

Војни кривични законик са Закоником о поступку војних судова и Уредбом о војној дисциплини, 1935.

Садржај

1. Војни кривични законик

Први отсек. Општи део

Глава прва. Уводне одредбе

Глава друга. Војно кривично дело и покушај

Глава трећа. Учиниоци војних кривичних дела

Глава четврта. Казне

Глава пета. Одмеравање казне

Глава шеста. Застарелост

Други отсек. Посебни део

Глава седма. Кривична дела против војске

Глава осма. Избегавање војне службе

Глава девета. Самовољна удаљења и бекства из војске

Глава десета. Повреде старешинства

Глава једанаеста. Повреда службе

Глава дванаеста. Кривична дела против војних лица у дужности

Глава тринаеста. Злоупотребе старешинства

Глава четрнаеста. Непрописно руковање оружјем и муницијом

Глава петнаеста. Неистинити рапорти

Глава шеснаеста. Невршење власти и дужности

Глава седамнаеста. Злоупотребе у дужности

Глава осамнаеста. Повреде дужности према државној имовини

Глава деветнаеста. Повреде дужности при снабдевању војске

Глава двадесета. Повреде дужности у техничкој служби

Глава двадесетпрва. Повреде дужности у санитарској служби

Глава двадесетдруга. Повреде дужности у војном правосуђу

Глава двадесеттрећа. Војничке крађе, утаје и оштећења

Глава двадесетчетврта. Кривична дела против имовине у мобилном и ратном стању

Трећи отсек. Завршно наређење

2. Законик о поступку војних судова

Део први. О поступку војних судова у редовном стању

Глава прва. Опште одредбе

Глава друга. О надлежности војних судова

Глава трећа. О доказима

Глава четврта. О ислеђењу у опште

Глава пета

Одељак први. О претходној истрази

Одељак други. О редовној истрази

А. О извиђају преступа и злочина
официра, војних чиновника и војних
свештеника

Б. Дужности и круг власти војних
државних тужилаца

В. О приватном тужиоцу

Г. О ислеђењу кривичних дела

I Увиђај од стране војних иследника

II О вештачком прегледу

III Претрес станова, зграда, ствари и лица

IV О испиту окривљеног

V Испитивање сведока

VI О записницима редовне истраге

VII О свршетку ислеђења

Одељак трећи

A. О стављању под суд

B. О састављању тужбе и предаји оптуженог суду

B. О претресу

Одељак четврти. О извиђању кривица одбеглих или сакривених оптуженика

Глава шеста. О жалбама

Глава седма. О расправи дела у Великом Војном Суду

Глава осма. О поновном ислеђивању и суђењу

Глава девета. О повраћају права осудом због злочинства изгубљених

Глава десета. О извршивању пресуда војних власти

Глава једанаеста. О судским трошковима

Део други. О поступку војних судова у кривичним делима, за време мобилног или ратног стања

Глава прва. О поступку редовних војних судова

Глава друга. О поступку преких војних судова

Глава трећа. О извршењу пресуда

3. Уредба о војној дисциплини

I Опште одредбе

II Лица која подлеже дисциплинском кажњавању

III Дисциплинске кривице

IV Дисциплинске казне

1. За официре

2. За подофицире и капларе

3. За редове и морнаре

4. Дисциплинске казне за остала лица

V Поправне мере

VI Надлежност у дисциплинском кажњавању

VII Поступак при кажњавању

VIII Извршење дисциплинских казна

IX Жалбе

X Застарелост

XI Књига кажњених

XII Прелазна наређења

ЗУЧ. 1

8

ОПШТА ПРАВИЛА ЗАКОНА Св.
умачених судском и ад-
министративном праксом
а је ГОЈКО НИКЕТИЋ 152.

ВОЈНИ
КРИВИЧНИ ЗАКОНИК

Ведено у нови инвентар бр. 2378

152 Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА
прогумачених судском и админи-
стративном праксом
Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 152

ВОЈНИ КРИВИЧНИ ЗАКОНИК

СА ЗАКОНИКОМ О ПОСТУПКУ ВОЈНИХ СУ-
ДОВА И УРЕДБОМ О ВОЈНОЈ ДИСЦИПЛИНИ

ТРЕЋЕ ИЗДАЊЕ

БИБЛИОТЕКА
Министарства Правде
1248-

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКО И КЊИЖАРСКО ПРЕДУЗЕЋЕ ГЕЦА КОН А. Д
12 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 12

1935

САДРЖАЈ

Страна

1^о Војни кривични законик*Први отсек. Ойшти део*

Глава прва. Уводне одредбе (§ 1—9)	7
Глава друга. Војно кривично дело и покушај (§ 10—13)	— — — — — 12
Глава трећа. Учиниоци војних кривичних дела (§ 14—20)	— — — — — 14
Глава четврта. Казне (§ 21—29)	— — — — — 16
Глава пета. Одмеравање казне (§ 30—34)	— — — — — 19
Глава шеста. Застарелост (§ 35)	— — — — — 20
<i>Други отсек. Посебни део</i>	
Глава седма. Кривична дела против војске (§ 36—50)	— — — — — 20
Глава осма. Избегавање војне службе (§ 51—58)	— — — — — 27
Глава девета. Самоволна удаљења и бекства из војске (§ 59—65)	— — — — — 30
Глава десета. Повреде старешинства (§ 67—80)	— — — — — 34
Глава једанаеста. Повреда службе (§ 81—88)	— — — — — 38
Глава дванаеста. Кривична дела против војних лица у дужности (§ 89—98)	— — — — — 41
Глава тринаеста. Злоупотребе старешинства (§ 99—105)	— — — — — 43
Глава четрнаеста. Непрописно руковање оружјем и муницијом (§ 106—108)	— — — — — 44
Глава петнаеста. Неистинити рапорти (§ 109 и 110)	— — — — — 45

Sw. br.
38/57

Глава шеснаеста. Невршење власти и дужности (§ 111—118) — — —	46
Глава седамнаеста. Злоупотребе у дужности (§ 119—129) — — —	48
Глава осамнаеста. Повреде дужности према државној имовини (§ 130—136) —	51
Глава деветнаеста. Повреде дужности при снабдевању војске (§ 137—141) —	53
Глава двадесета. Повреде дужности у техничкој служби (§ 142—149) — —	54
Глава двадесетпрва. Повреде дужности у санитарској служби (§ 150—155) —	55
Глава двадесетдруга. Повреде дужности у војном правосуђу (§ 156 и 157) —	57
Глава двадесеттрећа. Војничке крађе, утаје и оштећења (§ 158—161) —	57
Глава двадесетчетврта. Кривична дела против имовине у мобилном и ратном стању (§ 162—166) — — —	59
Трећи отсек. Завршно наређење (§ 167) — — — — —	60

2^о Законик о поступку војних судова

Део први. О поступку војних судова у редовном стању.

Глава прва. Опште одредбе (§ 1—10)	61
Глава друга. О надлежности војних судова (§ 11—25) — — — —	64
Глава трећа. О доказима (§ 26—55)	67
Глава четврта. О ислеђењу у опште (§ 57—64) — — — — —	84
Глава пета	
Одељак први. О претходној истрази (§ 65—75) — — — — —	86
Одељак други. О редовној истрази (§ 76—88) — — — — —	89

А. О извиђају престопа и злочина официра, војних чиновника и војних свештеника (§ 89) — — — — —	93
Б. Дужности и круг власти војних државних тужилаца (§ 90—95 — — —)	—93
В. О приватном тужиоцу (§ 96 и 97)	94
Г. О ислеђењу кривичних дела (§ 98)	95
І Увиђај од стране војних иследника (§ 99—101) — — — — —	95
ІІ О вештачком прегледу (§ 102—125)	96
ІІІ Претрес станова, зграда, ствари и лица (§ 126—136) — — — — —	102
ІV О испиту окривљеног (§ 137—146)	105
V Испитивање сведока (§ 147—158)	108
VI О записницима редовне истраге (§ 159) — — — — —	111
VII О свршетку ислеђења (§ 160—169)	111
Одељак трећи.	
А. О стављању под суд (§ 170 и 171)	114
Б. О састављању тужбе и предаји оптуженог суду (§ 172—191) — — —	115
В. О претресу (§ 192—237) — — —	120
Одељак четврти. О извиђању кривица одбеглих или сакривених оптуженика (§ 238 и 239) — — — — —	137
Глава шеста. О жалбама (§ 240—245)	139
Глава седма. О расправи дела у Великом Војном Суду (§ 246—255) — —	141
Глава осма. О поновном ислеђивању и суђењу (§ 256—269) — — — —	144
Глава девета. О повраћају права осудом због злочинства изгубљених (§ 270—276) — — — — —	150
Глава десета. О извршивању пресуда војних власти (§ 277—287) — — —	151

Глава једанаеста. О судским трошковима (§ 288—294) — — — —	155
<i>Део дрући. О поступку војних судова у кривичним делима, за време мобилној или ратној стањи.</i>	
Глава прва. О поступку редовних војних судова (§ 295—318) — — —	157
Глава друга. О поступку преких војних судова (§ 319—328) — — — —	162
Глава трећа. О извршењу пресуда (§ 329—332) — — — — —	165
<i>3^e Уредба о војној дисциплини</i>	
I Опште одредбе (чл. 1—3) — — —	167
II Лица која подлеже дисциплинском кажњавању (чл. 4) — — — —	168
III Дисциплинске кривице (чл. 5 и 6) — — —	170
IV Дисциплинске казне	
1 За официре (чл. 7—13) — — —	173
2 За подофицире и капларе (чл. 14—22) — — — — —	177
3 За редове и морнаре (чл. 23—25) — — —	180
4 Дисциплинске казне за остала лица (чл. 26) — — — — —	182
V Поправне мере (чл. 27—29) — — —	183
VI Надлежност у дисциплинском кажњавању (чл. 30—42) — — — —	184
VII Поступак при кажњавању (чл. 43—58) — — — — —	188
VIII Извршење дисциплинских казна (чл. 59—69) — — — — —	197
IX Жалбе (чл. 70—75) — — — —	203
X Застарелост (чл. 76—83) — — —	205
XI Књига кажњених (чл. 84 и 85) — — —	207
XII Прелазна наређења (чл. 86—88) — — —	208

ВОЈНИ КРИВИЧНИ ЗАКОНИК

од 11 фебруара, 1930 год., — са изменама и и дојунама од 2 децембра, 1931 год.,

Први отсек. Општи део

Глава прва. Уводне одредбе.

§ 1 — Повреде војних дужности, које су као кривична дела предвиђене у војним законима, јесу војна кривична дела.

За војна кривична дела казне се, по правилу, само војна лица. Изузетно, казниће се и невојна лица, у колико то војни закони изречно наређују.

§ 2 — Повреде војних дужности, које нису предвиђене у војним законима као војна кривична дела, предмет су војно-дисциплинског кажњења по прописима Уредбе о војној дисциплини као војни дисциплински иступи.

У којим случајевима се и за војна кривична дела може место кривичне изрећи дисциплинска казна, прописује иста Уредба.

§ 3 — Одредбе општег дела Кривичног Законика од 27. јануара 1929 године важе и за војна кривична дела, у колико се у овом закону друкчије не наређује.

Од њих неће се примењивати:

1. одредбе главе четврте о мерама безбедности, на војне осуђенике коју казну за војна или за општа кривична дела издржавају у војним затворима, у колико се оне односе на упућивање у завод за рад, на заштитни надзор и на протеривање;

2. одредбе главе шесте о условној осуди, на војна лица, ни у војним ни у општим кривичним делима;

3. одредбе главе десете о одобрењу, предлогу и приватној тужби, на војна кривична дела; и

4. одредбе главе једанаесте о повраћају права и поништају осуде, у погледу казне губитка војничке части.

§ 4 — Војна лица за кривична дела која нису предвиђена у војним законима казниће се по Кривичном законнику и другим невојним законима.

Одредбе посебног дела Кривичног законика о појединим кривичним делима важе и за овима одговарајућа војна кривична дела, у колико садрже основно обележје тих дела, ако ово није дато у војном закону, или у колико војни закон на њих упућује.

§ 5 — Казне предвиђене у закону за општа и за војна кривична дела не искључују примену дисциплинских казна над војним лицима, у колико учињено дело садржи и повреду војних дисциплинских прописа, а ту

примену по оцени старешине надлежног за предавање учиниоца суду, изискују интереси војне службе и дисциплине.

§ 6 — У погледу војних кривичних дела, по овом закону:

1. као „војна лица“ сматрају се сва лица која у времену учињеног дела:

а.) или су активни официри, подофицири, каплари или редови сталнога кадра народне војне силе Краљевине Југославије;

б.) или иначе, стално или привремено, служе у установама народне војне силе;

в.) или се, ма у каквом својству, стално или привремено, налазе при установама народне војне силе, или им припадају, или припадају невојним установама стављеним под војну управу и под војне законе;

г.) или су резервни или пензионисани официри, резервни војни чиновници, резервни подофицири или каплари, или обвезници оперативне или резервне народне војне силе: па су позвана на војну службу, или су на војној дужности, или су у војном оделу, или дођу у службени однос са претпостављеном војном влашћу, или се сматрају на војној дужности и ако нису;

д.) или су, ма да нису обвезници народне војне силе, употребљени на војне дужности или стављени под војну управу и војне законе, на основу посебних прописа о томе;

2.) „невојна лица“ су сва у тач. 1 необухваћена лица, па било да су држављани Краљевине Југославије или странци;

3. „војска“ означава народну војну силу Краљевине Југославије, у опште, односно сваки њен поједини део;

4. као „указна војна лица“ сматрају се како лица која су у народној војној сили постављена Краљевим Указом, тако и стално, привремено, контрактуално и хонорарно особље грађанског реда у народној војној сили које по закону о чиновницима спада у чиновнике; као и хонорарни и резервни војни свештеници и грађански државни чиновници распоређени на службе у народној војној сили на место резервних официра и резервних војних чиновника;

5. „неуказна војна лица“ су сва у тач. 4. необухваћена војна лица;

6. у „капларе“ рачунају се и морнари I класе;

7. у „редове“ рачунају се и морнари II класе;

8. као „војници“ сматрају се каплари, редови и морнари, I и II класе.

§ 7 — Невојна лица казниће се по одредбама овог закона у овим случајевима:

1., грађанска лица за дела из §§ 36, 42, 43, 44, 46, 47, 51, 52, 53, 54, 58, 66, 76, 91, 92, 93, 94, 162, 163, 164 и 165 овог закона; у колико та дела нису предвиђена у другим законима, као тежа дела; за ова дела држављани Краљевине Југославије казниће се и кад их учине у иностранству;

2. ратни заробљеници за дела која као такви учине; но они се не могу осуђивати на губитак чина и војничке части;

3. становници заузетих непријатељских области за дела која буду означена наредбом Врховног Команданта.

§ 8 — Војна лица казниће се по овом закону и за кривична дела која учине ван Краљевине Југославије.

У том случају одредбе § 8. Кривичног Законика не важе, али казна издржана за исто дело у иностранству урачунаће се у казну на коју учинилац буде осуђен.

Војна кривична дела учињена на ратном броду или на војном ваздухоплову Краљевине Југославије онда, када се они налазе ван њених државних граница, сматрају се да су учињена на њеној државној области.

§ 9 — Војна кривична дела учињена у приправном стању сматраће се као учињена у мобилном стању.

Војна кривична дела учињена при угушивању побуне сматраће се као учињена на бојишту.

Војна кривична дела сматрају се да су учињена на бојишту онда, кад својим извршењем у ратном стању могу да буду од штетног утицаја на општу или почесну борбену ситуацију, или на дух и морал војника или у опште на ред и стање на бојишту, па и ако нису учињена на самом бојишту.

Глава друџа. Војно кривично дело и покушај.

§ 10 — Војна кривична дела су војна злочинства или војни приступи.

Војно је злочинство оно дело за које је зојни закон прописао смртну казну, робију или заточење.

Војни је преступ оно дело за које је војни закон прописао строги затвор или затвор.

§ 11 — За дело, за које у војном закону није друкчије наређено, казниће се било да је учињено са умишљајем или из нехата, осим ако сама природа дела искључује нехат.

За случајне повреде војних дужности учинилац се неће казнити, ако није ни у колико крив што се случај догодио; у противном казниће се као нехатни учинилац.

§ 12 — За покушај се казни код свију умишљених војних кривичних дела.

Код војних кривичних дела, где је у закону покушана радња извршења оглашена за свршено дело, казниће се за непосредно претходећу јој припремну радњу као за покушај, ако ова није законом издвојена у засебно дело.

У случају драговољног одустанка од извршења дела, пре но што је ма каква штета наступила, као и у случају драговољног отклонјења ове, суд ће учиниоцу ублажити казну по слободној оцени, а у особито лаким случајевима може га и ослободити од казне.

§ 13 — Није кривично дело:

1. кад воајска за време какве побуне или нереди. у недостатку других средстава за умирење, употреби оружје па при томе ко погине или буде повређен;

2. кад претпостављени за време борбе или отступања пред непријатељем или пред непосредно претстојећом борбом убије или повреди потчињенога који му се противи или бежи или даје повода другима за бекство, или баци или квари оружје или муницију, или у опште распростире међу војницима страх или неред у трупи;

3. кад стражар, стража или патрола у вршењу службе убије или рани нападача;

4. кад стражар у вршењу службе убије или рани лице које на његов трећи позив, са опоменом да ће употребити оружје, не стане или не следује његовом наређењу;

5. кад онај, који има да кога лиши слободe, па је законом, службеним прописом или надлежним наређењем овлашћен да у недостатку других средстава за отклањање отпора употреби оружје, убије или рани онога који му се успротиви;

6. кад стажар или спроводник убије или повреди заробљеника, осуђеника или притвореника, који га нападне, бежи или му се противи, а нема другог начина да га на послушност принуди;

7. кад је учинилац на извршење дела био војним прописима или надлежним наређењем овлашћен.

Глава трећа. Учиниоци војних кривичних дела.

§ 14 — Потстрекачи и помагачи и у војним кривичним делима казне се по одредбама § 34 Кривичног законика.

Но, ако је потстрекач, помагач или саучинилац дела претпостављени учиниоцу дела, или је то овај њима, или они један другоме, казна се таквом претпостављеном може удвојити и у војним и у општим кривичним делима.

§ 15 — Кад је кривично дело учињено извршењем службене заповести, поред претпостављенога који је заповест издао, казниће се и потчињени, који је извршио, само онда кад учињено дело спада у злочинства велеиздаје или издајства државе, или је очигледно злочинство, или је потчињени извршио заповест коју по Правилима Службе није смео извршити.

Но, у ова последња два случаја суд може потчињеном ублажити казну по слободној оцени, па и сасвим га ослободити од казне.

§ 16 — Суд може учиниоца ослободити од казне кад нађе да је војно кривично дело учинио у уверењу да то изискује или налаже каква службена или ратна потреба, или под таквим околностима и из таквих побуда које су у стању да га у моралном погледу оправдају.

§ 17 — У војним кривичним делима суд ће учиниоцу ублажити казну по слободној оцени, а у особито лаким случајевима може га и ослободити од казне:

1. кад регрут не познавајући војничке дужности, коју од њих први пут повреди;

2. кад учинилац повреди дужност услед неправилног оптерећења том дужношћу или у опште војном службом;

3. кад је учинилац противно закону или војним прописима позван или употребљен на војну службу или на овој задржан.

§ 18 — Млађи малолетници у војсци казниће се дисциплински за учињена преступна дела а за злочинства затвором до пет година. Ако такав малолетник после тога учини какво кривично дело, казниће се као старији малолетник.

Поступак прописан у §§ 26—29 Кривичног законика неће се примењивати према војним млађим малолетницима.

Ако за злочинство осуђени млађи малолетник, по издржаној или опроштеној казни, не учини никакво кривично дело до пунолетства, сматраће се да није осуђиван.

§ 19 — За војна кривична дела учињена у пијанству учиниоци казниће се без обзира на то стање, ако су својевољно себе у такво стање довели.

Исто тако казниће се и за дела из Кривичног законика, ако су се на служби опили.

§ 20 — За кривична дела у Кривичном законнику предвиђена, која су умишљено учињена против тела, морала или имовине у мо-

билном или ратном стању, војна лица могу се казнити и без приватне тужбе или предлога кад је то потребно за одржавање реда и дисциплине у војсци, осим ако се повређени или оштећени пред влашћу против тога изјаснио.

Глава четврта. Казне.

§ 21 — За војна кривична дела изричу се ове казне: смртна казна, робија, заточење, строги затвор и затвор, као главне казне; а новчана казна, губитак чина, губитак службе, губитак војничке части и губитак часних права као споредне казне.

§ 22 — Смртна се казна извршује: над официрима, подофицирима, капларима и редовима стрељањем из пушака, а над осталим осуђеницима вешањем.

Стрељање се врши по прописима Правила Службе.

Вешање извршују грађанске власти и над војним осуђеницима.

§ 23 — На робију се осуђују официри и указна војна лица само онда, кад је дело учињено из нечасних побуда или одаје зао карактер учиниочев, или кад је за дело та врста казне изречно за њих предвиђена у закону.

У свима осталим случајевима они ће се у место робије осуђивати на заточење како за војна тако и за општа злочинства.

Робију војна лица издржавају у грађанским казним заводима.

§ 24 — На заточење се осуђују војна лица за дела за која је у закону та врста казне прописана.

Заточење војна лица издржавају у грађанским казним заводима.

§ 25 — На строги затвор осуђују се официри и указна војна лица само онда, кад је дело учињено из нечасних побуда или одаје зао карактер учиниочев, или кад је за дело та врста казне изрично за њих предвиђена у закону.

У свима осталим случајевима они ће се у место строгог затвора осуђивати на затвор како за војне тако и за опште преступе, но са споредним казнама на које би били осуђени уз казну строгог затвора.

Строги затвор издржавају осуђеници: до месец дана при својим командама, у ћелији; до једне године у дивизиским судским затворима, и то једну половину казне у ћелији а остатак у заједничком затвору; а преко једне године у грађанским казним заводима.

Осуђени на ма колику казну строгог затвора али са губитком чина, службе или војничке части или часних права, као и они који не припадају војсци, издржаваће казну код грађанских власти.

За официре и указна војна лица ћелијског затвора не може бити код војних власти.

§ 26 — Затвор војна лица издржавају; до месец дана при својим командама, и то половину казне у ћелији; до једне године у дивизиским судским затворима, и то једну трећину казне у ћелији а остатак у заједничком затвору; а преко једне године у грађанским казним заводима.

Одредбе 4 и 5 одељка § 25 важе и за казну затвора.

§ 27 — Где закон допушта избор између новчане казне и казне лишења слободе, војна лица ће се осуђивати на казну лишења слободе.

§ 28 — При свакој осуди на строги затвор од најмање шест месеци или на затвор од најмање једне године суд ће осуђивати официре и подофицире и на губитак чина за свагда, а остала указна и неуказна војна лица на губитак државне службе за свагда.

Ове казне може суд изрећи и при краћем строгом затвору и затвору, ако се осуђеник учињеним делом показао недостојним чина односно службе у војсци.

Невојна лица осуђују се на губитак службе по прописима Кривичног законика.

§ 29 — При свакој осуди на губитак чинских права осуђиваће се официри и подофицири и на губитак војничке части.

Осуђени на ову казну губи на свагда право на службу у војсци и сва права њоме

стечена, чин и војна одличја, и не може их више повратити ни поново добити.

Губитак војничке части извршује се над осуђеним по прописима Правила Службе, а по издржаној главној казни осуђени се распоређују у одељења за радове у позадини за време мобилног и ратног стања, поред плаћања војнице.

Малолетници, у место казне губитка војничке части и часних права, осуђиваће се на губитак чина односно службе, ако их имају. У том случају на губитак чина осуђиваће се и каплари.

Глава ђета. Одмеравање казне.

§ 30 — Кад је у закону за војно кривично дело изречно одређена најмања мера казне, суд може у особито лаким случајевима, кад нађе да по закону не може ублажити казну по слободној оцени нити ослободити учиниоца од казне, изрећи војном лицу место робије строги затвор а место заточења затвор, но тако ублажена казна не сме бити краћа од шест месеци.

§ 31 — Кад је војно кривично дело учињено договорно од два или више лица, казна се учиниоцима може удвојити, ако за тако учињено дело није у самом закону прописана строжија казна.

§ 32 — У особито тешким случајевима, ако је учинилац због два или више војних злочинстава заслужио две или више казна од

двдесет година робије или заточења, или поред једне такве казне и две или више казна од преко десет година робије или заточења, суд ће га моћи да осуди на вечиту робију.

§ 33 — У посебном поврату, а у особи-то тешким случајевима, војном учиниоцу се за војни преступ може изрећи у место прописане казне затвора строги затвор, а у место строгог затвора заточење до пет година.

§ 34 — За дело, за које није у закону одређена најмања или највећа мера казне, има се као таква узети најмања односно највећа законска мера за то дело предвиђене врсте казне.

Највећа законска мера не може се рећи ни код које врсте времених казна, па ни у случајевима законом предвиђеног удзајања казне.

Глава шеста. Застарелост.

§ 35 — Застаревање права на гоњење и на извршење казне за војна кривична дела не тече за време док је учинилац ван домашаја наших власти, или се не може пронаћи, или је душевно оболео, као и за време мобилног и ратног стања.

Други отсек. Посебни део

Глава седма. Кривична дела против војске.

§ 36 — Казниће се смрћу или вечитом робијом ко у ратном стању:

1 непријатељу изда одзив, лозинку или друге знаке распознавања, или у опште тајну страже;

2 Непријатељу саопшти знаке за тајну преписку или споразумевање;

3 проноси застрашавајуће гласове;

4 непријатељске позиве или огласе растура, у намери да непријатељу ма у чему помогне;

5 непријатељу послужи као путовођа при његовим покретима или нашу или савезничку војску на странпутицу заведе, у намери да помогне непријатељу;

6 у намери да непријатељу користи споразумева се, усмено или писмено, са лицима непријатељске војске о делима која се тичу ратовања, или ради тога посредује;

7 даје војне или друге сигнале или знаке, који су у стању допринети да се војска узнемири или потстрекне на бекство, или да се спречи прикупљање наше или савезничке војске;

8 бунаре, кладенце, изворе потоке, и томе подобно, из којих се војска снабдева водом, намерно отрује, или воду или животне намирнице за војску учини неупотребљивим;

9 телеграфе, телефоне и у опште саобраћајна или превозна средства намерно квари или чини их неупотребљивим;

10 ратне заробљенике намерно пусти или им помогне да побегну.

§ 37 — Да се казни смрћу или вечитом робијом.

1 командант утврђеног места, кад озо-

преда непријатељу, а није исцрпео све што је за живот или за одбрану имао на расположењу:

2 командант или командир, који не учини све што му дужност и част налажу већ се у отвореном пољу преда непријатељу са својом трупом, или учини то сам пред трупом, те услед тога ова положи оружје;

3 командант или командир, који не употреби све што је на расположењу имао или могао имати да одређени положај одржи, већ га напусти или преда непријатељу;

4 командант или командир, који у ратном стању противно добивеној заповести не преда команду одређеном заменику, већ је без одобрења даље задржава.

Кад су дела из тач. 2, 3 и 4 мање важности, учинилац казниће се заточењем најмање пет година.

§ 38 — Ко на бојишту не испуни на време своју дужност те се тиме непријатељу успех омогући или олакша или се нашој или савезничкој војсци опасност или штета нанесе, казниће се заточењем, а у важним случајевима вечитом робијом или смрћу.

§ 39 — Командант, са чијег нехата при осигурању на ратном походу или при становању наступи знатна штета или зле последице за војску, казниће се заточењем најмање десет година, а према величини истих и опасности може се казнити вечитом робијом или смрћу.

У случајевима мање важности учинилац казниће се затвором најмање две године.

§ 40 — Командант, који, ма да му није наређено да не дејствује, знајући да се суседна трупа бори, ову без нарочите заповести не потпомаже, ако би то могао без озбиљне опасности за свој положај или задатак казниће се заточењем.

У случајевима мање важним да се казни затвором најмање једну годину.

§ 41 — Старешина, који пре објаве рата, без добивеног наређења и без стварне потребе, отпочне непријатељства, казниће се робијом.

Исто тако казниће се и старешина, који продужи непријатељства и после примљеног службеног извештаја о закљученом примирју или миру или наређења за обуставу непријатељства.

§ 42 — Војно лице, које изда или саопшти непозваном лицу какву војну тајну или строго поверљиви војни докуменат, план, пропис, упут или наређење, који се тичу земаљске одбране или спољне сигурности државе, било да су му по служби поверени или је до истих иначе дошло, казниће се вечитом робијом, а према важности тајне или документа и величине опасности, која би могла за државу да наступи, смрћу. У случају нехата да се казни строгим затвором најмање једну годину.

Ако је овакво издавање или саопштење учињено страном власти или лицу за које је учинилац знао или могао претпостављати да је њен поузданик или посредник, има се у сваком случају изрећи смртна казна, а у случају нехата робија најмање три године.

Ко, као орган државне или самоуправне власти, својим нехатом или непрописним чувањем поверених му тајна и докумената из 1 одељка овог §-а омогући да који од њих нестане или да непозвано лице дође до сазнања њихове садржине, да се казни строгим затвором најмање једну годину.

По 2 одељку овог §-а казниће се и сваки онај који тајне или документа означене у 1 одељку сазнаје или прибавља ради предаје или саопштења страном власти или њеном поузданику.

§ 43 — Ко, као орган државне или самоуправне власти не изврши тачно и на време наређење војне власти које се односи на припрему или извршење мобилизације, казниће се робијом најмање пет година.

За неизвршење сваког другог наређења војне власти да се казни у мобилном стању строгим затвором, а у ратном стању робијом.

§ 44 — Ко се не одазове или се противи извршењу за војне потребе наређеног пописа људства, стоке, возова, материјала, зграда, фабрика, рудника, предузећа, и томе подобио, или наређене опште или делимичне, проб-

не или стварне, индустријске, економске или какве друге мобилизације; као и онај, који при томе буде дао лажне или непотпуне изјаве или податке или иначе што прикривао или у опште ометао извршење, — казниће се строгим затвором од две до пет година и новчано од 10.000 до 100.000 динара.

Исто тако да се казни и онај који у правном, мобилном или ратном стању учини што противно каквој мери или забрани, која је надлежно наређена ради земаљске одбране и вођења рата.

§ 45 — Ко, позивајући се на своја верска, политичка или друга убеђења, неће да врши своје војне дужности, казниће се у редовном стању робијом најмање пет година, у мобилном стању робијом најмање десет година, у ратном стању вечитом робијом, а на бојишту смрћу.

§ 46 — Ко једног или више подофицира или војника позива или наговара на непослушност, непокорност или буну, или једног или више регрута или обвезника наговара или потстрекава да се не одазову позиву војне власти, казниће се: у редовном стању строгим затвором најмање шест месеци, у мобилном стању робијом, у ратном стању вечитом робијом, а на бојишту смрћу.

§ 47 — Ко неовлашћено и ненадлежно приређује скуп војних лица за критиковање војних или политичких дела и установа, или потписе војних лица за такво критиковање, ове на таквим скуповима критикује, или скупља

казниће се затвором најмање шест месеци, а учесници и потписници затвором, у колико то не прелази у теже дело.

§ 48 — Војно лице, које се непријатељски изјашњава против државе и њеног јединства, или против појединих народних племена или њихове вере, или против војске, њеног Врховног Заповедника, позива или уређења, или против војничке заставе или заклетве; или које пред другим заступа, одобрава, хвали или брани идеје, појаве, покрете, дела или покушаје, или претставнике таквих идеја, покрета и дела, којима се иде против постојећег политичког или социјалног поретка или општег реда и мира у држави, или против војске, — да се казни строгим затвором од једне до пет година, у колико то не би прелазило у теже дело.

§ 49 — Официр, подофицир или војник који, као ратни заробљеник или интерниран код непријатеља овоме, да би био ослобођен, да часну реч да се неће борити против њега или његових савезника, казниће се зато чењем.

Тако исто казниће се и онај, који као ратни заробљеник или интерниран код непријатеља отуда побегне или буде ослобођен, па се неоправдано не јави на време нашим војним властима.

§ 50 — Ратни заробљеник, који погази дату ради ослобођења часну реч да се неће борити против Краљевине Југославије и њених савезника, па буде као борац поново ухађен, казниће се смрћу.

Глава осма. Избећавање војне службе.

§ 51 — Ко избегне регрутовање у години у којој му подлежи, или као регрутован ступање у стални кадар у одређено време, па то довољним узроком не оправда, казниће се: у редовном стању затвором до једне године, у мобилном строгим затвором, а у ратном стању робијом до десет година.

Ако се ради тога и од власти крио или је промену места живљења тајио од своје општинске и од надлежне војне власти, да би осујетио саопштење наредбе или позива војне власти или свој проналазак и упућење у команду, казниће се: у редовном стању затвором до две године, а у мобилном и ратном стању робијом.

Но, ономе који би накнадно био ослобођен од службе у кадру или би му ова била одложена, суд може казну ублажити по слободној оцени или га ослободити од казне.

§ 52 — Старешине из резерве и обвезници, који у редовном стању не дођу на време или никако на вежбање или на позив војне власти, а изостанак благовремено не оправдају, казниће се затвором до три месеца и новчано од пет стотина до три хиљаде динара.

Ако се и од власти крију или би промену места живљења тајили од своје општинске и од надлежне војне власти, да би осујетили саопштење наредбе или позива војне власти или свој проналазак и упућење у команду, казниће се затвором до једне године, поред горње новчане казне.

Истим казнама казниће се и они који би учиниоцу у предњим делима ма на који начин помогли или ишли на руку да га власт не пронађе.

§ 53 — Старешине из резерве и обвезници, као и сва лица која треба да су на војној дужности, ако после наредбе за мобилизацију, или кад за време мобилног стања буду позвани, не дођу на службу у одређеном року, а изостанак благовремено не оправдају, казниће се робијом најмање пет година.

Они, који на дан огласа рата не буду на војној дужности, или у току ратног стања по позиву, или за време редовног стања по наређеном сазиву за угушење побуне или нереди, не дођу у одређеном року на службу, казниће се робијом најмање десет година.

Истим казнама казниће се и они који би учиниоцу у предњим делима ма на који начин помогли или ишли на руку да га власт не пронађе.

§ 54 — Ако су у случајевима §§ 51, 52 и 53 неодазивања наредби, позиву или дужности била последица нарочитог потстрекавања, договора или покрета ширих размера, те најмање трећина регрута или обвезника оперативне или резервне војске, посебице или обеју категорија укупно, из дотичног батаљонског среза не би претстало или дошло у команду, казниће се потстрекачи, наговарачи и коловође: у редовном стању робијом од пет до петнаест

година, а у мобилном и ратном стању смрћу; а остали учиниоци у редовном стању строгим затвором, а у мобилом и ратном стању вечитом робијом.

§ 55 — Ко себе осакати или ма на који начин онеспособи, стално или привремено, за војну службу, или допусти да га други онеспособи, у намери да као регрутован не отслужи одређени му рок службе у војсци, казниће се, као и онај који га је, било са његовим одобрењем или не, онеспособио, у редовном стању затвором најмање две године, у мобилном робијом, а у ратном стању робијом најмање десет година.

Ако повређеноме тиме није умањена способност, учинилац да се казни: у редовном стању затвором до две године, у мобилном строгим затвором најмање три месеца, а у ратном стању строгим затвором најмање једну годину.

§ 56 — Ко за време своје службе у војсци себе ма на који начин намерно онеспособи, стално или привремено, за војну службу, или допусти да га други онеспособи, казниће се као и онај који га је, било са његовим одобрењем или не, онеспособио: у редовном стању робијом до пет година, у мобилном и ратном стању робијом најмање десет година, а на бојишту смрћу.

Ако повређеноме тиме није умањена способност, учинилац казниће се: у редовном ста-

њу строгим затвором до две године, у мобилном и ратном стању строгим затвором најмање једну годину, а на бојишту робијом најмање пет година.

§ 57 — Ко употреби лажна средства или обману у намери да се, стално или привремено ослободи од извршења војне обавезе или од вршења војне службе, казниће се: у редовном стању затвором, у мобилном и ратном стању строгим затвором, а на бојишту робијом од пет до десет година.

§ 58 — Ко се, као неспособан за војску подметне за другога, било при регрутовању или да служи у војсци, у намери да прави обвезник буде ослобођен, казниће се: у редовном стању затвором до две године, а у мобилном и ратном стању робијом до пет година.

Ако се способан за војску подметне за другога казниће се затвором до шест месеци.

Прави обвезник казниће се у првом случају удвојеном казном, а у другом случају строгим затвором до једне године, ако је подметање учињено са његовим знањем.

Глава девета. Самоволна удаљења и бекства из војске.

§ 59 — Подофицир, каплар или редов, који се од своје трупе или службе или из војног притвора или затвора самоволно уда-

љи, или са истеклог или прекинутог му отсуства или у опште допуштеног бављења ван команде неоправдано не дође на дужност, у редовном стању од два до седам дана, а у мобилном и ратном стању ма за које време до три дана, казниће се: у редовном стању затвором до шест месеци, а у мобилном и ратном стању строгим затвором најмање једну годину.

Ако је то учињено у ратном стању у циљу да се избегне претстојећа борба, учинилац казниће се за бекство са бојишта.

Учинилац, који се својевољно врати у команду или се власти пријави у редовном стању у року од седам дана а у мобилном и ратном стању у року од три дана а није избегао борбу, казниће се половином оне казне коју би заслужио да је био ухваћен.

§ 60 — Официр, који у редовном стању за два дана самоволно напусти службу или војни притвор или затвор, казниће се затвором до две године; а ако је то учинио и за краће време ради преласка у страну државу, казниће се затвором најмање шест месеци.

Ако је дело учинио после поднете али још неуважене оставке на службу, или пре разрешења од дужности по уваженој оставци, да се казни половином оне казне на коју би иначе био осуђен.

§ 61 — Официр, који се у мобилном или ратном стању самоволно удаљи од своје трупе или службе за двадесет и четири сата, каз-

ниће се у мобилном стању робијом, а у ратном робијом најмање пет година.

Ако је то и за најкраће време учинио да би избегао претстојећу борбу, или је на бојишту самовољно или под лажним изговором напустио своје место, да се казни смрћу.

За самовољно удаљење у ратном стању ради преласка односно предаје непријатељу, официр сè у сваком случају има казнити смрћу.

§ 62 — Официр, који се са истеклог или прекинутог му отсуства или уопште допуштеног бављења ван команде неоправдано не врати на дужност у редовном стању за два дана, а у мобилном и ратном стању за двадесет и четири сата, казниће се: у редовном стању затвором до једне године, у мобилном заточењем, а у ратном стању заточењем најмање пет година.

§ 63 — Официр, који у редовном стању, налазећи се по допуштењу ван команде, пређе у страну државу без одобрења надлежног старешине, казниће се затвором најмање три месеца.

За самовољни прелазак у страну државу у мобилном стању казниће се строгим затвором најмање шест месеци, а у ратном стању заточењем, ако то не пређе у теже дело.

§ 64 — Подофицир, каплар или редов, који се самовољно удаљи од своје трупе или службе, или из војног притвора или затвора,

или са истеклог или прекинутог му отсуства или уопште допуштеног бављења ван команде не дође на дужност, у редовном стању преко седам, а у мобилном или ратном стању преко три дана, казниће се као војни бегунац:

1 у редовном стању за прво бекство затвором до две године; за друго бекство затвором најмање две године, а за треће бекство робијом најмање пет година;

2 у мобилном или ратном стању за прво бекство робијом од пет до десет година, а за друго бекство смрћу.

За бекство у иностранство учинилац да се казни највећом мером предвиђених времених казна односно смртном казном.

Ако се бегунац из бекства својевољно врати у команду или се власти пријави у редовном стању у року од три месеца, а у мобилном стању у року од петнаест дана, казниће се половином оне казне коју би заслужио да је био ухваћен.

§ 65 — Војна лица, сем официра, која на бојишту самовољно или под лажним изговором, ма и за најкраће време, напусте своју трупу или службу, казниће се робијом најмање десет година.

Ако је то учињено ради предаје непријатељу казниће се смрћу.

Овако ће се казнити и сваки онај, било официр или које друго војно лице, који на бојишту другогаче речима или знацима на бекство наводи, или бацањем оружја или муниције распростире страх, или ма на који начин

доводи у опасност наступање, отступање или у опште дисциплину или ред у трупи.

§ 66 — Ко подофицира, каплара или редова потстрекава или наговара на дела из §§ 59 или 64 овог закона, или га у извршењу истих потпомаже, казниће се у редовном стању затвором, у мобилном строгим затвором, а у ратном стању робијом, у колико то не пређе у теже дело.

Глава десета. Повреде старешинства.

§ 67 — Ко ма у колико не изврши добивену заповест, која се тиче службене дужности, казниће се у редовном стању затвором до једне године, а ако је отуда било штетних последица за службу, затвором најмање шест месеци.

У мобилном и ратном стању учинилац казниће се робијом до десет година, а на бојишту робијом. Но, ако је услед неизвршене заповести било штетних последица по војску, казниће се у мобилном стању робијом најмање десет година, а у ратном стању смрћу.

Истим казнама казниће се и онај, који при извршењу добивене заповести неовлашћено од ове отступи или је у чему прекорачи, па од тога наступе штетне последице.

§ 68 — Ко речима, делом или знацима намерно покаже да неће да изврши добивену заповест која се тиче службене дужности, па

је и не изврши, казниће се као непокоран: у редовном стању затвором најмање једну годину, у мобилном и ратном стању робијом до десет година, а на бојишту робијом најмање десет година.

Ако се је заповест односила на вршење службе, учинилац за непокорност казниће се у редовном стању строгим затвором најмање две године, у мобилном и ратном стању робијом најмање десет година, а на бојишту смрћу.

§ 69 — За непокретност са одупирањем оружјем учинилац да се казни: у редовном стању робијом најмање пет година, у мобилном робијом најмање десет година, а у ратном стању вечитом робијом.

Ако је при томе претпостављени телесно повређен, или се дело догодило на бојишту, учинилац да се казни смрћу.

§ 70 — Ако су дела из §§ 68 и 69 овог закона била последица непрописног поступања претпостављенога према учиниоцу, казна се може ублажити замењујући смртну казну и вечиту робију робијом, а остале казне сводећи највише на половину, ако није случај нужне одбране.

§ 71 — За намерно неуважавање или маловажавање претпостављенога или старијега, за противљење или непристојно опхођење с њима, било у служби или ван службе,

учинилац да се казни затвором до шест месеци, у колико то не прелази у теже дело.

§ 72 — За увреду претпостављенога или старијега, било у служби или ван службе, учинилац да се казни затвором најмање два месеца, а за клевету строгим затвором најмање шест месеци.

Прописи §§ 298, 303, 304, 305, 306, 311 и 312 Кривичног законика важе и овде.

§ 73 — Ко удари или телесно повреди претпостављенога или старијега, или у таквој намери подигне на њега руку, оружје или оруђе, или учини друго какво насиље према њему, казниће се робијом. А за нанесену тешку повреду или смрт да се казни смрћу.

Ако је потчињени или млађи био изазван злоставом од претпостављенога или старијега, суд му може казну ублажити по слободној оцени или га и сасвим ослободити од казне.

§ 74 — Ко силом или претњом спречи претпостављенога или старијега у извршењу његове дужности, или извршење његове заповести, казниће се: у редовном стању робијом; у мобилном робијом најмање пет година, у ратном стању вечитом робијом, а на бојишту смрћу.

§ 75 — Кад су дела из §§ 68, 69, 71, 73, и 74 овог закона учињена у присуству најмање тројице из реда официра, подофицира,

каплара или редова, казна се учиниоцу може удвојити, робија до двадесет година заменити вечитом робијом, а вечита робија смртном казном.

Ако је дело учињено пред стројем учинилац да се казни највећом мером тако удвојене казне, вечитом робијом односно смрћу.

§ 76 — Ко изазове међу војним лицима незадовољство и гунђање против претпостављенога им или против службе, да се казни затвором до једне године.

А ако је отуда произишао ма какав неред, учинилац да се казни строгим затвором најмање шест месеци, ако то не пређе у теже дело.

§ 77 — Кад се најмање пет војних лица побуне, противећи се претпостављеној војној власти или извршењу њених заповести, неће да врше своју дужност, казниће се: у редовном стању робијом, у мобилном робијом најмање десет година, у ратном стању вечитом робијом, а на бојишту смрћу.

У особито тешким случајевима може се и у редовном, мобилном и ратном стању изрећи смртна казна.

§ 78 — Кад се учесници у делу из § 77 овог закона врате реду пре него је од побуне било ма каквих штетних последица и пре него се према њима предузме сила за по-

враћај реда, казна се може по слободној оциени суда ублажити.

§ 79 — Ако су се три или више војника лица дооговорила да откажу послушност или покорност или да се побуне, па дело остани неучињено, казниће се затвором најмање једну годину.

Ако је уговорено дело остало неучињено услед својевољног одустанка договорача, суд им може казну ублажити по слободној оциени или их и сасвим ослободити од казне.

А ако је извршење уговореног дела осујећено благовременом пријавом власти од стране кога учесника, или га је ко од њих сам спречио, такав се учесник неће казнити.

§ 80 — Резервни официри, војни чиновници, подофицири и каплари, пензионисани официри, војници на привременом отпусту и обвезници оперативне и резервне војске, који учине дела из §§ 68, 69, 71, 72, 73, 74 и 77 овог закона кад нису позвани на службу, али су у војном оделу или су дошли у службени однос са претпостављеним, казниће се по овом закону.

Глава једанаеста. Повреде службе.

§ 81 — Командир или разводник страже, стражар или вођа патроле, који самовољно напусти своју дужност, казниће се: у редовном стању затвором до једне године, у мобилном строгим затвором, у ратном стању робијом до пет година, а на бојишту смрћу.

За сваку другу повреду своје службе да се казне: у редовном стању затвором до шест месеци, у мобилном стању затвором најмање шест месеци, у ратном стању строгим затвором најмање једну годину, а на бојишту робијом.

§ 82 — Остали у саставу страже или патроле, за самовољно напуштање истих, да се казне: у редовном стању затвором до шест месеци, у мобилном стању строгим затвором до три године, у ратном стању робијом до три године, а на бојишту робијом.

За сваку другу повреду своје службе да се казне: у редовном стању затвором до три месеца, у мобилном затвором, у ратном стању строгим затвором, а на бојишту робијом до десет година.

§ 83 — Ко се својевољно опије на стражи или у патроли, или као дежурни или пожарни, те се онеспособи за вршење службе, казниће се строгим затвором до једне године.

Ко то учини на којој другој служби, или услед пијанства ван службе не дође на службу или дође неспособан за вршење исте, да се казни затвором до шест месеци.

§ 84 — Кад су дела из §§ 81, 82 и 83 овог закона учињена на стражи која чува Краља или чланове Краљевског Дома, или на утврђењима, учинилац казниће се највећом мером предвиђених времених казна односно смртном казном.

§ 85 — Командир или разводник страже, стражар, и командир, возар, спроводник или пратилац транспорта, који украде, утаји, или намерно уништи или повреди што од имања или ствари поверених му на чување или пренос, или допусти да то други учини, казниће се робијом.

Пожарни за оваква дела да се казни строгим затвором најмање шест месеци са губитком часних права, у колико то не прелази у теже дело.

§ 86 — Дежурни или пожарни, који самовољно напусти или повреди дужност, казниће се затвором до једне године.

Ако је због тога наступила каква штета или рђава последица, казниће се строгим затвором најмање једну годину.

§ 87 — Ко умишљено допусти да побегне на чување предато му лице, казниће се у редовном стању робијом до пет година.

А ако је знао да је побегли био лишен слободе због злочинства, или се дело учини у мобилном или ратном стању, казниће се робијом најмање пет година.

§ 88 — Ко из нехата омогући бекство лица предатог му на чување, казниће се у редовном стању затвором.

А ако је знао да је побегли био лишен слободе због злочинства, или се дело учини у мобилном или ратном стању, да се казни строгим затвором.

Глава дванаеста. Кривична дела против војних лица у дужности.

§ 89 — Ко увреди стражара, стражу или патролу, казниће се затвором до две године.

§ 90 — Ко не послуша стражара, стражу или патролу, или им се противи, кад своју дужност по правилима врше, казниће се: у редовном стању затвором до једне године, у мобилном и ратном стању строгим затвором до три године, а на бојиштву робијом до пет година.

§ 91 — Ко се оружјем одупре стражару, стражи или патроли, кад своју дужност по правилима врше, казниће се: у редовном стању затвором најмање шест месеци, у мобилном стању строгим затвором најмање једну годину, у ратном стању робијом до десет година, а на бојишту робијом најмање пет година, у колико то не пређе у теже дело.

§ 92 — Ко делом нападне стражара, стражу или патролу, казниће се: у редовном стању затвором најмање једну годину, у мобилном робијом до пет година, у ратном стању робијом, а на бојишту робијом најмање десет година.

§ 93 — Ако је напад на стражара, стражу или патролу учињен од два или више лица, или од једног али оружјем, казниће се:

у редовном стању робијом до десет година, у мобилном робијом, у ратном стању робијом најмање десет година, а на бојишту смрћу.

А ако је нападач убио стражара или кога из састава страже или патроле, казниће се у сваком случају смрћу.

§ 94 — За свако насиље према стражи која чува Краља или чланове Краљевског Дома, или према њеном командиру, разводнику или стражару, примениће се највећа мера предвиђених временских казна односно смртна казна из § 93.

§ 95 — Ко увреди дежурног официра казниће се затвором најмање два месеца.

Ако не послуша дежурног официра кад врши своју дужност, казниће се затвором до две године.

§ 96 — Ко делом нападне дежурног официра или му учини какво насиље, казниће се робијом.

Ако му нанесе тешку повреду или смрт да се казни смрћу.

§ 97 — Ко увреди подофицира, каплара или редова као дежурног, пожарног или у којој другој дужности, казниће се затвором до једне године, у колико то не прелази у теже дело.

§ 98 — За напад делом или ма какво друго насиље према подофициру, каплару или редову у дужности дежурнога, пожарнога или у којој другој дужности, учинилац да се казни строгим затвором најмање шест месеци, у колико то не прелази у теже дело.

Глава тринаеста. Злоупотребе старешинства.

§ 99 — Ко злоупотребљујући своју власт претпостављенога или утицај старијега захтева од потчињенога или млађега, у служби или ван службе, да учини какво злочинство или преступ, или га ма на који начин на то наводи или потстрекава, казниће се, ако захтевано дело не буде учињено, строгим затвором најмање једну годину, у колико таква радња не би у закону била предвиђена као теже дело.

§ 100 — Ко једног или више потчињених употреби на какав свој или туђ приватан рад у времену службе или њиховог одмора, да се казни затвором до шест месеци.

§ 101 — Ко злоставом изазове потчињенога или млађега на отпор или у опште на кривично дело, казниће се затвором до три године.

§ 102 — Ко увреди потчињеног или млађега официра или указно војно лице, у служби или ван службе, казниће се затвором до три године, а за клевету строгим затвором.

Прописи §§ 298, 303, 304, 305, 306, 311 и 312 Кривичног законика примењују се и овде.

§ 103 — Ко потчињеног или млађег официра или указно војно лице удари или у опште злости или лако телесно повреди, у служби или ван службе, казниће се строгим затвором најмање шест месеци.

§ 104 — Официр или указно војно лице, који, у служби или ван службе, хули светињу, нападне погрдним речима, удари, злости или лако телесно повреди подофицира, каплара, редова или неуказно војно лице, казниће се затвором до две године.

Подофицир, каплар, редов или неуказно војно лице за такве поступке према потчињеном, да се казни затвором до једне године.

§ 105 — Претпостављени или старији који, у служби или ван службе, незаконито поступи према потчињеном или млађем, те му нанесе тешку телесну повреду да се казни робијом.

Ако је незаконити поступак имао за последицу смрт потчињенога или млађега, учинилац да се казни смрћу.

Глава четрнаеста. Непрописно руковање оружјем и муницијом.

§ 106 — Ко непрописно или непажљиво држи или употреби оружје, муницију или ек-

сплозивни предмет, у служби или ван службе, да се казни затвором најмање три месеца, ако је услед тога ко телесно повређен.

Ако је тиме чија смрт проузрокована, строгим затвором најмање две године.

§ 107 — Подофицир, каплар или редов који један или више убојних метака или експлозивних предмета, које има а по служби не сме имати, не преда своје претпостављеном, већ их без одобрења задржи, употреби, склони, отуђи, поквари или уништи, казниће се без обзира на који је начин до истих дошао, затвором до једне године, у колико таква радња не прелази у теже кривично дело.

§ 108 — Ко примљено за службену употребу оружје или муницију или експлозивни предмет небрижљиво чува или не одржава у исправности, те наступи квар истих, да се казни затвором до шест месеци.

Глава петнаеста. Неистинити рајорти.

§ 109 — Ко претпостављеном, усмено или писмено, какву ствар умишљено неистинито претстави, казниће се у редовном стању затвором до једне године.

Ако су због тога наступиле штетне последице, казниће се строгим затвором до две године.

§ 110 — У мобилном и ратном стању, за неистинитост или непотпуност у рапортима, извешћима или другом писмену, за лажне претставке у опште, или за неподношење извешћа претпостављеном, било да је то учињено умишљено или из нехата, учинилац да се казни заточењем.

Ако је због тога наступила опасност или велика штета за војску, да се казни смрћу.

Глава шеснаеста. Невршење власти и дужности.

§ 111 — Командант, који у кругу своје надлежности не предузме потребне мере да се тврђава или утврђење снабде свима потребама и да буде у исправном стању, казниће се затвором.

Ако је услед тога било опасних последица за безбедност војске, да се казни заточењем најмање десет година.

§ 112 — Старешина, који се не стара да му поверена команда или установа на време буде снабдевена прописаним намирницама или другим потребама, казниће се затвором до три године.

Ако је услед тога било штетних или опасних последица, да се казни заточењем.

§ 113 — Ко у кругу своје надлежности не предузме мере за чување здравља и за предупредивање болести код поверених му

људи и стоке, или се не стара о чувању и неговању болесника и рањеника или оболеле стоке, казниће се затвором.

Ако се услед тога појаве штетне последице, да се казни заточењем до десет година.

§ 114 — Ко при вежбању, гађању, намештању и потпаљивању мина, прегледу или преносу оружја и муниције, руковању експлозивним предметима или при ма каквом службеном послу или раду, где може наступити опасност по живот или здравље људи или по државну или приватну имовину, не употреби све потребне мере обазривости или пропусти да учини или непажљиво учини оно што му је дужност, па услед тога таква опасност наступи, казниће се затвором.

Ако је услед тога ко тешко повређен или погинуо, или је наступила знатна штета по имовину, да се казни заточењем до десет година.

§ 115 —* Старешина, који не употреби сва средства, која има на расположењу, да угуши буну, казниће се заточењем до пет година.

Ако је због тога било штетних последица, да се казни заточењем најмање пет година.

§ 116 — Старешина, који на бојишту не предузме средства, на која има права, да непослушне принуди на послушност, да задр-

жи бегунце, или да плашљивце натера на јуриш или у борбу, или не употреби енергичне мере према онима који распростиру забуну или страх у трупи, казниће се затвором.

§ 117 — Старешина, који не узме у законски поступак кривично дело, за које зна да је његов потчињени учинио, казниће се затвором до једне године.

§ 118 — Старешина, који не узме у надлежни поступак молбу, жалбу или тужбу потчињенога, казниће се затвором до шест месеци.

Глава седамнаеста. Злоупотребе и дужности.

§ 119 — Ко умишљено кога противно закону или пропису ослободи од служења у војсци, без обзира да ли му то иначе спада у надлежност или не, казниће се затвором најмање шест месеци.

А ако му је службу само олакшао или га је у њој сувише оптеретио, да се казни затвором до две године.

§ 120 — Ко у користољубивој намери задржи што од хране, плате, новца, или ма које принадлежности коме од својих потчињених, или од фуражи намењене повереној му стоци, казниће се затвором ако укупна вредност задржатога не износи више од 300

динара; а ако је вредност већа, строгим затвором и губитком часних права.

§ 121 — Ко без претходног одобрења команданта пука купи новац од потчињених му подофицира или војника, ма и за њихову личну потребу, казниће се затвором до једне године.

Ко скупљени новац злоупотреби, казниће се строгим затвором најмање једну годину, без обзира да ли га је купио по одобрењу или без одобрења.

§ 122 — Ко без претходног одобрења команданта пука захтева или прими од потчињених му војника новац ради чувања, казниће се затвором до три месеца.

Ко злоупотреби новац потчињених војника који је, било по одобрењу или без одобрења, примио на чување, казниће се строгим затвором.

§ 123 — Ко пропусти да подофицирима или војницима изда новац, који им припада, за три дана по пријему или по доласку у место исплате, казниће се затвором до шест месеци.

§ 124 — Ко при издавању плате, или при исплатама у опште, мења монету без потребе казниће се затвором.

§ 125 — Ко не пошље на време новац или ствари, које је по дужности требало послати, казниће се затвором до једне године.

§ 126 — Ко прими на чување у државну касу или у магацин, којима рукује, приватан новац или ствари, или свој новац или ствари у њима чува, казниће се затвором до једне године.

§ 127 — Подофицири, каплари, редови и неуказна војна лица, који учине злоупотребу или проневеру или умишљено упропашћење новца или других предмета предатих им у служби, казниће се строгим затвором најмање шест месеци и губитком часних права, а у тежим случајевима робијом до десет година.

§ 128 — Подофицири, каплари, редови и неуказна војна лица, који умишљено упропасте новац или ствари примљене од претпостављенога или старијега ван службе, казниће се строгим затвором најмање три месеца и губитком часних права.

§ 129 — Ко ме је службено поверено да за државу изврши какву набавку, посао, исплату или наплату, па новац или материјал злоупотреби, казниће се робијом до десет година.

Тако исто да се казни и онај, који при томе или при издавању потреба за војску оствари уштеду или вишак у њима, па то употреби у своју или туђу корист на штету државе, без обзира да ли се ова показује и рачунски, по књигама, као недостатак или не.

Ако је злоупотребљена вредност мања од 1.000 динара, учинилац да се казни строгим затвором и губитком часних права.

Глава осамнаеста. Повреде дужности према државној имовини.

§ 130 — Ко ма на који начин упропасти или поквари државну имовину, која му је поверена на руковање или чување, у намери да држави штету нанесе, било ради чије користи или не, казниће се робијом.

Ако је штета произишла из небрижљивог чувања или непажљивог руковања, да се казни затвором до једне године.

Ако је услед тога наступила неуредност или тешкоћа у снабдевању војске у мобилном или ратном стању, да се казни робијом најмање десет година.

§ 131 — Ко прода, заложи или у опште отуђи, или умишљено упропасти или поквари какву ствар, коју је примио на службену употребу, казниће се затвором до три године.

Ако то учини са државним оружјем или муницијом, или са коњем, које је примио за

службену употребу, или са пловним или ваздухопловним материјалом, који му је поверен или при коме је запослен, казниће се робијом.

§ 132 — Ко из државне касе или слагалишта, на име плате или другог примања умишљено узме, прими или другоме изда више но што му припада, казниће се затвором до две године.

§ 133 — Ко државну стоку или превозна средства, противно постојећим прописима, употреби на какав приватан рад, казниће се затвором до једне године.

§ 134 — Ко у државној коњушници неовлашћено држи већи број коња но што има права, казниће се затвором до шест месеци.

§ 135 — Контролор, комесар и у опште прегледач, који по дужности, наређењу или овлашћењу изврши преглед књига, рачуна, каса или материја у војној установи, па намерно не покаже право стање, казниће се робијом до десет година.

Ако је погрешно стање показао услед непажљиво извршеног прегледа, да се казни затвором до две године.

§ 136 — Ко неуредно или противно правилима води новчане или материјалне књиге о државној имовини, примању и издавању, казниће се затвором до једне године.

Глава деветнаеста. Повреде дужности при снабдевању војске.

§ 137 — Ко са непажње или немарљивог вршења службе прими предмете за снабдевање војске који не одговарају прописаним условима, уговору или утврђеној мустри, казниће се затвором до две године.

Ко то умишљено учини, да се казни робијом до пет година.

Ако је услед тога било веома штетних или опасних последица по војску у мобилном или ратном стању, да се казни робијом.

§ 138 — Ко лажно стави у документа да је испорука предмета извршена у уговореном року или да је набављачу исплаћена, или у опште поднесе лажан извештај о примању ствари за војску, казниће се робијом до десет година.

§ 139 — Ко неосновано одуговлачи примање предмета за војску или исплату државним новцем, казниће се затвором до две године.

§ 140 — Ко набављачу или предузимачу исплати рачун или врати кауцију пре одређеног рока, казниће се затвором до три године.

§ 141 — Руковалац, који изда војсци покварене предмете или ствари, казниће се затвором до две године.

Глава двадесета. Повреде дужности у техничкој служби.

§ 142 — Ко при изради оружја, муниције, експлозива или у опште предмета за наоружање војске не врши надзор у довољној мери, те се услед тога појави неисправност у њима, казниће се затвором.

Ако је то учињено у намери да користи непријатељу, да се казни смрћу.

§ 143 — Ко се при изради оружја, муниције, експлозива или у опште предмета за наоружање војске умишљено огреши о своју дужност на штету те израде, или самовољно напусти неодложни рад, казниће се строгим затвором.

§ 144 — Ко од лиферанта прими оружје, муницију, експлозиве или у опште предмете за наоружање војске, који не одговарају уговору односно техничким условима, казниће се робијом до десет година.

§ 145 — Официри, инжењери, архитекти или друга војна лица, који израђују планове или састављају предрачунае за војне грађевине или утврђења или врше преглед планова, предрачуна или рачуна, казниће се, за свако отступање од одређених за то правила, затвором до две године.

§ 146 — Ко при подизању, преправљању или поправљању војних грађевина, при извршењу војних хидротехничких радова, при прављењу или оправљању војних путева, или при подизању тврђава или утврђења, самовољно отступи од утврђених планова и предрачуна, казниће се затвором, а у тежим случајевима робијом до десет година.

§ 147 — Ко непажљиво врши надзор при подизању, преправљању или поправљању војне грађевине, те буде употребљен материјал који не одговара условима или неправилно употребљен ма и исправан материјал, казниће се затвором до две године.

§ 148 — Ко нетачно изврши преглед војне грађевине, казниће се затвором до једне године.

Ако је то поновни преглед био, да се казни строгим затвором до две године.

§ 149 — Официри, инжењери, архитекти и остала за то одређена војна лица, који неосновано чине сметње при прегледу и пријему војних грађевина, казниће се затвором до две године.

Глава двадесет прва. Повреде дужности у санитетској служби.

§ 150 — Војно санитетско, ветеринарско и апотекарско особље за немарљиво отправљање својих стручних дужности казниће се

затвором до шест месеци, а у важнијим случајевима затвором до две године.

§ 151 — Ко учини важну и очиту погрешку у лекарској дужности, коју као стручњак није смео учинити, казниће се затвором до једне године, а у тежим случајевима строгим затвором до две године.

§ 152 — Ко прими у болницу или амбуланту војно лице коме није потребно лечење у њима, у намери да му помогне избећи службу, казниће се затвором до шест месеци.

§ 153 — Ко даје војно-државне лекове онемо ко на то нема права, ради своје или туђе користи, казниће се строгим затвором.

§ 154 — Ко непрописно држи, изда или употреби лек који може штетно на здравље да дејствује, казниће се затвором, у колико то не прелази у теже дело.

§ 155 — Ко справи какав лек противно правилима и науци, или из саставних делова који не одговарају каквоћи или тежини прописаној у рецепту, или у нечистом и здрављу шкодљивом суду, казниће се затвором до две године; а ако је услед тога било штетне последице по чије здравље, строгим затвором, у колико то не прелази у теже дело.

Глава двадесет друџа. Повреде дужности у војном правосуђу.

§ 156 — Судски официр, или у опште лице са свршеним правним факултетом, који се, као начелник, референт, државни тужилац, иследник или у опште орган за правне послове у војсци, на штету службе огреши о закон или о постојећи пропис, умишљено или из крајњег небрежења, казниће се затвором.

Тако исто да се казни и војни чиновник судске струке, који то учини у намери да коме користи или нашкоди.

§ 157 — Судије војних судова, који се при ислеђењу, решавању или суђењу у кривичним делима, огреше о закон у намери да окривљенику користе или нашкоде, казниће се строгим затвором.

Глава двадесет трећа. Војничке крађе, утаје и оштећења.

§ 158 — Ко из војне установе украде држави или војном лицу државну или приватну ствар, казниће се ако вредност украђене ствари није већа од 500.— динара, строгим затвором до годину дана, а ако је вредност украдене ствари већа од 500.— динара строгим затвором најмање два месеца и губитком частних права, уколико учињена крађа не прелази у теже дело.

Ко изврши овакву крађу до 50.— динара, у колико не прелази у теже дело, казниће се по прописима Уредбе о војној дисциплини као за војни дисциплински иступ.

Измене и допуне од 2 децембра, 1931 год.

§ 159 — Ко војном лицу утаји какву државну или приватну ствар, казниће се, ако вредност утајене ствари није већа од 500.— динара, затвором до годину дана, а ако је вредност утајене ствари већа од 500.— динара строгим затвором најмање два месеца и губитком часних права, у колико учињена утаја не прелази у теже дело.

Ко изврши овакву утају у вредности до 50.— динара, у колико не прелази у теже дело, казниће се по прописима Уредбе о војној дисциплини као за војни дисциплински иступ.

Измене и допуне од 2 децембра, 1931 год.

§ 160 — Подофицир, каплар, редов или неуказно војно лице, који украде, утаји или на други начин присвоји или умишљено упропасти какву ствар која припада официру или домаћину код кога је као војник настањен, у вредности до 300.— динара, казниће се строгим затвором до годину дана, а ако је вредност ствари већа од 300.— динара, строгим затвором најмање шест месеци и губитком часних права, у колико то не прелази у теже дело.

Измене и допуне од 2 децембра, 1931 год.

§ 161 — Прописи §§ 315, 320 и 321 Кривичног законика примењиваће се и у делима војничке крађе, изузев претпоследњег одељка § 320.

Измене и допуне од 2 децембра, 1931 год.

Глава двадесет четврта. Кривична дела имовине у мобилном и ратном стању.

§ 162 — Ко пљачка или отима туђу имовину, казниће се робијом до пет година; а ако је при томе и силу употребио да се казни робијом најмање пет година, у колико то не би прешло у теже дело.

Као пљачка има се сматрати свако грабење или узимање туђе имовине при заузимању каквог места у ратном стању или при маршу војске, као и неовлашћено вршење или прекорачење реквизиције или контрибуције у своју корист; а као отимање има се сматрати свако насилно присвајање туђе имовине у заузетом месту, у коме је већ заведен ред и постављена власт.

§ 163 — Кад двојица или више њих договорно учине пљачку или отимање, казниће се робијом најмање десет година; а ако је при томе ко био телесно повређен, да се казне смрћу.

§ 164 — Ко прими или подели користи или ствари, за које зна да су добивене пљачком или отимањем, казниће се строгим затвором и губитком часних права.

§ 165 — Ко присвоји или утаји одузету непријатељску заставу или друге предмете војничког плена, које је према наредби требало предати власти, казниће се затвором.

§ 166 — Ко без неопходне ратне потребе пустоши туђу имовину рушењем, разбијањем, ломљењем, паљевином, одграђивањем или ма којим другим начином, казниће се робијом, а у тежим случајевима смрћу.

Трећи одсек. Завршно наређење

§ 167 — Овај законик ступа у живот кад се обнародује у „Службеним новинама”, а обавезну снагу добија по истеку петнаест дана од дана обнародовања, и тада престаје важити Војни Казнени Законик од 31 јануара 1901 године са изменама од 26 фебруара 1929 године и са свима прописима и наређењима који се на њ односе а противни су одредбама овог закона.

(Закон од 11 фебруара, 1930 год., обнародован је у Бр. 43—XV Службених новина од 24 фебруара, 1930 год.

Закон о изменама и допунама од 2 децембра, 1931 год., обнародован је у Бр. 285—XCIII од 5 децембра, 1931 год.).

ЗАКОНИК

о поступку војних судова у кривичним делима

од 15 фебруара, 1901 год., са изменама и допунама од 20 марта, 1909 год., — 16 октобра, 1915 год., — и 20 марта, 1919 год.,

Део први. О поступку војних судова у редовном стању.

Глава прва. Опште одредбе.

§ 1 — Нико у војсци не може бити осуђен, ни осуђен за злочина и преступна дела, док његова кривица не буде, по правилима овог Законика, ислеђена и пресуђена.

§ 2 — Истрагу у војсци наређују надлежне старешине по званичној дужности.

§ 3 — По кривичним делима за која је надлежан војни суд, дужност је војног државног тужиоца да пред суд изнесе све доказе против оптуженога. Но и приватни тужиоци имају права учешћа као тужиоци у свима делима, по којима су што претрпели, па било да се таква дела казне по званичној дужности, или по приватној тужби.

§ 4 — При сваком казнимом делу редовно ће се ислеђивати и причињена штета, нарочито мора то бити у оним случајевима, где и сама величина казне зависи од величине штете, и судови ће сваки пут на главни претрес позивати и оштећенога, било да је он тужбу о томе поднео, или да није поднео.

Оштећени моћи ће акта ислеђења разматрати и доказивати и кривицу и величину штете.

Оштећени и повређени могу, кад год хоће, од свог потраживања одустати.

§ 5 — Оштећени или приватни тужилац, који не траже накнаду штете до дана претреса, губе право на тражење накнаде код војног суда.

§ 6 — Кад војна власт дозна за какво дело, које се по званичној дужности казни, дужна је одмах предузети што треба, да се дело по закону извиди и надлежном суду спроведе. Ако је учинилац непознат, акта се чувају у архиви док се кривац не ухвати.

§ 7 — Рокови у овом Законику одређени почињу тећи првог дана по саопштењу или пријему одлука судова, или надлежних команада.

Ако би последњи дан рока пао у празник, онда се за последњи дан рока узима први радни дан по празнику.

У који је дан писмо упућено власти на повратни рецелпис пошти предато, узима се да је самој власти предато.

§ 8 — Истрага у погледу кривичне одговорности окривљеног не може се започети, а започета прекида се:

1. Кад нема дела које би се по закону казнити могло;

2. Кад нема ни сумње, ни подозрења да је ко крив;

3. Кад би основи подозрења тако обеснажени били, да се окривљени према томе по закону за крива узети не може;

4. Кад нема тужбе дотичног лица за дело, која се само по тужби приватнога казнити могу;

5. Кад приватни тужилац од тужбе одустане, ако се дело само на тужбу његову казни; и

6. Кад кривац умре, или се докажу дела и околности које сваку казну искључују.

§ 9 — Повраћај части и права невино осуђеног дозвољава се у свако доба, без обзира на застарелост или смрт осуђенога.

§ 10 — Изршне пресуде војних судова у питањима: о постојању кривичног дела, да ли га је учинио оптужени, и какво је кривично дело, обавезне су за грађанске судове у свима случајевима, кад ови расправљају питања материјалне одговорности по томе делу.

Глава друга. О надлежности војних судова.

§ 11 — Официри, подофицири и редови кадрова, питомци војних установа и жандармерија, за злочине и преступе, као и они рекрутовани младићи, који на позив војне власти ради одслужења свога рока не предстану, или се у циљу неслужења у војсци осакате, подлеже суђењу војних судова.

Рекрути потпадају под војне судове за наведене кривице од дана, кад их рекрутна комисија, као способне, у спискове уврсти.

§ 12 — Резервни официри, резервни подофицири, остала лица са старешинским положајем и редови целе војске подлеже суђењу војних судова:

а) за недолазак по позиву на службу или на вежбу, и то од времена одређеног за предстанак на зборно место;

б) за све кривице учињене за време вежбе или сазива тј. од времена одређеног за предстанак на зборно место, па до времена док се не распусте, но, за повреду старешинства, и злочина и преступа уз пут учињене, надлежност војних судова простире се и за пет дана пре одређеног времена за предстанак на зборно место, а и по распусту за толико дана и;

в) за дела из § 56 Војног Казненог Законика.

§ 13 — Војници по одслужењу свога рока, отпусту или пензионисању, резервисти и војници осталих позива народне војске, по

издржаној служби или сазиву, подлеже суђењу војних судова за кривице, које су учинили за време службе, а које се односе на повреду службених војних дужности.

§ 14 — Војни чиновници, војни свештеници, сва неуказна лица, стални мајстори, занатлије и радници и служитељи при војсци потпадају под војне судове за све кривице учињене у дужности.

Надлежност војних судова простире се на ове кривице и онда, кад учинилац истих после извршења буде отпуштен или пензионисан или у опште промени положај.

§ 15 — Ако су за кривично дело оптужена лица, која потпадају под војне судове и лица, која потпадају под грађанске судове, сви се оптужени предају надлежном грађанском суду.

§ 16 — Војни заробљеници подлеже суђењу војних судова.

§ 17 — Првостепени војни судови надлежни су за расправљање и суђење кривица, које учине подофицири, редови, неуказна војна лица, стални мајстори, занатлије, и радници и служитељи, који припадају области дивизије, у којој се суд налази.

§ 18 — Кривице, које учине војници, док су на осутву или привременом отпусту, расправљаће се у ономе војном суду, који је надлежан за њихову команду.

§ 19 — За откомандоване војнике, било појединце било оделењима, за све време док су откомандовани, надлежни су војни судови, који су најближи месту учињенога кривичнога дела.

§ 20 — Војни суд за официре надлежан је за расправљање и суђење кривица, које учине официри, војни чиновници и војни свештеници.

Исто тако овај је суд надлежан и за официре у пенсији, као и за резервне и почасне официре, када су у униформи и учине кривицу.

§ 21 — При стицају дела, за која би било надлежно више војних судова, кривцу да суди суд његове команде.

У овим случајевима свршена ислеђења слаће се на поступак војном државном тужиоцу истога суда.

§ 22 — Све саучеснике у кривици суди један суд и то онај, који је надлежан за главне кривце.

Но ако је за неке од њих надлежан Војни Суд за официре, сви ће бити суђени у овом суду.

§ 23 — Ако је оптужени учествовао у кривицама, које је учинило више лица, за која су надлежни разни војни судови, тада ће кривице свију расправљати онај суд, на чијем је земљишту учињено најтеже кривично дело, а на случај, да су кривична дела једнаке важности, надлежан је онај суд, који је први започео ислеђење.

§ 24 — За кривице учињене у иностранству, за које је надлежни војни суд, судиће суд који је за кривца према месту служења надлежан.

§ 25 — Сукоби о надлежности по кривичним предметима између војних власти, војних судова и војних власти и између војних судова, решава Министар Војни.

Сукобе о надлежности између војних и грађанских иследних власти, између војних власти и војних судова с једне стране и грађанских и духовних судова с друге, решава грађански Касациони Суд.

Ко присваја или одбија надлежност, дужан је предмет да пошље на решење Министру Војном односно грађанском Касационом Суду.

Сукоб о надлежности не обуставља започето ислеђење.

Глава трећа. О доказима.

§ 26 — Само се противу онога само ислеђење предузети може, противу кога основи подозрења постоје, да је казнимо дело

нашла каква ствар, коју је неко у то исто време притежавао, ако се у оба ова случаја други основ са вероватношћу узети не може; или кад се ко на месту учињеног дела, или близу истога мало пре, или одмах по учињеном делу, преобучен, вребајући, или сакривен нашао; или на оном месту и у оно време у таквим делима нађен или виђен, која се друкчије не би могла објаснити, него да је он био у предузећу да учини, или да је заиста учинио кизнимом дело;

8, кад су се нашле код кога, или у чијем обиталишту, или у другом од њега изабраном склоништу, ствари, које је оштећени у време учињеног дела притежавао; или су се тамо нашли предмети злочина или преступа;

9, ако су се знаци казнимога дела или извршења тог дела, или учињеног насиља открили на чијем лицу, оделу или ствари;

10, кад је ко одмах по учињеном злочину или преступу, или како се за ово дознало, утекао или се крио, па другог вероватног узрока томе не би било;

11, кад је ко трагове или знаке казнимог дела уништавао, уклањао, или прикривао, или ма каквим начином трудио се, да се ислеђење истога осујети, и томе подобно.

§ 30 — За ближе основе подозрења код појединих родова злочина, могу се примера ради навести и ови:

а, код издајства отаџбине и владоца, нарушења јавног мира и побуне:

1, преписка сумњива садржаја, сумњиви тајни састанци с лицем противу кога постоје правни основи подозрења или противу кога је подобан злочин доказан, или с лицем које припада каквој дружини за државу опасној или примање тајних поклона од таквих лица а они се друкчије не би могли објаснити, него да су чињени у циљу непоштеног споразума;

2, тајним путем и у већој количини набављено оружје или друге за употребу оружја службе потребе и овоме подобно;

б, код убиства, побацивања и одбацивања деце, кад је противу какве женске или доказано, или су по мишљењу вештака сигурни знаци откривени, да се она на скоро пре тога породила или побацила, а плода утрбног нема;

в, код злочина или преступа, који произлазе из користољубља:

1, кад је извесно лице, пошто је злочин или преступ учињен, очевидно веће трошкове чинило, него што му стање дозвољава;

2, кад је ствари, подобне предметима учињеног казнимог дела, тајно или на подозрив начин или много нижом ценом од њихове праве вредности отуђивало, или отуђити тражило; или

3, при коме су се нашли, или који је такве новце издавао, који се по множини или каквоћи са онима, који су казним делом одузети или присвојени, тако подударују, да се са вероватношћу за исте држати морају.

§ 31 — За ближи основ подозрења службе и ови непотпуни докази:

1 усмено или писмено признање каквог лица, које нема сва својства признања, како се по закону за потпун доказ узима; или кад би се какво лице пред другим хвалило, да је извесно казнимо дело учинило; нарочито кад се таква објашњења односе на околност казнимога дела, које само онемо познате могу бити, који је у истом учествовао;

2 са свима својствима у § 45 снабдевени исказ једнога сведога, ако се он односи на извршење извесног казнимога дела, од извесног лица; или исказ два незаклета сведока, кад њихов исказ иначе сва друга својства за сведошћу има;

3 кад је повређени или оштећени извесно лице опредељено пред смрт за кривца означено, а није се могао о томе саслушати или заклетети;

4 са свима својствима у § 41 снабдевано, казивање једног саучесника, који своју кривицу признаје, или исто тако казивање више саучесника, који своју кривицу признају, но који се са окривљеним нису суочили.

§ 32 — Писмено саопштење каквог лица, којим се злочин или преступ открива, може се само онда узети за ближи основ подозрења, кад се лице именује, кад његово саопштење садржи околности, које опредељено неко лице као учиниоца казнимог дела означавају, и кад доносилац то своје саопштење на испиту заклетвом потврди.

На против писмено саопштење од лица, које се није хтело именовати, може служити

да се само испитају наведене околности, ако би какве садржало. И тек би ове могле дати основе позрења за даље истраживање.

§ 33 — Од наведених у §§ 29—32 или њима подобних основа подозрења, довољан је и само један, те да се против кога кривично ислеђење предузети може.

Али и више удаљених основа подозрења као: рђав глас, познат дотадашњи рђав живот, непрестано тумарање, неизвестан начин живљења и издржавања, ближе познанство и дружење са подозривим лицима, лажни изговори и противречности на испиту, позивање на умрели или осуствујуће и оне, који се саслушати не могу, могу служити за довољан основ, да се против кога кривично ислеђење предузме, ако се ове околности једна са другом слажу и једна другу допуњавају.

§ 34 — Збуњени и презајући говор окривљенога, муцање, плач, јецање, дрхтање, промена у лицу, снуженост, страх, сродство или познанство са подозривим лицима и тима подобне околности, по којима се због неизвесног значења, ништа за вероватно држати не може, не могу сами за себе бити довољни, да се противу кога кривично ислеђење предузме, али могу вероватност других већ доказаних основа подозрења подкрепити.

§ 35 — Кад према претходним параграфима иследна власт нађе, да има основа да може противу каквог лица ислеђење предузе-

ти, она ће претходно о томе решење донети са основима подкрепљено и актима прикључити, па ће тек на основу тога даље шта треба радити.

§ 36 — Суд ће само оно за истинито држати, што је по прописима овог Законика доказано.

При овом оцењивању суд ће узимати у призрење не само оне при претресу, него и оне при ислеђењу наведене доказе, ако су ови при претресу употребљени, а нису оборени.

§ 37 — Суд ће сваки доказ по правилима §§ 39—56 оцењивати, и по томе суд ће сваки доказ оцењивати само у вези са свима другима, ислеђењем или претресом засведоченим околностима.

Суду није дозвољено мимо садржај акта неке претпоставке чинити, и на основу тога, или важност доказа побијати, или оно за доказано узимати, што по закону није.

§ 38 — Правни се доказ прибавља:
 I судским увиђајем;
 II вештачким мишљењем;
 III признањем окривљенога;
 IV сведоцбom сведока, оштећених и оних саучесника, који своју кривицу признају;
 V исправама и писменим саставима;
 VI подударањем више основа подозрења, који сачињавају саставни доказ.

§ 39 — I Судски увиђај може само онда за доказ служити, кад је учињен по начину, који је законом прописан.

§ 40 — II Оно што би од више, а по околностима и од једног вештака, у законуј форми нађено, било да постоји, може се за правно доказано сматрати.

§ 41 — III Признање окривљенога моћи ће се за доказ противу њега узети:

а., ако је изреком јасно и опредељено учињено, а не само знацима и покретом тела;

б., ако је окривљени био при свести у време признања;

в., ако је основано на његовом подробном приповедању, а не на простом потврђивању учињеног питања;

г., ако је пред иследном или судском влашћу, или при претресу учињено;

д., ако се оно подудара са ислеђеним околностима казнимог дела.

Признање овако не губи силу доказа баш и ако се не би све околности иследиле, само ако су неке ислеђене, које потврђују, да учињено казнимо дело постоји, Само признање без икаквог трага о делу не сачињава правни доказ.

§ 42 — Признање које је противзаконо, обећањем, претњом, силом или иначе недозвољеним сретствима добивено, не може служити за доказ.

§ 43 — Порече ли окривљени признање у прописаној форми учињено, оно неће силу доказа изгубити осим ако би окривљени вероватне узроке навео, зашто је признање пређе лажно учинио, или би такве околности навео, које се учињеним ислеђењем нађу да постоје, и истинитост пређе учињеног признања са основом у сумњу доводе.

§ 44 — Ако окривљени признаје учињено дело, али наводи да он то није изгле намере учинио, или да је хтео мање учинити но што се догодило, онда ће његови наводи само онда заслуживати призрење, ако се дело напрасно догодило, и ако зло већ у самом делу не лежи, или по самом природном току ствари није као нужно произићи морало, или бар није обично да из онаквог дела, онакве последице произлазе, какве су произишле.

Али кад је окривљени тражио прилику и средстава, да казним делом учини, или се старао уклонити препреке, које су извршењу дела на путу стајале, онда се узима да је делом са злом намером, ако се не би при ислеђењу особите околности и односи појавили по којима би се са основом држати могло, да је другу намеру имао.

§ 45 — IV Да се може узети да је дело сведоцима доказано, по правилу нужно је, да најмање два сведока сагласним исказом учињено дело потврде, и да њихови искази имају ова својства:

1 да је исказ учињен слободно, а не споразумом, наговором, подмићењем, или обећањем, изопачењем, или изнуђењем;

2, да је исказ учињен по сопственом знању, добивеном у свесном стању, а не по чувењу, гагађању, предпоставци, вероватности, или само по закључивању;

3, да је њиме изреком, јасно опредељено исказано само дело, или околност, о којој сведок сведочи;

4, да је сведок на своје казивање заклет;

5, да се ни по личности, ни по односу сведока ни по садржају његовог казивања основана сумња противу истинитости не појављује;

6, да се казивање и са осталим збићима учињеног дела, о којима се зна да постоје, подудара и стварним околностима не противуречи; и на послетку,

7, да је оно учињено на судском претресу или за време ислеђења, пред иследном влашћу.

§ 46 — И казивање једног сведока, које има сва она у § 45 казана својства, узима се за потпун доказ у случајевима следећим:

1, казивање оног, над којим је казним делом извршено, може у недостатку других доказа, сачињавати доказ о каквоћи казнимог дела; и противу оног, који своју кривицу признаје, или је иначе доказана, може служити за доказ појединих отежавних околности. Но ипак самим казивањем повређеног не може се узети за доказано питање „да ли је и какво

казнимо дело окривљени учинио“, осим случаја под 2 овог параграфа;

2 количина делом причињене штете у готовом новцу, или у другим процењивим предметима, може се доказивати исказом оштећеног или оног у кога су се налазиле ствари, на којима је штета учињена;

3, да би се прибавило знање о околностима учињеног дела, које се захтевају, да би се истинитост признања окривљенога доказала, довољна је сведоџба једног сведока, која се слаже са исказом окривљенога;

4, кад је какво дело више пута понављано или за дуже време, или у више понаособних чести дела продужавано, могу се поједини случајеви понављања, или понаособне чести дела и сведоџбом једног сведока, као доказане сматрати, кад се такве околности скупа најмање са три сведока потврђују, који сваки за себе одвојено сведочи, ако њихови искази не противурече, и ако осведочене околности у вези стоје.

У колико казивање појединих сведока може служити за доказ учињеног дела, кад се доказ из састава више њих подударујућих се основа подозрења, или непотпуних начина доказа прибавља, казано је у § 53.

§ 47 — Казивање саучесника, који своју кривицу признају, може служити за доказ противу окривљенога, који своју кривицу не признаје, ако најмање двојица њих, који су исто дело у друштву с њим учинили, једногласно то потврде па би то своје казивање окривље-

ном у очи казали на судском претресу, ако њихови искази у исто време:

а, имају својства, која су у § 45 под 1, 2, 3, 6 и 7 казана;

б, ако се њихови искази слажу у погледу таквих питања, која би њима на особене околности, са казним делом у вези, стављена била, за које они пре њиховог саслушања нису могли предвидети, да ће питани бити;

в, да се све околности, које њих саме терете, другим основима потврђују тако, да ништа нема, по чему би се могло закључити, на њихов ранији договор о томе, и о истини њиховог исказивања посумњати;

г, ако поред свега оног што је у овом §-у изложено, има и других околности, којима се казивање саучесника поткрепљава.

§ 48 — V Исправа или писмено, које у себи казнимо дело садржи, као н. пр. пашквила, лажно начињена исправа, или писмено изазивање на какав злочин или преступ, може служити за доказ казнимога дела, у колико је доказано, да она од окривљенога произлази, ако иначе никаква сумња о противном не постоји.

У колико ће друге исправе или писмена, која од окривљенога произлазе, као писмено признање, или ако су од трећег лица начињена, као писмена сведоџба, веровања заслуживати, судиће се по прописима о саставним доказима §§ 53—56.

§ 49 — Кад се истинитост исправе или писмена одрече, она се мора доказати. У колико ће мишљење вештака о сравању рукописа за доказ истинитости исправе важити, оставља се суду да према другим околностима оцени.

Ако је окривљени признао потпис на исправу или писмену као свој, али садржај писмена одриче да је од њега, или да му је познат, суд ће оценити колико ће таквом наводу веровати.

§ 50 — Сведоџбе које су из протокола крштених, венчаних и умрлих извађене, и друге јавне исправе, т. ј. које се издају од каквог јавног надлештва, или од заклетог чиновника за издавање таквих исправа законом позваног, потпуни су доказ о ономе о чему гласе, ако издавалац није имао отуда надати се каквој користи, или се бојати какве штете или ако иначе противу истинитости такве исправе не би основане сумње било.

Под истим ограничењем сматрају се за потпун доказ и протокол иследних власти и судски записници (протоколи) у погледу онога, што је у њима записано, да је званично чињено.

§ 51 — Извештај (рапорт) дежурног или вође патроле о ономе, о чему се вршећи службу, лично уверио, суд може узети као потпун доказ о томе, према околностима у којима је дело учињено, и према приликама у којима се оптужени налазио.

Исто тако суд може узети као доказ о делу, и учиниоцу извештај (рапорт) претпостављеног старешине о повредама старешинства, које се према њему учине, ако је, према околностима дела, повређеног и учиниоца, вероватно да је окривљени дело извршио.

§ 52 — Осим оних у § 50 наведених слушајева, сведоџбе појединих званичника и служилаца о званичном раду, или о околностима, које су се за време ислеђења или претреса судског појавиле, сматрају се као и сведоџбе других сведока.

§ 53 — Саставни доказ.

Саставом околности или основа подозрења, узима се да је дело доказано:

1 Кад за какво дело има два од оних у § 31 побројаних непотпуних начина доказа, који се међу собом подударaju;

2 У случају кад окривљени пориче дело, може се оно саставом више основа подозрења, који противу тога постоје, као доказано сматрати, кад се при том и следеће три околности скупа подударaju:

а, да је само дело са свима околностима доказано;

б, да противу окривљеног потребан број (§§ 54 и 55) од оних у §§ 29—31 побројаних или њима подобних основа подозрења постоји;

в, да основи подозрења околности и односи ислеђењем доказани, тако тесну везу између дела и окривљеног дају, да се по при-

редном и обичном току догађаја мора узети, да је окривљени дело учинио.

§ 54 — За саставни доказ потребно је по правилу три основа подозрења, који се међу собом подударају.

Сваки основ подозрења мора особену околност садржавати, и по томе све у §§ 29—31 под једним и истим бројем означене околности, сматрају се за један основ подозрења. А тако исто и свако поједино збиће само ће се један пут моћи узети у призрење, нити ће једно исто збиће састављати више законих основа подозрења.

§ 55 — Од горњег правила (§ 54), по коме се правилно три основа подозрења захтевају за саставни доказ, изузима се:

а, случај под бројем 1 § 53.

б, да се саставни доказ добије, довољан је и само један од оних у § 31 наведених непотпуних начина доказа, или два од оних у §§ 29 и 30 казаних, или њима подобних основа подозрења, ако се, или

1, докаже да не постоји оно, што би окривљени противу основа подозрења наводио, дакле, ако је одговор његов лажан, или

2, ако се независно од наведених основа подозрења, ислеђењем или на претресу докаже, да је окривљени такво лице, за које се по његовом начину живота, његовим односима, по његовој нарави или склоности к подобним делима, лако може држати да је такво дело учинило.

Околности из којих се ово последње изводи, јесу нарочито:

а, ако је окривљени пре тога због подобног злочина суђен, па није оправдан, или је због подобног у предстојећем случају за крива нађен;

б, ако се дружио или у особеном поверењу живио с једним или више њих, који су му као злочинци или иначе као рђави људи познати;

в, ако при казним делима из користолубља учињеним, не би могао доказати одкуда издржавање прибавља, према оном што трши.

Кад се обадва под бројем 1 и 2 казана односа појаве, онда је довољно да буде само један од оних у § 29 или § 30 или њима подобних основа подозрења, те да се сматра дело за доказано.

§ 56 — Основи подозрења у § 29—31 казани, као и у § 55 наведене околности, треба да су доказане тако, да се о њима не може сумњати, и да нису ни одбраном оптуженога ни супротним искуством или другим околностима, које би оптуженога оправдале, обеснажне, или у сумњу доведене.

Но ако би више збића или околности тек једна с другом основ подозрења сачињавале, па би свака од ових околности од по једног и разног сведока посведочена била, то се може основ подозрења као доказан сматрати, ако је исказивање ових сведока онакво, као што је у §§ 45, 46 и 47 казано, и ако се показане

околности међу собом подударају и једна другу допуњавају.

Исто тако кад би противу окривљеног више основа подозрења постојало, него што закон од таквих по §§ 54 и 55 захтева, па би сваки основ подозрења само од појединог и то за сваки основ другог сведока потврђен био, ло ће се до за доказано сматрати, ако се ови нови подозрења узајамно подударају и подкрепљују, и ако је исказивање сведока онакво какво се по §§ 45, 46 и 47 захтева.

Глава четврта. О ислеђењу у опште.

§ 57 — Министар Војни и команданти дивизијских области имају право да нареду истрагу по кривичним делима.

Више претпостављене старешине могу да се користе овом влашћу, која припада њиховим потчињенима.

§ 58 — Грађанске власти могу подофицире и редове ухватити и спровести војној власти у случајевима:

1, кад се сумња да ће окривљени побегнути, да ће се сакрити или уништити трагове кривице, и

2, кад су ухваћени на делу или одмах по извршењу истог.

§ 59 — У тужби треба да буде означено:

1, име окривљенога или онога, на кога се сумња и место његовог становања;

2, кривица, време и место, где је учињена;

3, име сведока или други докази, којима се тужба поткрепљује;

4, штета, коју је тужилац претрпео;

5, година, месец и дан предаје тужбе; и

6, име, презиме, занимање и место становања тужиоца.

§ 60 — Кад надлежни старешина прими доставу или тужбу, саслушава достављача или тужиоца о околностима кривичног дела и поступа даље по закону.

§ 61 — Доставе без потписа не дају доволно основа да се почне кривично ислеђење, но ако се у њима представља да су учињене кривице таквог рода, да вређају или клеветтају Краља или Његов Дом, да грозе јавном поретку, или је кривица злоупотреба са државном имовином, онда овакве доставе могу да служе, као основ да се на начин, који никоме у очи не пада и ничија част не вређа, пронађе, да ли стоји дело изложено у достави, па тек онда кад се ово утврди, може се приступити кривичном ислеђењу.

§ 62 — Ако надлежни старешина ништа не предузме по тужби приватног лица или прекине истрагу, дужан је да га о томе извести.

У овом случају тужилац се, у року од три дана, може жалити претпостављеноме, који има власт стављања под редовну истрагу.

Решења претпостављенога старешине и Министра Војног извршна су.

§ 63 — По делима која се казне на тужбу приватних лица, тужбе се дају оном старешини, који има право да нареди претходну истрагу.

§ 64 — Све грађанске власти дужне су вршити захтеве војних власти односно извиђања и прибирања нужних података за истрагу и суђење код војних власти и судова.

Глава ђета. Истрага.

Одељак први. О претходној истрази

§ 65 — Претходну истрагу врше војне власти:

- 1, кад лица за која су надлежни војни судови учине кривично дело, и
- 2, кад грађанска лица учине кривице у местима, која се налазе под управом војних власти.

§ 66 — Команданти пукова и старешине равнога положаја наређују претходну истрагу.

Ну старешине који немају права да нареду претходну истрагу, дужни су и без наредбе, да о свакој кривици потчињених или млађих учињеној у њиховој команди, прибирају најнужније доказе о делу и учиниоцу, предузимају мере да кривац не побегне, и извештавају надлежне старешине.

§ 67 — Вршење претходне истраге поверава се једном од подручних официра, који треба да буду старији по чину или рангу од

окривљенога, и не сме имати сметње из тач. 2 § 17 Зак. о устројству војних судова и § 185 овога Законика.

У војним установама, у којима нема официра, претходна истрага може се поверити војном чиновнику под истим условима.

§ 68 — Наредбодавац претходне истраге ставља окривљеног у притвор по прописима § 143 овога Законика.

§ 69 — Но кад се догоди кажњиво дело сваки војни старешина има право да окривљенога, који му је потчињен, стави у притвор, у име потребне мере, и о овоме дужан је редовним путем одмах известити свога претпостављенога, који је надлежан, да нареди редовну истрагу, чија је одлука извршна.

§ 70 — Лице одређено за извршење претходне истраге уверава се пре свега о постојању дела, старајући се да пронађе учиниоца истога; прибира доказе и околности, како оне који иду против кривца, тако и оне који га правдају, и има да изнађе величину штете.

§ 71 — Исказ сваког лица па и онога на кога се сумња да је учинио кривично дело, записује се засебно и по могућности његовим речима без измена, празнина и допуна.

При том треба да се означи тачно име и презиме, звање и место становања испитаног лица, као и време почетка и свршетка испита. Овај записник оверава лице одређено за вршење претходне истраге. Ако је испитано лице неписмено, потписује га други, који ће то назначити и сам потписати.

§ 72 — При вршењу претходне истраге предузимају се нужне мере да се трагови кривичног дела сачувају.

Само у случајевима који не трпе одлагања, чини се и увиђај, наређује се лекарски преглед, претрес и одузимање ствари по прописима овог Законика.

§ 73 — Војна власт може притворити грађанско лице само у случајевима:

1, кад је ухваћен при вршењу кривичног дела или одмах затим, и

2, кад га очевидци, или они који су од кривичног дела претрпели, означе као извршиоца дела.

Притворено лице спровешће се одмах са најнужнијим подацима о делу и учиниоцу грађанској полицијској власти на даљи поступак.

§ 74 — Жалбе противу радњи извршених у претходној истрази подносе се војном старешини, који је наредио истрагу.

§ 75 — Кад се сврши претходна истрага, сва акта предају се војном старешини, који је истрагу наредио.

Ако тај старешина нађе, да је претходна истрага извршена потпуно, а нема права из § 76 овога Законика, онда шаље предмет надлежном старешини, који наређује:

1, да се предмети по кривицама које су учињене у местима која се налазе под управом војних власти, а за које није надлежан војни суд, предаду надлежним грађанским властима;

2, да се предмети по кривицама, које се тичу повреде војне службе, које учине војна лица, а за која је надлежан војни суд, у оним случајевима кад је дело толико јасно, да нема потребе, да се врши редовна истрага, предаду надлежном војном суду;

3, у свима осталим случајевима наређује извршење редовне истраге.

Одељак други. О редовној истрази

§ 76 — Редовну кривичну истрагу наређује:

1, по кривицама официра, војних чиновника и војних свештеника — Министар Војни, и

2, по кривицама свију осталих лица за која је надлежан војни суд — командант дивизијске области, сваки у својој области, па ма ова лица и не била у саставу дивизије, само ако су у области дотичне дивизије.

§ 77 — Кад војна лица из разних команди учине заједничку кривицу, онда ће редовну истрагу наређивати командант дивизије у чијој је области учињена кривица.

Ако више војних лица из једне или разних команада учине једно или више кривичних дела, па је за неке од њих надлежан командант дивизије за стављање под редовну истрагу, а за неке Министар Војни, онда ће решења о стављању под редовну истрагу над свима окривљенима доносити Министар Војни.

§ 78 — Акта извршене претходне истраге, као и све податке о окривљеном са наређењем о стављању овога под редовну истрагу, командант предаје војном државном тужиоцу, који их шаље надлежном војном иследнику на поступак.

§ 79 — Редовну истрагу по кривицама, за које је надлежан војни суд, врше војни иследници.

Истрага се врши у колико је могуће брже, а ако је неопходно нужно и у празничне дане.

§ 80 — Ако се при вршењу редовне истраге по једном делу, пронађу знаци другог кривичног дела, иследник предузима мере, да се очувају ови знаци, а у случајевима законом наређеним и мере, да окривљени не би побегао и осујетио ислеђење, и о свему извештава одмах надлежнога старешину који наређује, да се и по другој делу истрага изврши. Војни иследник поступа овако и када се пронађе, да је учествовало у кривици друго лице, за које се дотле није знало.

§ 81 — Што је прописано за претходну истрагу вреди и за редовну, у колико се другим одредбама овог Законика не мења.

§ 82 — Војни иследник има права, да тражи непосредно, од грађанских и војних власти, да му доставе или приберу потребне податке; да саслушају лица која живе у другим местима, или да тамо учине потребне увиђаје, — и ове захтеве дужне су власти одмах да изврше.

§ 83 — Ако при вршењу дужности, војни иследник наиђе на отпор има права тражити помоћ од војних и грађанских власти, а тако и од околних људи, и ови су дужни указати му помоћ.

§ 84 — Војни иследник може бити изузет, како од стране окривљеног, тако и од приватног тужиоца или оштећеног из узрока, са којих се изузимају и судије (§ 185 овога Законика). Захтев о изузећу предаје се њему; а он га шаље надлежном војном суду на решење.

Ако је војном иследнику познат законски узрок, са кога треба сам да се изузме, дужан је да о томе извести надлежни војни суд и старешину, по чијој наредби врши редовну истрагу.

§ 85 — Ако суд налази, да је изузеће на закону основано, предаје предмет на ислеђење другом иследнику, и о томе извештава страешину по чијој се наредби врши редовна истрага.

§ 86 — Претстављајући суду тражено и изузеће против себе, војни иследник врши и даље ислеђење. Но ако он сам налази, да треба да буде изузет, онда све док се питање о изузећу не реши, предузима само оно што не трпи одлагања.

§ 87 — Војни иследник продужује истрагу без обзира на то, што се окривљени сакрио, или што није пронађен онај, на кога се сумња, да је учинио кривично дело.

§ 88 — Кад војни иследник нађе, да на основу закона истрагу треба обуставити или прекинути, онда шаље предмет војном државном тужиоцу, који га са својим мишљењем спроводи старешини, који је истрагу наредио. Ако овај и војно државни тужилац нађу да има основа за прекидање истраге, надлежни је старешина прекида.

Ако се старешина и војни државни тужилац не сложе онда се дело спроводи Великом Војном Суду на решење.

А. О извиђају преступа и злочина официра, војних чиновника и војних свештеника.

§ 89 — У важним и замршеним кривичним делима по којима су окривљени официри, војни чиновници и војни свештеници, Министар Војни може одредити нарочиту иследну комисију, која ће по прописима овог Законика дело извидити, и даље по закону поступити.

Ова комисија има три члана, од којих један мора бити судски официр, а председник старији чином, звањем или по рангу од окривљенога.

Иследна комисија има права сведока и друга лица заклињати као и суд. Њен рад има исту важност као и судски.

Б. Дужност и круг власти војних државних тужилаца.

§ 90 — Војни државни тужиоци воде надзор над вршењем редовне истраге.

§ 91 — Војни државни тужиоци имају право да присуствују при свима иследничким радњама, као и да разматрају исте на месту вршења, не задржавајући ток истраге.

§ 92 — По свима предметима који се тичу ислеђења злочина и преступа, и прикупљања доказа војни иследник извршује захтеве војног државног тужиоца, но у записник бележи, шта је по његовом захтеву вршено.

§ 93 — Војни државни тужилац има права тражити, да се дело доследи у ономе, што лази да је нужно.

§ 94 — Војни државни тужилац, ако се налази са окривљеним или приватним тужиоцем у односима, који служе као основ изузећа судија (§ 185 овога Законика), дужан је сам да се изузме.

§ 95 — Ако војни државни тужилац нађе на знаке кривичног дела, за које је надлежан војни суд, по коме још није наређена истрага, извештава о томе надлежног старешину који и по овоме делу наређује истрагу.

В. О приватном тужиоцу.

§ 96 — Приватни тужилац има права:
а, да именује сведоке;
б, да подноси, у потврду свога тражења доказе; и
в, да расматра и преписује акта кривичног предмета.

Ако је приватни тужилац странац, пре започетог ислеђења мора дати јемство за сигурност судских трошкова. Величину овога јемства одређује иследна власт с обзиром на важност дела.

Приватни тужилац у свако доба може одустати од тужбе.

§ 97 — Оштећеног треба питати:
1, којим је начином штета учињена;
2, је ли он, и шта употребио, да се штета не учини;

3, у чему је и колику штету претрпио, и на чему је и колику добит изгубио; и
4, какву накнаду тражи.

Иследник ће оштећеноме приметити, да ће се морати заклетити на количину штете, или изгубљеног добитка.

Заклетву ће оштећени полагати по учињеном испиту и само кад суд за нужно нађе.

Г. О ислеђењу кривичних дела.

§ 98 — При сваком увиђају, претресу, испиту и саслушању окривљеног и сведока, мора имати два присутна сведока, који се узимају према чину онога који се испитује: подофицири за подофицире, редове, неуказана и грађанска лица, — официри или војни чиновници за официре, чиновнике и свештенике. Присутни треба да потпишу записник и да ставе примедбе, ако би их имали, а иследник ће све то својим потписом оверити.

И Увиђај од стране војних иследника.

§ 99 — Увиђај се врши дању, а у неодложним случајевима и ноћу.

§ 100 — При вршењу увиђаја, војни иследник обраћа пажњу не само на јасне знаке кривичних дела, но и на место и предмете, који се налазе око трагова кривичног дела. Ако се покаже потреба, премерава или прави цртеже прегледаних места и предмета.

§ 101 — О свему, што се при увиђају нађе, војни иследник саставља записник, по могућству, на самом месту увиђаја. Све што се пронађе, записује се оним редом, како се прегледало и проналазило.

II О вештачком прегледу.

§ 102 — Вештаци се позивају, када су ради разумевања извесне околности у делу нужна особита знања, или искуство у науци, занату, индустрији или другом каквом занимању.

Вештаци морају имати иста својства, која и пуноважни сведоци само заклетву морају положити пре вештачења.

§ 103 — Војни иследник одређује вештаке и позива грађане вештаке преко грађанске власти, а ако су они војна лица преко њихових старешина. И једни и други дужни су да му по позиву предстану.

§ 104 — На предметима, који подлеже прегледу од стране вештака, војни иследник врши спољашњи преглед, и саставља записник о видљивим знацима кривичног дела, као и о свима променама, које су се десиле на тим предметима.

§ 105 — Вештачки преглед врши се у присуству војнога иследника и присутника.

§ 106 — Војни иследник дужан је да стави вештацима питања, на која имају да одговоре.

Но вештаци могу дати мишљење и о оном, о чему нису питани, ако налазе да је то потребно, ради проналаска истине.

§ 107 — Војни иследник може тражити мишљење и од других вештака или стручних установа ако би му ранија мишљења вештачка била нејасна и непоуздана.

§ 108 — Вредност ствари цене процениоци. Но ако предмета нема, онда оцену врше она лица, која знају цену дотичном предмету. Ако таквих лица нема, онда оштећени може вредност под заклетвом одредити. Цена државног имања и ствари, одређује се ценовником и инвентаром.

§ 109 — Ради прегледа мртвих тела, разних врста повреда, тровања, насиља и стања здравља повређенога или окривљенога, војни иследник позива војног лекара, а ако овога нема, онда грађанског и даје му потребне податке.

§ 110 — У важним случајевима војни иследник може позвати ради прегледа мртва тела два лекара, па и онога који је лечио до-

тично лице, ако би нужно било објаснити ток болести или лечења.

§ 111 — Док не стигне лекар на место, где се има преглед извршити, војни иследник стара се:

а) да помогне повређеноме, или да сачува тело од кварежа и повреда;

б) да се увери о личности онога, над којим преглед врши;

в) да о свему састави записник.

§ 112 — Лекар прегледа спољашњост мртвог тела, удубљења, отворе, зглавкове, да нису кости повређене, стање унутрашњих органа, објашњава значај сваке мрље, знака, рана, повреда и измена, и одређује ступањ трулежи.

Затим лекар објашњава на који је начин нађено стање проузроковано, последице истога и одговара на постављена питања од стране војног иследника.

§ 113 — Записник о увиђају или уверење даје лекар војном иследнику, ако је могуће одмах, но у сваком случају најдаље у току два дана.

§ 114 — При поновном прегледу тела, војни иследник саопштава лекарима циљ поновног прегледа, записник и акта првога прегледа, и колико је времена протекло, од како је тело сахрањено.

§ 115 — Мртво тело сме се ископати тек кад лекар дође. Ради уверења о истоветности позивају се познаници, свештеник и друга лица, која су била при погребу, а на поновни преглед позива се, ако је могуће и лекар, који је вршио први преглед.

§ 116 — Ако се не зна ко је умрли, војни иследник ће, поред осталог, начинити тачан опис мртвог тела.

§ 117 — При ипрегледу рана, трагова од тучења, осакаћења, силовања, повреда тела и томе сличних последица кривичног дела лекар одређује по могућству:

1 каква је повреда и утицај њен на тело повређенога лица, и

2 чиме је повреда и када нанета, и да ли долази у ред лаких, тешких или смртних повреда.

§ 118 — Војни иследник и присутни не могу присуствовати при прегледу тајних делова женскиња, ако оно то не дозволи; но при сваком оваквом удаљењу иследник ће наредити, да се истинитост вештачког увиђаја обезбеди, прегледом двојице лекара.

§ 119 — Ако се при ислеђењу извеснога кривичног дела примети, да је окривљени душевно болестан, војни иследник, пошто се увери о томе како помоћу прегледа окривље-

кога од стране лекара, тако и помоћу испитивања самог окривљенога и оних, којима су ближе познати његови поступци, упућује га у болницу на посматрање, и ако се утврди да је окривљени душевно болестан, известиће о томе старешину који је наредио редовну истрагу, а овај затим наређује да се окривљени спрове грађанској полицијској власти са лекарским уверењем, ради предаје на лечење.

Лекарска ће комисија у исто време казати, ако је то могуће, да ли је код окривљенога постојало поремећено душевно стање и у времену, кад је кривично дело учињено.

§ 120 — Записник комисијског прегледа заједно са свима актима истраге, предаје се војном државном тужиоцу, који чини што треба да се истрага прекине.

§ 121 — У случају паљевине истражиће се, којим је начином она учињена, место где је и време кад је учињена, је ли већа или мања опасност за живот и имање људи била и колика је штета учињена.

§ 122 — Ако се што има доказати каквим писменом, које окривљени не признаје за истинито, онда ће се средством вештака чинити савњивање рукописа са несумњивим његовим рукописом, а може му се дати да пред истрагом или вештацима и неколико речи напише.

Ако је исправа на страном језику писана, то ће се она код Министра Иностранних Дела на српски превести и превод са оригиналном исправом актима придружити.

§ 123 — У случају прављења лажног новца, било папирног или металног, војни истражник ће такве папире или новце послати Министру Финансија, заједно са оруђем, којим су прављени, и осталим материјалом, ако га има, и то под печатом, а овај ће, пошто све то вештаци буду испитали, што буде нашао, јавити војном истражнику и вратити му све што му је послато.

§ 124 — Све ствари, којима је казнимо дело учињено, или које би се на месту учињеног злог дела нашле, које би за доказ служити могле, или би се о њима окривљени и сведоци испитати имали, морају се одмах тачно пописати и описати и то у два списка, које ће спискове сви присутни потписати, па ће истражник један од тих списка, докле траје истражање, при себи задржати заједно са стварима, и по свршеном истражању суду предати; други списак предаће на признаницу одмах окривљеноме, или ономе, кога овај означавају буде.

Ако ствари сам истражник не би могао чувати, он ће се постарати, како да се оне поуздано, где је могуће, под почетом сачувају. Онај, коме се на чување повере, ако су запечаћене, може и свој печат ударити.

Ако би се међу овим стварима нашле и освећене црквене ствари, онда ће се ове предати свештеном лицу на чување, и у његовом присуству има се прегледање истих чинити.

По више изложеном начину поступиће суд и са оним стварима, које се њему спроведу са кривцем.

§ 125 — Ако би се предмет, који вештаци испитују, тим испитивањем, уништити, или преобразити могао, онда ће иследник, где је могуће, један део тог предмета задржати онако какав је.

III Преглед станова, зграда, ствари и лица.

§ 126 — Претрес и одузимање ствари по домовима и другим местима и претрес лица, врши се само ако има довољно основа подозрења, да су у тим местима или код тих лица, сакривени окривљени или предмет кривице, или докази о делу.

§ 127 — Претрес и одузимање ствари војни иследник врши у присуству сведока — присутника — и домаћина стана, а у осуству овога у присуству његове жене, или најстаријег члана породице.

§ 128 — Претрес и одузимање ствари у становима представника страних држава, врши се само по допуштењу представника, које се прибавља преко Министра Иностраних Дела.

§ 129 — У државним надлештвима, установама и заводима, и зградама које им припадају, врши се претрес по споразуму са старешином дотичног надлештва, који је дужан допустити да се изврши претрес.

§ 130 — Претрес и одузимање ствари врши се само дању; но ако је неопходно потребно може се вршити и ноћу, само је војни иследник дужан да у записнику наведе узроке за ово.

§ 131 — Присутницима и домаћину, коме се врши претрес, мора се саопштити по каквом се делу врши.

§ 132 — Војни иследник има права да отвара закључана места, ако домаћин неће то да учини добровољно; но у сваком случају не сме без потребе да штети места, у којима врши претрес.

§ 133 — Претрес хартија треба вршити са пажњом и не износити на јавност околности, које се не тичу ислеђења. Треба одузимати и придружити делу само нужне хартије, које се показују лицима, која присуствују претресу.

§ 134 — Надлештва, службена и приватна лица, дужна су издати писмене или стварне доказе, који су потребни ради ислеђења,

ако се тим претежнији државни интереси не би рушили или у опасност доводили, у ком случају војни иследник се обраћа вишој власти за наредбу.

§ 135 — Кад се ислеђење против окривљенога започне, онда се могу писма, која на њега долазе и која он другима шаље, по наредби војног иследника узаптити.

Поштански званичници дужни су на захтевање ислеђујуће власти таква писма задржати и само по наредби иследне власти издати.

За свако задржавање или узапћење писма мора се одмах јавити окривљеном, или у осутву његовом, где је могуће, његовим домаћима.

§ 136 — Узапћена писма на пошти отвара војни иследник.

Печат не треба одсећи а завијутке (куверте) треба чувати и о отварању писама начинити записник, у коме ће се њихов садржај изложити.

Но у колико не би шкодило ислеђењу, кад би се садржај обзнанио, саопштиће се у оригиналу или препису окривљеном или његовим домаћима; а ако ових нема, поступиће се према околностима како се за добро нађе, или ће се тј. писмо вратити писцу, или ће се он само известити да је писмо узапћено, али ће се писац сваки пут известити о сваком оном писму, које у актима остати мора.

Овако ће се поступити и са писмима која окривљени другима пише.

Узапћена писма којих отварање не би било нужно треба одмах отправити онеме, коме су писана, или их пошти вратити.

IV О испиту окривљеног.

§ 137 — Окривљени који су на служби, позивају се преко њихових старешина, а грађани преко грађанских власти, не казујући им зашто се позивају.

§ 138 — Кад услед болести или других оправданих узрока, позвани не може да предстане, војни иследник, ако је нужно, саслушава га у његовом стану.

§ 139 — Војни иследник дужан је да саслуша окривљенога у року од два дана пошто добије предмет.

Узроци одлагања испита стављају се у записник.

Испит се може вршити ноћу само у неодложним и ванредним случајевима.

§ 140 — Пре испита окривљенога, војни иследник се уверава о личности његовој и саопштава му у кратко зашто се окривљује.

Иследник не сме употребљавати обећање, претњу, силу, превару и томе подобно, да изазове окривљенога на признање кривице.

Ако окривљени неће да одговара на стављена питања, иследник бележи то у запис-

ник и стара се, да другим законом средствима пронађе истину.

Сваког окривљеног иследник испитује засебно и предузима мере, да се саучесници у кривичном делу не би могли договарати.

Писмени окривљени могу сами да стављају у записник одговоре, које су дали усмено.

Искази окривљенога пишу се у првом лицу, сопственим његовим речима без измена и допуна.

Речи и изрази народни, месни или неразумљиви, објашњавају се под заградом.

§ 141 — Ако окривљени не зна српски, онда ће га иследник испитивати преко заклетог преводиоца, који мора имати сва својства способног сведока.

§ 142 — Ислеђење над немима и у опште онима, који не могу да предају своје мисли усмено, врши се помоћу заклетог тумача на следећи начин:

1 ако окривљени не могу да дају исказе своје писмено, испитиваће се помоћу лица, која су навикла да се с њима споразумевају;

2 ако се ислеђење врши у месту, где постоји завод за васпитање глуво-немих, позваће се један од наставника истога;

3 објашњавајући се с глувонемим, дотични мора у исто време и да гласно говори о ономе, о чему се објашњава с њим.

Тумачи морају имати сва својства способних сведока.

§ 143 — Окривљени за злочине, или преступе који повлаче за собом казну већу од две године затвора, или за бешчастећа дела, или који би хтели бегати, или који би се удалили без допуштења надлежне власти, браниће се из притвора.

Само онима, који кривицу признају, може се дозволити да се из слободе бране, ако нису за злочин окривљени.

Лица под ислеђењем не смеју се удаљавати из места становања без допуштења војног иследника.

За лице, које се притвара, треба назначити лични опис, извршити претрес над њим и његовим стварима. Што се при њему нађе, новаца, оружја, писама, или других ствари, одузеће се и тачно пописати. Ове ће ствари војни иследник чувати и при спроводу кривца суду и њих послати.

§ 144 — Ако се онај за кога је решено да се у притвор стави јако поболи, или ако се то деси са оним, који се већ у притвору налази и све се ово лекарски утврди, онда ће се или послати у болницу на лечење, или дозволити да се код своје куће лечи, но у оба случаја под стражом.

§ 145 — Против решења о стављању под редовну истрагу и против решења о притвору, окривљени може поднети жалбу у року од три дана.

Жалбу подноси војном иследнику, који је одмах спроводи са актима ислеђења надлежном војном суду.

Војни суд у року од три дана донеће по жалби решење, које је извршно.

§ 146 — Окривљени има право расматрати, читати и преписивати акта његове кривице, под надзором одређеног лица.

V Испитивање сведока.

§ 147 — Војни иследник испитује сведоке у месту где истрагу врши, који у томе месту живе; сведоке из других места испитује преко надлежних војних или грађанских власти.

§ 148 — Сведоци, који су у државној служби позивају се преко њихових старешина; остали сведоци преко њихових надлежних грађанских власти.

§ 149 — Ако сведок грађанин не дође на позив, послаће му се други позив; па ако и по овоме позиву не дође, доводи се стражарно.

Сведока, који први изостанак не оправда у року од десет дана, казниће војни иследник новчано до двадесет динара; а ако и други изостанак не оправда, казниће се новчано до педесет динара у корист ремонтскога фонда. Ономе, ко нема да плати казну новчану, замениће сваки пет динара са једним даном затвора.

Жалба противу ове казне може се поднети у року од три дана првостепеноме војном суду, чије је решење извршно.

§ 150 — Пре него се сведок почне испитивати о самом предмету, о коме има да сведочи, војни иследник ће га питати и у записник записати његово име и презиме, откуда је, где живи, његово занимање, године, је ли пре тога зашто осуђиван и стоји ли у каквом односу са окривљеним, приватним тужиоцем и оштећеним.

За тим сведока треба пустити да сам исприповеда најпре све што је њему о предмету познато, па тек онда, ако би што недостајало или тавно или неразговорно било, или би се у противречју налазио, или што би се с друге стране знало, да је њему познато а он не би казао, треба му стављати особена питања ради допуне или објашњења онога што је исказао.

Сваког сведока треба питати, од куда му је познато оно, што сведочи.

§ 151 — Кад буде потребно сведоку лице или ствар показати ради познавања, сведок ће се најпре питати да опише нарочите знаке разликовања, па ће му се тек после ствар или лице показати.

§ 152 — У редовној истрази сведоке заклиње војни иследник:

1, кад се спремају на пут и нема изгледа да ће се скоро вратити;

2, кад су болесни тако, да се држи да ће умрети.

Да је сведок заклет, свагда ће се у записнику означити.

§ 153 — Војни иследник опомиње сведоке, да ће се морати заклет, па зато треба истину да покажу.

§ 154 — При заклињању и при испитивању сведока без заклетве, као и при ослобођавању истих од сведочења, војни иследник се руководи прописима о испитивању сведока на суду.

§ 155 — Узроке изузећа сведока војни иследник ставља у записник.

§ 156 — Сведоци се испитују сваки засебно.

Питања и одговори треба да буду кратки и јасни.

Ниједан сведок, који зна говорити, не може сведоцбу писмено дати.

§ 157 — При испитивању сведока, који не знају српски, и испитивању немих, ваља се придржавати правила у §§ 141 и 142 овога Законика.

§ 158 — Суочења дозвољавају се само кад је нужно, да би се отклониле противности у исказима, и то пре заклетве.

Суочења се не дозвољавају између претпостављених и потчињених официрског чина као и између официра с једне и подофицира и редова с друге стране.

VI О записницима редовне истраге.

§ 159 — О свакој радњи при ислеђивању саставља се записник, из кога треба да се јасно види: ко је, кад, где и какве поименце иследничке радње извршио; ко је испитиван и шта је исказао; ко је присуствовао од страна које имају учешћа у делу, сведока — присутника — и вештака; шта је пронађено тим радњама, и шта су на то казали учесници у делу или присутници.

Записник потписују сви они који су имали учешћа при вршењу дотичне иследничке радње. Неписмене потписује један од присутних сведока, са назначењем да га је он потписао.

Записник се чита свима који треба да га потпишу. Ако који од њих неће или не може, да се потпише, узрок овоме записује се.

Поправке и допуне у записницима допуштају се али се о томе мора приметити и у записнику, пре него што буде потписан.

VII О свршетку ислеђења.

§ 160 — По свршетку ислеђења војни иследник пита окривљенога: да ли има још што да наведе у одбрану.

Ако се окривљени позове на какве околности, војни иследник испитаће оне, које могу имати утицаја на решење дела.

§ 161 — После овога војни иследник шаље акта свршеног ислеђења надлежном војном државном тужиоцу.

Сва акта која се односе на ислеђење ушивају се хронолошким редом, обележавају се редним бројевима, прошивају јемствеником под печатом војног иследника.

§ 162 — Кад војни државни тужилац прими акта истраге, дужан је да расмотри:

- 1, је ли за дело надлежан војни суд;
- 2, је ли редовна истрага извршена потпуно; и
- 3, треба ли окривљенога ставити под суд, или га дисциплински казнити, или прекинути истрагу, или је обуставити.

§ 163 — Ако је истрага непотпуна, војни државни тужилац захтева да се изврши дослеђење.

§ 164 — Ако је при стицају кривица, тежа са свим ислеђена, а ради ислеђења, по мање важном делу нужно је дуже време, онда се тежем делу може дати даљи правац, ако по мање важном делу нема ни саучесника ни оштећенога.

У случају стицаја судски и дисциплински кажњивих дела, сва ће се предавати војном суду на суђење.

§ 165 — Због непознатих или неухваћених саучесника, неће се истрага одлагати према онима, који се налазе у рукама власти.

§ 166 — Пошто војни државни тужилац добије акта ислеђења, дужан је у року од седам дана, да их пошаље са мишљењем старешини који је надлежан да стави окривљенога под суд, а ако окривљени није пронађен, оној власти, која је тражила извршење истраге. Војни државни тужилац мора у мишљењу да изјави:

- 1, или да се окривљени стави под војни суд;
- 2, или да се окривљени казни дисциплински;
- 3, или да се прекине или обустави истрага;
- 4, или да за дело није надлежан војни суд.

При том је дужан да изнесе доказе и основе против окривљенога, и да подведе дело под законско наређење.

§ 167 — Ако надлежни старешина усвоји мишљење војног државног тужиоца, онда према истоме, у року од три дана, доноси решење.

Ако старешина не усвоји мишљење војног државног тужиоца, онда се у истом року, предмет спроводи Великом Војном Суду на решење.

§ 168 — На случај прекидања истраге надлежни старешина решиће и о накнади судских трошкова.

Против решења о накнади има места жалби надлежном војном суду у року од осам дана.

§ 169 — У случајевима, када се окривљени ставља под војни суд, сва акта ислеђења са наређењем о стављању под суд, враћају се одмах војном државном тужиоцу ради састављања оптужбе и предаје предмета надлежном војном суду.

Одељак трећи. Суђење.

А. О стављању под суд.

§ 170 — По војни суд стављају:

1 Официре, војне чиновнике и војне свештенике — Министар Војни;

2 Сва остала лица, за која је надлежан војни суд команданти дивизија, сваки у својој области, па ма оптужени и не били у саставу дивизије, само ако су на земљишту дотичне дивизије.

Против ових решења има места жалби у року од три дана и то они из тачке прве жалбе се Великом Војном Суду, а из тачке друге, надлежном првостепеном војном суду.

§ 171 — Ако су више војних лица, осим официра, из разних команда, учинила једно или више кривичних дела на једној дивизијској области, онда је за стављање под суд надлежан онај командант на чијој је области кривично дело учињено.

Ако је пак више војних лица, осим официра из разних команда учинило више кривичних дела на разним дивизијским областима, онда је за стављање под суд надлежан онај командант, на чијој је области учињено

најтеже кривично дело, а у случају да су кривице подједнаке, онај, који је први наредио истрагу.

Ако више војних лица из једне, или из разних команда, учине, једно или више кривичних дела, па је за неке надлежан командант дивизије за стављање под војни суд, а за неке Министар Војни, у томе ће случају решење за стављање под суд свих оптужених доносити Министар Војни.

Б. О састављању тужбе и предаји оптуженог суду.

§ 172 — За лица која су стављена под војни суд, војни државни тужилац, у року од пет дана, пошто прими предмет, подноси суду оптужбу, у којој мора да значи:

1, догађај који садржи у себи знаке кривичног дела;

2, време и место где је учињено кривично дело, у колико је то познато;

3, звање, име и презиме оптуженога, као и команду или војну установу, у којој је на служби, где се налази оптужени и да ли је у слободи или у притвору;

4, суштину доказа и основа, прикупљених противу оптуженога и околности које утичу на казну;

5, законско наређење, по коме се кривично дело казни;

6, питање о накнади штете.

Уз оптужбу предаје суду и сва акта извршенога ислеђења са списком лица која треба позвати на претрес.

По делима која се казне на тужбу приватног тужиоца, у оптужби стављају се само они докази на које се позива приватни тужилац. Ако после предаје оптуженога суду, војни државни тужилац добије од приватног тужиоца нове доказе, дужан је да и њих накнадно достави суду.

§ 173 — Пошто суд прими оптужбу и акта кривице стални судија саопштава оптуженом решење о стављању под суд и тужбу са доказима, и позива га, да у року од три дана наведе у одбрану нове доказе, ако би их имао и јави кога је за браниоца изабрао.

§ 174 — Оптужени има право да се на суду брани сам, а и преко свога браниоца.

Бранилац може бити сваки активни официр, ма ког рода оружја или струке из гарнизона, у коме се суд налази.

За злочина дела оптужени мора имати браниоца.

Ако га оптужени не именује, суд ће му га по званичној дужности поставити из реда судских официра, а у недостатку ових реда официрског.

Надлежан старешина дужан је браниоце ослободити службе за потребно време, изузимајући случај ванредне потребе о чему се извештава суд.

Браниоци немају права на награду.

За двојицу или више оптужених може бити назначен један заједнички бранилац само тада кад се садржина одбране једног од њих не противи одбрани другог.

§ 175 — Оптужени, и његов бранилац као и приватни тужилац и оштећени, могу да разматрају акта по делу и да преписују све нужне податке у присуству кога од судског особља.

§ 176 — По делима о повреди старешинства, претпостављени и старији из реда официрског, који су претрпели увреду од потчињенога или млађег, позивају се у суд као сведоци само по нарочитој одлуци суда, кад овај нађе да не може да се задовољи њиховим писменим рапортима.

§ 177 — Учесници у делу могу тражити, да се на претрес позову не само сведоци но и вештаци ради каквог објашњења или ради оцене учињеног вештачког увиђаја.

§ 178 — Ако ко од оптужених или сведока не разуме српски, или је нем, или глум, позваће се преводилац односно тумач, према § 141 и § 142 овог Законика.

§ 179 — Приватни тужиоци могу да предстану или лично или да пошаљу своје законе заступнике, ако они нису лично потребни, што ће се у позиву означити.

§ 180 — Стални судија наређује да се позову потребна лица и одређује време претреса, узимајући у обзир одстојање од места суда до места живљења позватих лица.

§ 181 — Ако оптужени који се налази у слободи, не предстане суду а изостанак не оправда, доведиће се силом, а поред тога осудиће се да плати све судске трошкове, причињене његовим изостанком.

§ 182 — Ако приватни тужилац или оштећени не предстану суду, суд ће и без њих дело расправљати, ако се оно казни само по приватној тужби; но у овом случају питање о накнади штете неће суд расправљати.

§ 183 — Ако на претрес не дође сведок или вештак, упитаће се страна које се тиче, пристаје ли на суђење без овог сведока, или вештака. Ако не пристане, одредиће се други дан, када ће се, по свршетку главног предмета, извидити, зашто оно лице није дошло по првом позиву, и ако се не оправда, а међутим је лице грађанског реда, онда ће се казнити новчано од пет до педесет динара, или затвором до једног месеца, и да накнади трошкове због недоласка проузроковане.

Против овакве одлуке суда може се изјавити жалба Великом Војном Суду, у року од три дана.

Ако би сведок или вештак био војно лице суд ће га осудити на плаћање трошкова причињених његовим неоправданим изостанком, а односно казне за изостанак доставиће његовом претпостављеном.

Противу осуде о накнади трошкова може се изјавити жалба Великом Војном Суду у року од три дана.

§ 184 — У седници судској морају бити:
1, један стални судија;
2, двојица привремених судија; ✓
3, војни државни тужилац;
4, пословођа.

§ 185 — Учесници у делу (оптужена и тужилачка страна) могу, до дана и у почетку претреса чинити изузећа према судијама у случајевима:

1, кад имају учешћа у делу: судија, његова жена, ма који рођак по правој линији, а по побочној рођаци прва четири степена, по тазбини прва три степена, или онај кога је судија усинио или место ћери узео, или с ким је у задрузи;

2, кад је судија имао учешћа да се оптужени по овоме делу преда суду или је исто дело у нижем суду судио, или је био иследник, или државни тужилац или заступник једне стране, или ако је као сведок или вештак по делу позван;

3, кад је судија старатељ кога од учесника у делу;

4, кад је судија ма кога од учесника у делу крстио, или од њега крштен био, или који од њих другоме децу крштава, или стоји са њим у односу повериоца или дужника, или у доказаном непријатељству.

Сем горе означених случајева изузећа, судије војнога суда могу се изузимати и са других узрока, које суд призна за основане.

§ 186 — Судија, према коме се чини изузеће не може решавати о своме изузећу.

Пошто суд саслуша објашњење судије који се изузима, доноси о томе своју одлуку.

§ 187 — На одлуке суда о изузећу жалба се подноси заједно са жалбом на пресуду.

§ 188 — Судија коме су познати законски узроци са којих треба да се изузме, дужан је сам да јави то суду. Ако судија ово не учини, па пресуда због тога буде уништена, осудиће се да плати све трошкове који би се имали учинити око новог суђења.

§ 189 — Војни државни тужилац дужан је сам да се изузме из истих узрока као и судија.

§ 190 — Оптужени, приватни тужилац, и оштећени имају права да јаве суду о узроцима изузећа војног државног тужиоца, ако се овај сам није изузео. У том случају суд, не обустављајући разматрање дела, саопштава ово команданту дивизијске области при коме је суд, који по томе доноси решење, које је извршно.

§ 191 — Пословођа је дужан да се изузме, ако се са лицима, која учествују у делу налази у односима одређеним у § 185 овога Законика, но, ако се ово не учини, то неће бити узрок да се поништи важност онога, што је он записао у записник, ако се у истинитост овога не би сумњало из других разлога.

В. О претресу.

§ 192 — Судски претрес држаће се у седници војног суда.

Судски је претрес усмен и јаван. Приступ је допуштен пунолетним мушким лицима, ако су српски држављани; а малолетном мушкињу старијем од 16 година и женскињу само ако су блиски сродници оптуженом. Претресу оптуженог официра ни у ком случају не могу присуствовати подофицири, каплари и редови. Суд пак може појединим сумњивим лицима забранити присуствовање суђењу у опште, ако и кад нађе, да то интереси војске захтевају.

Јавност суђења, по одлуци суда, може бити и искључена, али само ако је на штету државних интереса, угледа војске, и морала. И у тим случајевима оптужени и приватни тужилац могу захтевати, да неколико њихових сродника или пријатеља, могу претресу присуствовати. Број ових лица и личности одређује сам суд, али у сваком случају мора се одобрити да претресу најмање тројица присуствују. Одлуку своју о искључењу јавности суд ће одмах јавно у суду обзнанити.

Пре започетог претреса суд ће размотрити, да ли је надлежан за суђење оптуженога.

Ако нађе да није надлежан, суд ће о томе донети решење, које ће, кад постане извршно, са целим предметом предати војном државном тужиоцу на даљи поступак.

Против овог решења стране могу изјавити жалбу Великом Војном Суду, у року од три дана.

§ 193 — Судије и пословођа морају не-престано за време претреса у заседању бити.

§ 194 — Председник управља претресом, он заказује кад је седница започета, одређује ред, када ће ко говорити; он се стара о одржању реда и мира у седници, као и о одржању достојанства суда.

Он се стара да се дело тачно иследи, и по томе може све мере предузимати за сазнање ствари нарочито може за време ислеђења наредити, да се лица доведу, или докази принесу, који би према појављеној потреби, могли служити бољем извиђају предмета. Он ће све уклањати, што би само на излишно одуговлачење дела служило, нарочито ће пазити да се браниоци, ако их има истине придржавају, и да неумесним извијањем и разлозима ствар не одуговлаче.

Све радње које по овом Законику има председник да изврши, ако председник није судски официр, он овлашћује сталног судију, да он то у место њега изврши.

§ 195 — Ако би оптужени ред кварии и на опомену председника не би се смирио, председник може наредити, да се такав оптужени из седнице уклони и без његовог присуства претрес продужи и одлука донесе.

§ 196 — Ако би које од других лица значајно одобравања или неодобравања, или на други начин ред квариило, и на опомену не би

се смирило, председник може наредити, да се такво лице из седнице уклони.

Ако такво лице не послуша, или се без дозволе опет поврати у седницу, председник може наредити, да се одмах до двадесет четири сата у затвор стави, што ће се у записнику забележити. Противу овога нема места жалби.

Ако би ову кривицу војна лица учинила, суд ће известити њихове претпостављене, да их казни или оптужи, према величини кривице.

§ 197 — Ако се за време ислеђења учине увреде суду, или се његовом наређењу когод успротиви, или се учине увреде појединим лицима, која при суђењу дејствују, суд може одмах, прекидајући започето ислеђење, или кад исто закључи, испитати сведоке, у колико би нужно било, и дело пресудити. У томе случају нема места искључењу судија због тога, што би они сами овде увређени били.

Ако би осим ових други злочини или преступи у седници учињени били, суд ће одмах наредити, да се кривац притвори и преда надлежној власти, да се што треба иследи.

§ 198 — Ако се при претресу са вероватношћу увиди да је који сведок лажно са знањем сведочио, може суд на захтев дотичне стране, или по званичној дужности, таквог сведока с места притворити и коме треба ради ислеђења предати.

§ 199 — Пре него се претрес започне, начиниће пословођа записник, у коме ће назначити дан, месец и годину држане седнице, име и презиме председника, судија и пословође, име и презиме оптужених и њихових бранилаца, име и презиме војног државног и приватног тужиоца и оштећеног и оних, који су на претрес позвани, као и предмет злочина или преступа.

§ 200 — Председник ће наредити да се оптужени, ако је у притвору, доведе под стражом, и упитаће га за име и презиме. За тим ће дело његове кривице обзнанити и казати, да ће се предмет његовог оптужења данас извиђати.

За овим позива сведоке и вештаке, и сведоке оставља у другој за то одређеној соби, да чекају док се не позову; а хоће ли вештаци од почетка до краја ислеђењу присуствовати, одређује по нахођењу председник.

По том председник позива тужилачку страну да тужбу изјави.

§ 201 — Кад се тужба изјави, председник ће позвати оптуженог да да своју одбрану.

Председник ће питати оптуженог о свима околностима, које су важне за пресуђење дела.

Оптужени се не сме ни с ким договарати како ће се бранити.

Последње питање мора бити увек: има ли оптужени још што у своју одбрану навести.

Ако оптужени дело, због ког је оптужен, потпуно призна, и ако признање има сва свој-

ства казана у § 41 овога Законика, свако ће даље ислеђење престати и записник ће се закључити; ако ли оптужени у свему или од чести кривицу не призна, онда ће се прочитати она акта, која на убеђење оптуженога sluже.

Овако ће се поступити и кад би који саучесник дело одрицао.

Покаже ли се за нужно испитивати и лица која су ради тачнијег ислеђења на претрес позвана, председник ће наредити да се саслушају и на исказ зауну, ако би заклетви места било, или ће се опоменути на већ положену заклетву. Пословођа ће њихове исказе записати. Свако ће свој исказ потписати и председник са пословођом оверити. Сведоци ће се појединце позивати и преслушавати. Сведока или вештака, који на претресу не би хтео сведочити, или се не би хтео заклетви, суд ће осудити на притвор до једног месеца, и ако би се због тога суђење морало одлагати, осудиће га и на накнаду трошкова, одлагањем причињених.

Чим сведок, или вештак, сведоцбу исказе или се зауне, престаје даља казна притвора. У колико ће искази ових лица, према осталим извиђеним околностима имати важности, суд ће оценити.

Саслушани сведоци и вештаци морају у седници остати, док се претрес не сврши, осим ако би по саслушању оптуженог и војног државног тужиоца председник дозволио, да се они удале, или би по званичној дужности то наредио.

§ 202 — Пошто су сведоци и вештаци са-слушани, оптужени, његов бранилац и тужилац, могу сведоцима питања преко председника суда стављати.

Председник има право неупутна питања забранити.

Судије могу преко председника такође овима питања стављати.

§ 203 — Не могу се испитивати као сведоци:

1, душевно болесни и иначе, који су у таквој болести, да нису при свести;

2, духовна лица о ономе што им је на исповести поверено;

3, службена лица о ономе чиме би дужност чувања званичне тајне повредили, док их од тога надлежна власт не би ослободила;

4, онај, који је по истоме делу био војни државни тужилац или закони заступник приватног тужиоца.

§ 204 — Од дужности сведочења ослобођавају се:

1, лица која стоје са оптуженим у односу казаном у § 176 овог Законика;

2, браниоци оптуженога о ономе, што им је овај за циљ одбране поверио.

Сведоцба ових лица вредиће само онда, ако сама хтедну сведочити, пошто им се саопшти да не морају.

§ 205 — Само ће се саслушати, а неће се заклињати, лица:

1, која су у подозрењу да су учинила, или учествовала у казним делу, због кога се испитују;

2, која су под ислеђењем за злочине или бесчасне преступе или иступе, или су пресудом лишена војничке или грађанске части, а ова им још није повраћена;

3, која у време испита не буду навршила шеснаест година, или имају сведочити о делима, која су се догодила пре него што су она пуних шеснаест година имала;

4, о којима би се из испита видело да су слабог разума, или би позната била као лица, која нису при чистој свести;

5, која су с оптуженим у великом непријатељству, ако против њега сведоче;

6, која су навела битне околности, за које је доцније доказано да не постоје, а она неби могла показати, да је то пометња била.

Ова лица, и ако би се заклела, неће им заклетва вредити.

§ 206 — Узроке изузећа сведока суд не ислеђује, но основаност или неоснованост изузећа одређује по податцима, који се у делу налазе, по доказима, које изнесу оптужени и други саучесници у делу, и одговорима лица, против којих се чини изузеће.

На случај сумње, лица против којих се чини изузеће, испитују се без заклетве.

§ 207 — Сведок ће се најпре испитати, па тек после заклетва од њега узети, да је оно истинито, што је показао.

Само ће се они сведоци заклињати, којих казивања нешто ствари принесе, и по томе они се неће заклињати, којих би казивања без сваког значења била. Но ако би суд имао основа држати да сведок зна о ствари али неће да каже оно што зна, може га суд заклети на оно што зна, и да му ништа друго познато није, ма да његово казивање не би ништа значило.

Заклињати се неће онај сведок, противу кога би основана сумња постојала, да му се казивању и под заклетвом не може веровати. Ову сумњу треба суд у примедби да означити, и ако се она доцније отклони може га суд доцније накнадно заклети.

§ 208 — Суд ће сведока пре но што се закуне опоменути на светињу заклетве и на законе последице које ће га постићи, ако се криво закуне; а по том ће га питати, има ли још што своме испиту, пре него се закуне, додати или изменити.

Сведоци се заклињу пред свештеником у седници суда овим речима:

„Заклињем се јединим Богом и свим што ми је по мом закону најсветије и што ми је на овом свету најмилије, да сам у свему, што ме је суд питао, истину показао, и да ништа, што сам у овој ствари знао, прећугао нисам, и како ја овде истину говорио, тако мени Бог помогао.”

Православни при полагању заклетве полажу три прста десне руке на крст и јеванђеље; остали хришћани према одредбама њи-

хове вере; а нехришћани пред својим свештеником изговарају просто горње речи. Но где немадне ових свештеника, заклиње их суд.

§ 209 — Свештеници и монаси свих вероисповести, као сведоци, прочитаће и потписати горњу заклетву.

§ 210 — Преводиоци и тумачи, који се позивају на претрес, заклињаће се као и сведоци, али пре превођења или тумачења, о томе да ће тачно казивати питања и одговоре.

§ 211 — На захтевање оптуженога или његовог браниоца, или по наређењу суда, прочитаће, се из акта вештачка мишљења, увиђаји и поједини испити у целости, или само нека места. Исказивања учињена у претходном ислеђењу оних сведока, који не морају сведочити, неће се при претресу прочитати, ако су они томе противни.

§ 212 — Ако би суд при претресу за нове сведоке или вештаке дознао, а дело није потпуно ислеђено, он ће наредити да се такви одмах позову или доведу, ако је могуће, те да се о ономе, о чему треба, испитају.

Суд може и ново вештачко мишљење, прибавити а и судски увиђај преко сталног судије и пословође предузети и за тај циљ може и претрес прекинути и за други дан одложити.

§ 213 — Ако се при претресу покаже да дело због кога је оптужени под ислеђењем, није онакво као што је престављено но друкчије, али ипак казним, суд ће, ако је само ислеђење учињено као што треба, то пресудити, не буде ли ислеђено, он ће ново ислеђење наредити.

§ 214 — Суд ће и онда дело пресудити, кад би на претресу увидео, да је то иступ и да према томе не спада у његову надлежност.

Како у овоме тако и у случају § 213 овога Законика суд ће увек у пресуди казати, како оптуженог сматра спрам дела, за које је првобитно оптужен, тј. да ли га пушта испод суђења или као невина ослобођава.

§ 215 — Кад би у једном делу било више криваца, или саучесника, па би неки од њих учинили више злочина, или престапа, у којима други нису помешани, и ова би се имала дуже времена ислеђивати, суд може одвојити казним дело оних, који у друга дела нису помешани и ово, ако је за пресуђење сазрело, за себе, пресудити.

§ 216 — Кад је једно лице због више казних дела оптужено, суд ће моћи у погледу оних тежих злочина или престапа ислеђење закључити и пресудити, ма да мања нису још за пресуђење сазрела.

Кад би у таквом случају због тежих казних дела изречена казна била таква, која

би искључавала могућност извршења казне за мања дела, ова се неће даље ни ислеђивати, иначе ће суд и ова доцније иследити и при изрицању казне и ону прву казну у призрење узети.

§ 217 — Ако се на претресу покаже, да је оптужени још какво преступно или злочино дело извршио за које није дат суду, суд ће учинити што је потребно, да се оптужени редовним путем стави под суд и за ово дело, те да му се за сва једном пресудом казна изрече, а дотле ће обуставити суђење по првом делу.

§ 218 — Ако би се дознало да је кривац, који је за један злочин или преступ осуђен, пре осуде још какав злочин или преступ учинио, то ће се он за овај доцније дознати злочин или преступ, само онда наново судити и казнити, ако је он већи од онога, за који је осуђен; но о накнади учињене штете имаће се у сваком случају судити.

§ 219 — Тужилачка страна може по закљученом претресу, према исходу дела, тужбу изменити како у погледу питања о кривици, тако и казнимом делу и одређивању казне.

§ 220 — Војни државни тужилац у оптужној речи а по извршеној судској истрази, излаже: битне околности оптужбе према

исходу истраге и мишљење своје не само о кривици оптуженога, но и о казни, којом га треба казнити.

§ 221 — Војни државни тужилац не треба да представља дело једнострано, извлачећи из њега само оно, што иде против оптуженога, ни да увеличава значај доказа или основа по делу, нити важност кривичног дела, но ако налази да су докази потрвени, може и од оптужбе одустати.

§ 222 — Кад председник ствар за исцрпљену нађе саслушаће стране шта која тражи, па пошто од оптужене стране последњу реч саслуша, закључиће истражување.

§ 223 — Све што се за нужно нађе или што тужилачка или оптужена страна нарочито захтева, пословођа ће под управом сталног судије у записник ставити. Он ће записати у кратко, о чему је који испитиван, шта је који показао и која су акта прочитана.

Ако је који од сведока, или вештака испитиван, је ли на оно што је показао, заклет или није и зашто; је ли какво решење и услед чега издато итд.

Записник оверавају председник и пословођа.

Записник мора бити чист, без поправљања и брисања.

Исправке се морају вршити пре оверења, па и оне оверити.

§ 224 — Пошто се претрес овако сврши, председник ће наредити присутнима да из седнице изађу, а судије ће се саветовати и пресуду изрећи и даље према пропису § 235 овога Законика поступити.

Саветовање и гласање бива тајно.

§ 225 — При решењу стављаће председник свагда ова питања:

Је ли дело учињено; да ли извесна околност важи као отежавна, олакшавна или као извињавања; да ли се оптужени сматра као коловођа или главни кривац, или саучесник, или јатак?

У решавању осталих питања и при одређивању казне морају и оне судије гласати, које су у горњим питањима дале глас, да се тужени ослободи.

Судије дају гласове редом, почињући од најмлађег по рангу.

§ 226 — Ако би се при решавању једног истог питања појавила више од два разна мишљења, тако, да ни једно већину за себе нема, то ће се она мишљења, која су за оптуженог тежа, оним блажим дотле приближавати, док се већина по закону не добије.

§ 227 — Председник и судије дужни су да чувају у тајности саветовања о кривици или невиности оптуженога.

§ 228 — Ако се који судија не сложи са осталима, може дати писмено одвојено мишљење. Ово треба изјавити при доношењу пресуде о казни.

§ 229 — Суд доноси пресуду:

1, о ослобођењу оптуженога као невиног кад му се дело не може да урачуна у кривицу из законског узрока, или кад није доказано да га је он учинио.

Ако је оптужени у притвору, председник наређује да се одмах у слободу пусти.

Оптужени ће се пустити у слободу и онда, ако му се дело налази на расправи код већег војног суда, а он је међутим досуђену казну издржао;

2, о ослобођењу оптуженога из недостатка довољних доказа, кад суд нађе да није потпуно доказано да је оптужени учинио дело због кога је под суд стављен, те да би га на казну осудити могао, али има основа подозрења, по којима сумња на њему остаје да је дело учинио;

3, о казни оптуженога кад је доказано да је крив;

4, о стварима које је оптужени путем кривичнога дела прибавио;

5, о накнади штете; и

6, о накнади судских трошкова.

Суд је дужан да одређује казну на законском основу са обзиром на околности под којима је кривично дело учиниено.

§ 230 — На казну смрти моћи ће пресуда само онда гласити, кад је кривица због злочина, за који закон ову казну прописује, признањем оптуженога или сведоџбом заклетих сведока по закону доказана; и ако је и само дело потпуно по свима нужним околностима законом доказано.

У противном случају, место прописане казне суд ће осуђивати на робију, као и онда, кад је од учињеног дела до пресуде протекло двадесет година и кад кривац није навршио двадесетпрву годину живота.

Само одрицање рђаве намере, ако се ова иначе по § 44 за доказану сматра, неће сметати изрицању смртне казне.

§ 231 — Неће се изрицати пресуде него ће се оптужени решењем отпустити у следећим случајевима:

1, ако се докаже да не постоји дело због кога је оптужени окривљен, или да оно по закону није казнимо, или да је застарело, или каквим другим околностима заглађено;

2, ако је у делу, које се само на тужбу приватнога лица судити може, ислеђење започето и чињено без приватне тужбе; и

3, ако је приватни тужилац од тужбе одустао по делу, које се само по тужби дотичног лица судити може.

§ 232 — Ствари добивене путем кривичног дела враћају се њиховом сопственику; но стварни докази, који имају битни значај

за дело, враћају се тек кад пресуда постане извршна.

Ако на ствари добивене путем кривичног дела полажу право више њих, суд их упућује на грађанску парницу.

§ 233 — Ако питање о накнади штете није на чисто изведено суд ће оштећенога упутити на грађанску парницу.

Овако ће суд поступити и у случајевима, кад оптуженог пресудом или решењем ослобођава као невина, или из недостатка доказа пушта.

§ 234 — Ако се на претресу пронађе да има кривичне одговорности до лица која нису суду предана суд је дужан да о овоме војног државног тужиоца извести, који чини даље што треба да се по закону поступи.

§ 235 — Пошто се донесе одлука, бележи се у записник у кратко како је кривица пресуђена, и одлуку потписују све судије са пословођом.

Одмах за тим председник наређује да се пуне у седницу учесници у делу и саопштава им пресуду с напоменом, да се они којих се тиче, могу жалити у законском року.

О саопштењу такође бележи се у записник и то председник оверава.

Сматра се да је овим саопштена пресуда и учесницима у делу, који нису дошли на претрес.

§ 236 — После саопштења, пресуда мора бити написана у року од три дана.

Препис пресуде издаје се оптуженоме бесплатно, ако захтева, а осталим учесницима, пошто положи одређену таксу.

§ 237 — У пресуди мора бити изложено:
а, дан, месец и година кад је и место где је кривично дело пресуђено и број деловодног протокола;

б, име и састав суда;

в, име и презиме, чин, звање и команда, или занимање оптуженог и његовог браниоца;

г, име и презиме државног и приватног тужиоца и његово занимање;

д, предмет оптужбе и главне околности или доказе, којима се дело доказује;

ђ, разлози суда о постојању дела, кривице или невиности оптуженог и примени закона; и

е, казна на коју се оптужени осуђује или одлука о невиности његовој.

Ако пресуда ово не садржи, не вреди.

Пресуду потписују председник и пословођа.

Одељак четврти. О извићању кривица одбеглих или сакривених лица.

§ 238 — Ислеђење по свима кривичним делима врши се и онда, кад се окривљени не може да пронађе и ухвати или је доцније у току ислеђења побегао. У исто се време за

њим расписује потерница и тражење преко „Службених Новина”.

По свршеном ислеђењу у сваком случају где нема законских основа за стављање окривљеног под суд, рад се закључује и одлаже до проналаска окривљеног; у случајевима пак где има довољно законских основа за стављање окривљеног под суд, надлежна власт доноси о томе решење, по том предмет одмах доставља војном државном тужиоцу, а овај опет са својом тужбом надлежном војном суду.

Оптуженоме у одсуству може се судити само за злочине.

Решење о томе да ли ће се оптуженоме судити без његовог присуства или не, доноси у миру Министар Војни, а за време рата или мобилизације Врховна Команда, ако оптужени припада оперативној војсци у противном Министар Војни.

§ 239 — Кад буду враћена акта са решењем да се оптуженоме суди и без његовог присуства, суд одмах позива оптуженог преко „Службених Новина”, да му у року од 30 дана предстане ради суђења, с тим да ће у противном кривица његова бити исправљена и без његовог присуства. У позиву се има тачно да означи: име и презиме оптуженога, његов чин, звање или занимање, његово стално место становања и дело за које је стављен под војни суд.

Исти такав позив доставља се, ако има могућности, и суду оне општине у којој је оптужени у последње време стално становао,

који ће га саопштити најближем пунолетном члану његове фамилије и објавити на видном месту.

Ако се оптужени по истеку остављеног му рока лично не јави суду или не буде ухваћен, овај ће му по службеној дужности одредити браниоца и кривицу његову пресудити придржавајући се законских прописа о томе, и без његовог присуства.

По свима оним злочинима за које не буде решено да се суде у одсуству оптуженога, расправа се одлаже све до се оптужени не јаве суду или не буду ухваћени.

Глава шеста. О жалбама.

§ 240 — Против пресуде војног суда, којом је оптужени на казну, или накнаду осуђен или из недостатка доказа пуштен, оптужени може поднети жалбу Великом Војном Суду, у року од три дана по саопштењу.

Оптужени осуђен у одсуству нема права на жалбу. У законском року дужан је поднети жалбу његов бранилац, а акта осуде слаће се и по званичној дужности на разматрање вишем суду. Право на жалбу у законском року има и породица оптуженога: родитељи, жена и деца, и рођена браћа. Овима се пресуда судска неће саопштавати, а рок за жалбу почиње им тећи онога дана кад је пресуда браниоцу саопштена, не рачунајући тај дан.

Жалба се подноси усмено, или писмено, преко сталног судије војног суда противу чије се пресуде жали.

Усмену жалбу стални судија прима и бележи у записник, који оверава.

Писмену жалбу такође прима стални судија и утврђује дан пријема на самој жалби.

§ 241 — Против сваке пресуде војног суда којом не би био задовољан, војни државни тужилац може поднети жалбу Великом Војном Суду у року од три дана, преко суда на чију се пресуду жали.

§ 242 — Приватни тужац или његови наследници, могу изјавити жалбу на исти начин као и војни државни тужилац, али само по делима, које се извиђају и суде по тужби приватног тужиоца.

Оштећени или његови наследници имају права жалбе но само у погледу накнаде штете и о парничним трошковима.

§ 243 — Доцније изјављену жалбу стални судија ће одбацити решењем. На то ће мотрити по званичној дужности.

Жалба против таквог решења изјављује се Великом Војном Суду у року од три дана.

§ 244 — По жалби на време поднетој, задржава се извршење пресуде, која се уз цео предмет, заједно са жалбом, спроводи Великом Војном Суду.

§ 245 — Пресуда којом је изречена смртна казна, шаље се Великом Војном Суду, и ако не би било жалбе.

Глава седма. О расправи дела у великом Војном Суду.

§ 246 — Велики Војни Суд разматраће и судиће сва кривична дела, по којима би било жалбе дотичних лица, која по закону имају право на жалбу.

Пресуду, којом је кривац на смрт осуђен, разматраће по званичној дужности.

§ 247 — Кад има више саучесника, па би само неки од њих жалбу изјавили, Велики Војни Суд разматриће и пресудиће дело и у погледу оних саучесника, који нису жалбу изјавили.

У том случају, ако не би било жалбе и државног тужиоца, Велики Војни Суд моћи ће прву пресуду преиначити и у корист оптужених, који нису жалбу изјавили.

§ 248 — Велики Војни Суд при разматрању и суђењу кривичних предмета, пазиће:

- 1, је ли и у свему по прописима овога Законика судио надлежни суд;
- 2, је ли све извиђено, што је по закону потребно, да се дело докаже и кривица оцени;
- 3, је ли дело по закону казним, и да није застарело, или доцнијим околностима заглађено;

4, је ли у свему, што је у тужби изложено, суђено, и је ли пресуда јасна;

5, је ли све што треба по закону у обзир узето и оцењено;

6, је ли кривица добро подведена под законски пропис;

7, је ли кривац према делу и по закону на казну осуђен; и

8, је ли пресуда о приватним потраживањима и о судским трошковима, на закону основана.

На недостатке под бројем 8, суд ће само по жалби дотичне стране мотрити, а на све друго пазиће по званичној дужности, чим је дело, ма по чијој жалби, пред њега дошло.

Ако је поднета жалба само у погледу накнаде, Велики Војни Суд не упушта се у суђење по кривичном делу пресуде.

§ 249 — Ако Велики Војни Суд нађе, да је формални закон у томе повређен, што није дело по прописима и довољно ислеђено, вратиће дело суду да доследи што треба, па то дослеђење да му пошаље, по коме ће онда Велики Војни Суд пресуду изрећи; а ако нађе да није о свему што је у актима суђено, вратиће дело првостепеном војном суду, да другу потпунију пресуду изрече, и с њом онако, као и са првом поступи.

Иначе, ако је ислеђење добро, и о свему је, о чему треба суђено, али није, као што треба, по закону оцењено, или је материјални закон повређен. Велики Војни Суд то ће сам својом пресудом исправити.

§ 250 — Велики Војни Суд, моћи ће на отежање кривцу ићи само онда, ако има жалбе онога, који се по закону за тужиоца узима.

§ 251 — Велики Војни Суд, по жалбама дотичних лица, расматраће и сва решења првостепених војних судова, против којих има места жалби, и ако нађе, да је суд погрешно, донеће своје решење.

§ 252 — Пресуде и решења првостепених војних судова, за која би Велики Војни Суд нашао, да су у свему на закону основана, одобраваће својим решењем.

§ 253 — Пресуде и решења Великог Војног Суда извршна су.

§ 254 — Велики Војни Суд не позива стране ради суђења, него се ограничава само на читање аката која су му спроведена од првостепеног војног суда.

Велики Војни Суд пресуђује и решава у седницама, о којима пословођа, под управом старијег сталног судије води записник, који оверава председник са пословођом. Записник овај треба да буде онакав, као и код првостепеног војног суда.

У продужењу овог записника написаће се пресуда или решење суда, које потписују све судије са пословођом.

Решава се већином гласова, на начин као што је и за првостепене војне судове прописано.

Препис пресуде или решења, које потписују председник и пословођа, спроводи се, уз акта предмета, дотичном првостепеном војном суду на поступак.

§ 255 — Ако се догоде очевидне погрешке у писању пресуда или решења првостепених војних судова, они ће их моћи сами исправити, или ако би предмет ишао већем суду, то ће овај учинити. Ако би се погрешке догодиле у пресудама или решењима Великог Војног Суда, онда ће првостепени војни суд, код кога се то примети, вратити дело Великом Војном Суду да погрешку исправи.

Догоди ли се, да се таква погрешка примети тек код извршне власти, кад јој се пресуда или решење пошље на извршење, то ће оне задржати извршење, а с питањем о томе обратити се дотичном војном суду.

Глава осма. О поновном ислеђењу и суђењу.

§ 256 — Онај, који је пресудом за невина проглашен § 229 т. 1, или по § 231 овога Законика решењем ослобођен, не може више за исто дело суђен бити, осим:

а, ако се докаже, да је то причињено лажном сведоџбом, лажном исправом, или другим лажним документом; подмићењем иследне власти или војног државног тужиоца, или

подмићењем судија, или другим казним делом од стране његове или кога другог;

б, кад за невина оглашени, или решењем по § 231 овог Законика ослобођени зато, што је нађено да дело не постоји, доцније сам код суда или надлежне иследне власти призна, да је учинио оно казнимо дело, због кога је тако ослобођен.

§ 257 — Онај, који је из недостатка довољних доказа ослобођен, може опет суђен бити:

а, како из узрока наведених у § 256 под а овога Законика, тако и

б, кад се појаве нове околности или доказна средства, која или претходне основе подозрења поткрепљују или их допуњавају или са свим нове основе, подозрења дају или поништавају оне основе због којих је био пређе ослобођен.

§ 258 — Поновно суђење може бити и онда, кад је из узрока наведених у § 256 под а овога Законика дело узето као иступ или као преступ, а докаже се да је злочин, који најмање три године робије доноси.

Поновном суђењу има места и онда, кад је ко решењем суда ослобођен по делу, које се само на приватну тужбу судити може, за то, што није било тужбе надлежног лица, па се појаве околности, по којима исто дело по званичној дужности ислеђивати треба.

У првом случају овога параграфа има се издржана казна у нову урачунати.

§ 259 — Осим случаја у предидућим §§ 256, 257 и 259 дело, које је једном суђено (§§ 229 т. 1 и 231 овога Законика) не може се више по други пут судити на штету оптуженог.

Онај који је пресудом (§ 229 т. 1 овога Законика) или решењем (§ 231 овога Законика); за једно дело по други пут ослобођен, не може никад више за исто дело суђен бити.

§ 260 — Поновном суђењу нема места кад кривица застари. Застарелост рачуна се редовно од времена учињеног дела; но кад је ко ослобођен као невин или из недостатка доказа, или кад је ослобођен решењем на основу § 231 т. 1 овога Законика, ако је то учињено из узрока наведених у § 256 под а овога Законика, у колико је оптужени у тамо наведеним казним делима учествовао, застарелост почиње од времена изречене пресуде по истом делу, кад је први пут суђено.

Исто тако поновном суђењу на штету оптуженога нема места ни онда, ако су међу тим други закони основи наступили, који казнимост искључују.

§ 261 — Осуђени може поновно суђење захтевати, ма да би казна већ извршена била:

1, кад би он у стању био доказати, да су исправе лажне, или да су сведоци или вештаци лажну сведоцбу или лажно вештачко мишљење дали, и да је пресуда у целости

или од чести по њима на његову штету изречена;

2, ако докаже, да је на његову штету који судија или бранилац подмићен био;

3, ако докаже нова збића или доказе, који су сами по себи, или у вези са пређе употребљеним довољни да га са свим оправдају, или много блажу казну да заслужије, но што је осуђен;

4, ако су због истог дела или више лица разним пресудама осуђена, и по савјезу ових пресуда, као и њима за основ служећих дела, кривична одговорност једног или више лица потпуно искључује кривичну одговорност другог лица; и

5, осуђени за време рата или мобилизације у одсуству може тражити поновно суђење још и онда, кад докаже да је за време суђења био интерниран или у ропству или иначе без своје кривице доведен у немогућност да суду предстане.

Осим ових случајева, поновном ислеђењу и суђењу на корист оптуженог, може бити места само по особитом одобрењу Краља.

§ 262 — За поновно суђење надлежан је онај суд, који је дело први пут судио

§ 263 — За поновно оптужење и предавање оптуженог суду од стране надлежне власти важе они исти прописи, као кад би се оптужени први пут суду предавао, и по томе где би се за првобитно оптужење приватна

тужба захтевала, не може ни поновно суђење без тога бити.

§ 264 — Ако се поновно суђење тражи на том основу, што је било кривоклетства или другог казнимог дела од стране оптуженог или другог каквог лица (§ 256 под а овога Законика), то је нужно, да се кривоклетство или друго казнимо дело судском пресудом докаже.

Но ако је лице, коме се кривоклетство или друго казнимо дело приписује, пре почетог ислеђења или пре изречене пресуде умрло, или се из других узрока не би могла пресуда о приписиваном казнимом делу изрећи, то ће суд, који би имао решавати о поновном суђењу, поднете доказе испитати, па ако се потврђивани злочин ма у колико доказује, он ће поновно суђење дозволити.

§ 265 — Ако се ново суђење захтева на основу признања (§ 256 под б овога Законика) или на основу нових околности или доказних средстава (§ 257 под б овога Законика), то се оне морају иследити и у тужби навести.

За нове околности не могу се сматрати оне, за које је онај, који ново суђење захтева, знао до судског претреса, или је знао о њима до времена, до ког је он правно средство противу пресуде или решења употребити могао.

§ 266 — Поновно суђење не може се захтевати, докле се год противу пресуде или решења може правно средство употребити.

§ 267 — Поновно ислеђење или суђење у корист оптуженога може се у свако време тражити, и то како за живота, тако и по смрти његовој, но само од лица, која су оптуженоме род по крви у правој линији, или од супруге његове.

§ 268 — Противу решења суда, којим се поновно суђење дозвољава или одбија, има места жалби за три дана.

§ 269 — Кад је суд решио да има места поновном суђењу, онда ће се оптужени поставити у оно стање, у ком се оптужени до пре суђења налазио; наредиће се дослеђење потребно према новим доказима и о томе по општим правилима ислеђења и суђења поступити.

При судском претресу суд ће се служити пређашњим и новим ислеђењем, и према исходу целог ислеђења дело пресудити.

Ако се ново суђење чини у корист осуђеног, па је овај већу какву казну почео издржавати, а по новом би суђењу на мању казну био осуђен, суд ће му оно, што је издржао, у казну урачунати; ако су казне разнаго рода по основима замене поступити.

Ако се поновно суђење на захтевање осуђеног не допусти, суд ће одмах, ако је пресуду од извршења задржао, извршење захтевати.

Глава девета. О повраћају права судом због злочинства изгубљених.

§ 270 — Ко је по пресуди због злочинства лишен војничке и грађанске части може тражити, да му се грађанска част поврати код оног првостепеног војног суда, који је његово дело ислеђивао и судио; но то може чинити по истеку пет година, од кад је казну издржао, или му је таква путем милости опроштена.

Повратак изгубљене војничке части не може се тражити.

§ 271 — Ко тражи повраћај предњег права, мора најмање пет година, по истеку времена за повраћај права одређеног (§ 270 овога Законика) живети у земљи и бар годину дана у једном месту стално.

Он ће морати приложити молби уверење о његовом моралном владању за последњих пет година, од суда оних општина, у којима је живео, и ова морају бити потврђена од среског начелника, ако општина под срез потпада, од окружног ако је општина окружног места, и од управитеља вароши Београда, ако је суд ове општине уверење издао.

§ 272 — Среске и окружне власти, пре него што уверење потврде, имају се уверити да ли је садржина уверења истинита.

§ 273 — Ако дотична општинска власт неће да изда уверење, може се изјавити жалба среској власти, а противу ове окружној, и на послетку противу окружне власти и управитеља вароши Београда, Министру Унутрашњих Дела.

§ 274 — Суд ће се најпре уверити, јесу ли уверења истинита, па према важности ових решиће, могу ли се молиоцу повратити права или не могу.

Само противу решења, којим се повраћај права не дозвољава, има места жалби.

§ 275 — Ако Велики Војни Суд одобри решење првостепеног војног суда којим се молилац одбија од тражења, он се може по истеку три године од тога времена опет обратити суду на исти начин казани у § 271 па ако буде опет одбијен, не може повраћај права никада више тражити, осем по одобрењу Краља.

Коме су један пут на овај начин права повраћена, не може их никад више добити, ако их услед нове осуде изгуби.

§ 276 — Политичке кривце моћи ће Краљ помиловањем сваки пут повратити у права која су услед осуде судске изгубили.

Глава десета. О извршењу пресуда војних власти.

§ 277 — Пресуда војног суда извршна је: 1, кад против пресуде првостепеног вој-

ног суда нико није поднео жалбу у законеме року; и

2, кад пресуду одобри Велики Војни Суд.

Извршне пресуде пре, него што се изврше, подноси Министар Војни на увиђај Краљу свагда кад пресуда гласи на смрт.

§ 278 — Ако по делима која се казне само на тужбу приватних лица, приватни тужилац одустане од тужбе пре него што пресуда постане извршна, пресуда се неће извршивати.

§ 279 — Извршне пресуде и решења војни суд спроводи ради извршења ономе војном старешини, који је кривца дао под суд.

Уз пресуду шаљу се и све ствари о којима се у њој што наређује, да се по истој с њима поступи.

Осуђене, који треба казну да издржавају код грађанских власти, војна власт предаје са пресудом најближој грађанској полицијској власти, која их спроводи даље где треба.

Пресуде војних судова, у колико се тичу накнаде и наплате, извршују надлежне грађанске власти.

Изузимају се случајеви, кад се наплата има извршити из примања осуђеног код војне власти, у ком случају, ова сама врши наплату.

О извршењу пресуда стара се војни државни тужилац.

§ 280 — Свака судска пресуда извршује се одмах чим постане извршна како по кривичној тако и по грађанској части.

За извршење ових пресуда из покретности и примања осуђенога не вреде одредбе Закона о обустави тока рокова од 1914 године.

Извршна пресуда којом је кривац у одсуству осуђен или пуштен из недостатака довољних доказа, објављује се у изводу преко „Службених Новина”.

§ 281 — Пресуде се не извршују:

1, ако је осуђени тако болестан, да се над њим не може да изврши лична казна. Извршење исте обуставља се до његова оздрављења;

2, ако се осуђени оптужује за ново кривично дело, за које закон прописује строжу казну но за оно, за које је осуђен, онда се нова кривица ислеђује, а извршење пресуде обуставља се.

§ 282 — Кад војни свештеник буде осуђен на казну којом се чин свештенички губи, војна власт обратиће се духовној да она то изврши, па затим сама извршити главну казну.

§ 283 — Осуђенима се дозвољава, да се могу под надзором, састајати са женом, рођацима и познаницима.

§ 284 — При извршењу пресуде над осуђеницима на смрт, поступа се овако:

а, пресуде се извршују пред стројем, а ако је могуће у присуству оне команде, којој је припадао осуђени;

б, пред извршење казне над осуђеним, позива се духовно лице, да га припреми за исповест и причешће. Духовно лице прати осуђенога и на место извршења казне;

в, осуђени се спроводи под стражом у затвореним колима;

г, пошто се осуђени доведе на место где ће се извршити казна, један од официра, кога одреди старешина, чита пресуду гласно; и

д, пошто се ово сврши, казна се над осуђеним извршује сходно пресуди.

§ 285 — О извршењу смртне казне старешина, који је казну извршио, подноси рапорт надлежном претпостављеном и враћа му пресуду.

§ 286 — Пресуде, које гласе на губитак војничке части, затвор, заточење и робију, извршују се према наређењима Војног Казненог Законика.

§ 287 — Извршне пресуде војних судова, којима су осуђени официри, војни чиновници или војни свештеници, саопштавају се у Службеном Војном Листу; а пресуде, којима су о-

суђена остала војна лица, читају се у изводу пред трупом или командом у којој осуђени служе.

Глава једанаеста. О судским трошковима.

§ 288 — Под судским трошковима разумеју се:

1, трошак и дангуба сведоцима, преводиоцима и тумачима;

2, трошак и дангуба приватном тужиоцу и оштећеноме; и

3, подвозни и путни трошкови чиновника и служилаца, ако су нарочито употребљени у оним случајевима, у којима им то припада.

Трошкове под 3, плаћа држава, ако их не би имао кривац подмирити, и ови се исплаћују одмах, па дотична власт тражи доцније наплату од кривца.

§ 289 — Ако оптужени буде осуђен ма на какву казну, или из недостатка доказа пуштен, осудиће се и на плаћање трошкова судских. Но на плаћање судских трошкова осуђиваће се и они оптужени, који су оправдани, као и они, над којима је истрага прекинута, ако су само каквим год незаконим и неправедним делом својим, кривично ислеђење против себе изазвали.

Приватни тужилац плаћа судске трошкове, ако је по делима, која се казне само на тужбу приватног тужиоца, оптужени оправдан, или ако је приватни тужилац од тужбе одустао.

Дужност плаћања ових трошкова прелази и на наследнике осуђенога у колико су они њега заиста и наследили.

§ 290 — У кривичним предметима, војна лица не плаћају никакве таксе ни код војних власти, ни код војних судова; но за преписивање акта, било сами било да власт преписује, плаћају таксу по Закону о таксама.

§ 291 — Награда и накнада вештацима, сведоцима и другим лицима досуђује се по умерењу суда који разматра дело, а у случајевима кад се тужени не ставља под суд што је истрага прекинута, онда о томе решава старешина који је истрагу прекинуо. Награде и накнаде дају се само по тражењу оних лица, која по закону имају на то права.

§ 292 — Ако има више саучесника, то плаћају трошкове један за све и сви за једнога, но суд може према степену кривице свакога, одредити веће или мање делове, које сваки поједини платити мора, поглавито у оном случају, кад би за кога нарочито трошкови учињени били.

§ 293 — У пресуди се мора увек означити, ко поименце плаћа судске трошкове и колико.

§ 294 — При извршењу пресуда, најпре се наплаћује накнада штете, па онда судски трошкови.

Део други. О поступку војних судова у кривичним делима, за време мобилног или ратног стања

Глава прва. О поступку редовних војних судова.

§ 295 — Одредбе овог Законика о поступку војних судова у редовном стању, вреде и за мобилно или за ратно стање, изузимајући случајеве у наређењима која за овим долазе.

§ 296 — Осим лица која се именују у Гл. II дела I овога Законика, војни судови у мобилном или ратном стању надлежни су и за сва остала лица, која припадају војсци.

Сматрају се да припадају војсци:

1, чиновници, како војне, тако и осталих струка, а и друга лица, која су на служби по разним војним установама и надлештвима, и код војних старешина;

2, страни официри, који се налазе при војсци;

3, лица која добровољно служе при разним војним установама и надлештвима, код војних лица или код лица, која припадају војсци;

4, сва лица, која по дозволи војних власти иду за војском, као: дописници, диферанци, трговци, баракери, радници, вође и тако даље.

Сва лица именована у овом параграфу као и ратни заробљеници и шпијуни, подлеже су-

ђењу војних судова за све кривице, које за време мобилног или ратног стања учине.

§ 297 — Лица грађанског реда на земљишту које је постављено у мобилно или ратно стање, потпадају под војне судове само за оне кривице, које буду указом означене, као и онда, кад учине кривично дело у саучешћу са лицима, за која је надлежан војни суд.

§ 298 — Становници непријатељских области, које је војска заузела, подлеже суђењу војних судова:

- 1, ако учествују у кривицама лица, за која су надлежни војни судови; и
- 2, за кривице које одреди Врховни Командант Војске својом наредбом.

§ 299 — Надлежност првостепених (дивизијских) војних судова простире се:

- 1, на сва војна лица;
- 2, на сва лица, која припадају војсци и узимајући она под т. 2 § 296;
- 3, на лица грађанског реда на земљишту које је у мобилном или ратном стању, и на становнике непријатељских области, које је војска заузела.

§ 300 — Сваки првостепени (дивизијски) војни суд надлежан је само за она војна лица, која улазе у састав дивизије, као и за сва оста-

ла лица, за која су надлежни војни судови, кад учине кривице у области дивизије у којој се суд налази.

§ 301 — При премештању дивизије, сва дела, која се налазе у суду исте дивизије, ако би настале тешкоће за даљи рад, предаваће се по наредби команданта првостепеном војном суду најближе дивизије.

§ 302 — Војни Суд за Официре надлежан је за суђење официрима нашим и страним, који припадају војсци, војним чиновницима и свештеницима целе војске.

§ 303 — Велики Војни Суд има исту надлежност, као и за време мира над свим војним судовима.

§ 304 — Сукоб о надлежности између војних судова, решава Врховни Командант Војске.

§ 305 — Пренашање кривичних дела, решавају по узајамном споразуму војне старешине при којима ови судови постоје; ако се споразум не постигне, онда ово решава Врховни Командант Војске.

§ 306 — У случајевима, кад се према извршеној предходној истрази нађе, да је дело и кривица оптуженога довољно доказа-

на, те нема потребе да се редовна истрага врши, војни старешина ставља окривљенога одмах под суд, а ако за то није надлежан, спроводи предмет оном војном старешини који је надлежан.

§ 307 — Записник увиђаја, или лекарско уверење, шаље се војном иследнику одмах, а најдаље следећег дана.

§ 308 — У случају § 119 војни иследник сам помоћу лекара прегледа окривљенога и испитује, како окривљенога, тако и она лица, којима је познат начин његова живота, а за тим одмах цео предмет овога ислеђења спроводи војном државном тужиоцу, ради подношаја надлежном суду.

§ 309 — Преглед душевнога стања окривљенога, врше у присуству надлежног суда, три лекара, које командант одреди. Ако за решење питања о душевним способностима окривљенога суд нађе за потребно да се он подвргне лекарском посматрању у болници, онда одлуку о овоме спроводи команданту дивизије, који наређује да се окривљени спроведе надлежној месној власти, да се прегледа.

§ 310 — Окривљени и сведоци, изузимајући лица која су у активnoj војној служби, позивају се преко војне полицијске или преко месне власти.

§ 311 — Мере за предупређење, да окривљени не осујети истрагу и суђење, предузима војни иследник само по допуштењу оног војног старешине, који је наредио истрагу.

§ 312 — Жалбе окривљених војних лица, кад се подносе због лишења слободе, дају се претпостављеном онога војног старешине, који је истрагу наредио и то у року од двадесет и четири сата, од времена саопштења решења о притвору. Решење војног старешине по жалби донето, извршно је.

§ 313 — Војни државни тужилац, дужан је најдаље у року од три дана, од кад добије предмет, да поднесе надлежном војном старешини своје писмено мишљење. Војни старешина дужан је у року од двадесет и четири сата од кад добије предмет са мишљењем војног државног тужиоца, да да делу даљи прагац.

§ 314 — У случају предвиђеном у § 145 решење претпостављеног војног старешине или Министра Војног извршно је.

§ 315 — Стављају под суд:

- 1, више официре, више чиновнике и више војне свештенике Врховни Командант Војске;
- 2, сва остала лица, команданти дивизија сваки у својој дивизији.

§ 316 — Војни државни тужилац подноси суду оптужбу у року од два дана, од дана кад предмет добије од војног старешине.

§ 317 — Оптуженом се даје рок од двадесет и четири сата, ради подношења нових доказа, ако би их имао, и ради изузећа судија и војног државног тужиоца, рачунајући овај рок од времена кад му се саопшти оптужба и решење о стављању под суд.

§ 318 — Рок је за жалбу на пресуду или решење, четрдесет и осам сати, рачунајући од времена саопштења исте.

Глава друга. О поступку преких војних судова.

§ 319 — Преки Војни Судови надлежни су за суђење подофицирима и редовима за кривична дела изложена у § 66 Војног Казненог Законика.

§ 320 — Кад се учини кривица која подлежи суђењу Прекога Војнога Суда, командант команде удаљене, одвојене или оцепљене, и у опште какве засебне команде одређује четири официра и једнога подофицира за судије Преког Суда.

§ 321 — Преки Војни Суд ради, не државајући се редовног кривичног поступка и формалности овога. Он се ограничава са-

мо на доказе за оно дело, за које је Преки Војни Суд састављен, ислеђује у исто време и кривице саучесника, ако их има; но доношење и извршење пресуде над једним саучесником због другога, не сме се одлагати.

И при поступку Прекога Војнога Суда, мора се све оно, што служи као оптужба против оптуженога, у колико је могуће тачније да иследи и пронађе.

§ 322 — Сав рад у Преком Војном Суду мора бити свршен за двадесет и четири сата, или најдаље за три дана, рачунајући од времена кад је оптужени стављен под Преки Војни Суд.

Ако ово не може да буде, онда кривицу не расправљају Преки Војни Судови.

§ 323 — Чим се ко стави под Преки Војни Суд, овај одмах врши ислеђење, у колико то није учињено.

Ако је кривац ухваћен на делу, онда је довољна само оптужба надлежне власти, за стављање под суд.

Ако оптужени кривицу одриче, извршиће се суочење, у колико то дозвољава Законик о поступку војних судова у кривичним делима за време мира.

§ 324 — Преки Војни Суд ради и недељом и празницима, као и у свако доба дана. Може се држати и под ведрим небом, но у овом случају образује се од потребнога броја

војника кара, у средини које налази се Преки Војни Суд. Оптужени се доводи пред Суд, и саслушава се о кривици, чије је постојање, као и сви остали докази, утврђено; поступак је сасвим кратак; ако се нема мастила, кратка саслушања бележе се писаљком. По свршеном саслушању, оптужени се удаљује, а суд доноси пресуду по већини гласова, а судски официр, ако га има, иначе онај који врши његову дужност, саставља пресуду и потписује ју, заједно са председником и осталим судијама.

Овако потписана пресуда по саопштењу оптуженоме, шаље се одмах ради наређења извршења надлежном команданту. За све време док се пресуда не врати, суд чека на месту суђења.

§ 325 — Ако бар четири судије не буду за примену смртне казне, пресуда се неће састављати, већ се ово прибележава, и извештава командант који је оптуженога ставио под Преки Војни Суд, ради стављања под редовни војни суд.

§ 326 — Кад се нареди извршење смртне пресуде, трупа одређена за извршење исте, креће се одмах на место суда, где се пресуда прочита и извршује.

§ 327 — Надлежни старешина наређује извршење пресуде писмено, а ако није у месту суда, онда може да овласти и председника, да пресуду, по саопштењу оптуженом, одмах и изврши.

§ 328 — На пресуду Преких Војних Судова нема места жалби.

Глава трећа. О извршењу пресуда.

§ 329 — Пресуда којом је изречена смртна казна, но коју није донео Преки Војни Суд, подноси се на утврђење Врховном Команданту Војске и тек по утврђењу, добија извршну силу.

§ 330 — Осуђени на робију, заточење и затвор, неће се упућивати на издржавање ових казни све до свршетка рата.

У награду за примерну храброст или друга одлична ратна дела, осуђени могу бити предложени за помиловање, или ублажење казне.

§ 331 — За кривице учињене за време мобилног или ратног стања, које остану нерасправљене у томе стању, вреди Војни Кривични Поступак за редовно стање.

§ 332 — Кад овај Законик ступи у живот, губи силу закона „Прва част. О устројству и поступку војни судова”, Војно-судског Законика од 28 априла, 1864 године, и све измене и допуне, које се на тај Законик односе.

§ 333 — Законик овај ступа у живот, после шесдесет дана, од дана када га Краљ потпише.

Препоручујемо Нашем Министру Војном, да овај Законик обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

УРЕДБА

о војној дисциплини

Ф.Б.Бр. 28100 од 9 јула, 1923 год., са изменама и дојунама Б.Бр. 18958 од 3 јула, 1928 год., — Б.Бр. 24626 од 21 октобра, 1930 год., Б.Бр. 10304 од 23 маја, 1932 год., — и Б.Бр. 589 од 16 јануара, 1935 год.,

1 Оштите одредбе

Чл. 1 — Војна дисциплина је врлина, која се састоји у добром познавању и усрдном вршењу свих војничких дужности и свих заповести, наређења и прописа у војсци.

Она је одлика сваког ваљаног војника, и треба да се огледа у сваком војничком поступку и раду.

Чл. 2 — Сваки је претпостављени одговоран за стање дисциплине у своме подручју и дужност му је да путем војничког васпитања и наставе, личним примером и свекидим старешинским утицајем развија и подиже дисциплину код својих подчињених тако да је ови драговољно усвоје и одржавају.

Према потчињенима, код којих се то не постигне, предузима мере и примењује сред-

ства, предвиђена овом Уредбом и осталим прописима.

Чл. 3 — Погрешке војних лица против дисциплине сачињавају дисциплинске погрешке или војне иступе, и повлаче, према природи и величини својој, одговарајуће дисциплинске казне.

Дисциплинске казне изричу претпостављени по прописима ове Уредбе или Војни дисциплински суд по Закону о Војном дисциплинском суду.

II Лица која подлеже дисциплинском кажњавању.

Чл. 4 — У погледу дисциплинског кажњавања сматрају се као војна лица и потпадају под ову Уредбу:

1 — Официри, подофицири, каплари и редови сталног кадра сувоземне војске, жандармерије и граничне трупе; официри, сви подофицири и морнари сталног кадра ратне морнарице, и питомци војних школа и завода, — за све иступе у служби и ван ње;

2 — Резервни официри, подофицири, каплари и остале старешине, као и обвезници народне сувоземне војске, и резервни официри, вође подофицири и морнари ратне морнарице, — и то:

а) Кад су на вежби, војним скуповима, сазивима, смотрама, прегледима, или ма на каквој војној служби или дужности, — за све иступе у служби и ван ње;

б) Од поласка до доласка на позив војних власти, и у току 48 часова по отпусту, — за све иступе уснут учињене;

в) Кад ван војне службе но у војном оделу или под војним оружјем греше против правила потчињености и реда, или против прописа о употреби војног одела, оружја и спреме;

г) Кад војним властима подносе молбе, жалбе, рапорте или објашњења, или иначе дођу у службени однос с њима, па се при томе изражавају противно правилима потчињености или поступају противно војничком реду, ма и не били у војном оделу; — и

д) Кад противно одредбама Правила службе путем јавности износе оно, што су сазнали на војној дужности;

3 — Стални и контрактуални војни чиновници и службеници, у погледу службеног реда, потчињености, тачног и правилног вршења службе, и владања и понашања у и ван службе, а хонорарни само у служби;

4 — Стални и хонорарни војни свештеници, у погледу уредног вршења службе и понашања у служби а стални и ван службе;

5 — Официри удаљени од службе, — за све иступе;

6 — Официри у пензији и у оставци, само за војне иступе учињене када су у официрском оделу;

7 — Лица која припадају невојним установама које буду стављене под војну управу, — за све погрешке учињене у служби и у односима са војним лицима, у колико се друкчије не нареди при стављању њиховом под војну управу;

8 — Војни инвалиди, кад у војном одећу греше против правила потчињености и војничког реда, и у опште против прописа о употреби војног одећа;

9 — Затвореници и притвореници грађанског реда у војним затворима или код војних власти, — за све иступе;

10 — Ратни заробљеници и таоци, — за све иступе;

11 — Радници на војним радовима и под војном управом, када греше против своје дужности, а служитељи при војним заводима, надлештвима и установама, — за све иступе у служби и ван ње;

12 — Сва лица, која се у ма ком својству налазе на државном (ратном) броду, за све иступе учињене од укрцања до искрцања;

13 — Сва лица, која се по дозволи војних власти стално занимају продавањем, израдом или прерадом намирница или других предмета у касарнским круговима, логорима, лубама, пристаништима и другим војним установама и заводима; и

14 — За време мобилног и ратног стања, и сва она лица, која се налазе код војске и морнарице, по службеним или другим пословима или се код њих задржавају или их прате.

III Дисциплинске кривице.

Чл. 5 — Дисциплинске погрешке или војни иступи, који се као дисциплинске кривице казне по овој Уредби јесу:

1 — Неисправност у оружју, одећи и спреми;

2 — Неодржавање чистоће на себи, у становима, касарнама, војним зградама, круговима и пловним јединицама;

3 — Немарно и нетачно излагање на службу, лабаво вршење службе, и извлачење од службе;

4 — Немарност и непажња при вежбању и настави и погрешке на вежбању;

5 — Погрешно или нетачно рапортирање и подношење нетачних рапората, извешћа и саопштења кад су мањег значаја а нису од рђавих последица по службу;

6 — Немарно вршење прописа о поздрављању и опхођењу;

7 — Недопуштено одговарање и препирање у служби;

8 — Поступци, који слабе поверење, искреност и дружелубље у служби и ван ње, или који су иначе противни војничком реду, заједничком војном животу или интересима војске у опште;

9 — Неумесно, недопуштено или противредно подношење молбе или жалбе;

10 — Изрази, разговори или преписка, који вређају интересе службе и ред војнички или худе старешинском угледу;

11 — Међусобне свађе, зајеве, грубе и неумесне шале и други слични поступци ван службе, у колико нису судски кажњиви;

12 — Опијање, коцкање, лакомислено заживање, неодговарање на време својим обавезама, неодржавање дате речи, лажи, обма-

не, раскалашан, развратан и у опште по углед војске штетан живот;

13 — Поткрадање, омање преваре и утаје, према друговима, — у колико нису судски кажњиве;

14 — Позајмице, примања или захтеви ма какве користи од потчињених, у колико то није судски кажњиво;

15 — Немарност у чувању војно-државне имовине или поверених ствари;

16 — Недовољан надзор над потчињенима, кажњавање или неправилно кажњавање потчињених, мањег значаја;

17 — Непрописно поступање са потчињенима и млађима; у колико није судски кажњиво;

18 — Прекорачење власти и надлежности у односима заповедним и у вршењу дисциплинских кажњавања, мањег значаја;

19 — Недовољно и небрижљиво старање о васпитању, настави, реду и духу војничком, о здрављу, снабдевању и спреми војника и своје команде, итд.;

20 — Излазак, удаљење и бављење ван круга касарне, логора, места становања, и са брода, без одобрења надлежног претпостављеног, до 48 часова;

21 — Прекорачење осуства или допушта, до 48 часова; и

22 — Погрешке против сваког службеног наређења, заповести, наредбе, забране или прописа у опште, у колико нису судски кажњиве.

Чл. 6 — Претпостављени ће кажњавати по прописима ове Уредбе војна лица и за опште, односно невојне иступе, тј. иступе који нису предвиђени овом Уредбом нити којим другим војним прописом, већ у Казненом или ком другом Закону, у колико тим Законом није изрично друкчије прописано.

Али, како виши интереси дисциплине и војске у опште искључују примену казне затвора над свима војним лицима официрског чина и положаја, док су у саставу или у активној служби војске, те за њих примена ове казне није ни предвиђена у овој Уредби, то ће се у место казне затвора прописане за такве невојне иступе, изрицати казна одузимања плате, и то: један дан плате уместо три дана затвора, у колико природа и тежина кривице не би изискивала коју од тежих казни предвиђених у ком другом Закону.

IV Дисциплинске казне.

1 — За официре.

Чл. 7 — Претпостављени изричу официрима ове казне:

- а) укор;
- б) притвор;
- в) строги притвор;
- г) затвор; и
- д) одузимање плате.

Чл. 8 — Укор се може изрицати: било усмено на рапорту, било писменим наређењем, према нахођењу онога који га изриче.

Чл. 9 — Притвор може трајати од 1 до 30 дана.

Кажњени притвором врши све службене дужности а кад није на служби мора бити у свом стану односно на своме броду. Под станом треба разумети не само просторије у којима официр станује већ и двориште и башту који дотичном стану припадају; а кад је у логору његов шатор, барака односно колиба, управо место где станују.

Нижем официру, који у једној години (оцењивања) буде кажњен притвором више од 48 дана, а свима осталим официрима, који буду кажњени овом казном више од 24 дана, ставља се у оцену за ту годину, да не заслужују препоруку за виши — наредни чин.

Чл. 10 — Строги притвор може трајати од 1 до 30 дана.

Кажњени за време трајања ове казне врши службу и све службене дужности и у времену од устајања па до повечерја мора бити у касарни или у канцеларији надлештва на својој редовној дужности с тим, да се за све то време не сме из истих удаљавати. Ван овога времена кажњени за време трајања ове казне мора бити у свом стану.

Кажњени при издржавању ове казне врши све редовне службене дужности као и остали, а поред овога, за време боравка у касарни, надлештву, може му претпостављени стављати у дужност и какав други службени посао или израду задатка.

У место ове казне, резервни официри, док су на војној дужности, у сувоземној вој-

сци и морнарици на копну, кажњаваће се за војне иступе одузимањем плате; кад нису на војној дужности затвором; а за невојне иступе, учињене на војној дужности у сувоземној војсци и морнарици (како на копну тако и на бродовима), затвором, али ће овај издржавати само по отпусту.

Војни чиновници, свештеници и службеници могу, по оцени претпостављенога који казну изриче, у место строгог притвора, бити кажњени одузимањем плате.

Хонорарни: војни чиновници, свештеници и службеници у место строгог притвора, кажњаваће се увек одузимањем плате.

Официри удаљени од службе, у пензији и у оставци, у место строгог притвора, кажњаваће се затвором.

На броду кажњени строгим притвором врши све службене дужности, а кад није на служби мора бити у одаји, која му је за становање одређена, или на месту које му командант брода одреди.

Нижем официру, који у једној години (оцењивања) буде кажњен строгим затвором више од 24 дана, а свима осталим официрима, који буду кажњени овом казном више од 12 дана, ставља се у оцену за ту годину да не заслужују препоруку за виши — наредни чин.

Чл. 11 — Да би претпостављени старешина при годишњем оцењивању официра могао ставити правилну оцену у смислу одредаба чл. 9 и 10 ове Уредбе, а у случају да официр у току године буде кажњен и при-

твором и строгим притвором, срачунаваће притвор и строги притвор тако, да се два дана притвора рачунају у један дан строгог притвора и обратно, дан строгог притвора у два дана притвора. Према добивеном збиру претпостављени ће, по прописима поменутих чланова, ставити у оцену за ту годину „Заслужује” или „Не заслужује” препоруку за виши — наредни чин.

Оваква ће се сразмера узимати и у случају поштрења казне притвора на строги притвор.

Чл. 12 — Затвор може трајати од 1 до 30 дана.

Ова се казна изриче резервним официрима у место казне строгог притвора, за војне иступе кад нису на војној дужности, а за невојне иступе кад су на војној дужности, али је у овом случају издржавају тек по отпусту.

У овим случајевима казна затвора се издржава код команде војног округа коме кажњени припада или које друге команде или установе, где Министар Војске и Морнарице нареди, а у нарочито одређеној соби, где може бити и више кажњених.

Чл. 13 — Одузимање плате у име казне може бити од 1 до 10 дана, а изриче се у случајевима изложеним у члану 6 и у IV, V и VI ставу члана 10 ове Уредбе тамо означеним лицима.

Кажњени том казном губи у корист Ремонтско-Коморског Фонда плату (основну и

положајну) односно хонорар, за онолико дана на колико казна гласи, а остале принадлежности прима.

Казна одузимања плате утиче такође на добијање препоруке у оцени, онако и у онолико како је казано у чл. 9, 10 и 11, с тим, да се један дан одузимања плате рачуна у шест дана притвора или у три дана строгог притвора. Ова ће се сразмера узимати и у случају промене казне.

2 — За све подофицире и све капларе

Чл. 14 — Ова лица могу бити кажњена:

- а) притвором;
- б) затвором,
- в) одузимањем плате, и
- г) лишењем чина.

Чл. 15 — Притвор може трајати од 1 до 30 дана.

Кажњени притвором врши све службене дужности, а кад није на служби, не сме се удаљавати из касарне, логора, односно из свога стана, а на броду из одаје, коју му одреди командант брода.

Чл. 16 — Затвор може трајати од 1 до 30 дана, у сувоземној војсци и морнарици на копну, а на бродовима 1—5 дана.

Ову казну издржава кажњени у засебној одаји под кључем, где може бити и више кажњених истога чина.

Чл. 17 — Сви резервни подофицири, каплари и морнари I класе у редовном стању издржавају казну затвора тек по отпусту, код своје команде војног округа, у нарочито за то одређеној одаји, где може бити и више кажњених.

Ову казну они могу издржавати и код грађанских власти кад им то, на њихову молбу, одобри командант дивизиске области.

У мобилном или ратном стању сви резервни подофицири, каплари и морнари I класе издржавају казну затвора онако, као што је прописано за активне.

Чл. 18 — Казна одузимања плате може бити од 1 до 30 дана.

Овом се казном могу казнити, у место казне затвора подофицири, каплари и морнари I класе и то само за невојне иступе.

Кажњени овом казном губи плату (основну и положајну) у корист Ремонтско-Коморског Фонда за онолико дана, колико је кажњен, а остале принадлежности прима.

Чл. 19 — Лишење чина је казна којом се губи чин и сва права скопчана са чином. Чин се може опет постепено добити само у рату, за нарочите заслуге. Овом се казном кажњавају:

- а) У сувоземној војсци само каплари;
- б) У Морнарици морнари I класе на бродовима и на копну, а подофицири само на опремљеним бродовима у страним водама.

Лишени чина, ако је одслужио рок у кадру, преводи се као обвезник у одговарајућу категорију војске; а ако није рок одслужио, у другу јединицу свога рода војске или струке, као редов односно морнар II класе, на дослужење рока.

Чл. 20 — Казну лишења чина подофицирског на опремљеним бродовима у страним водама изриче: на самосталним бродовима командант брода, а на бродовима у саставу — командант дотичног састава бродова; у оба случаја само на основу протоколарног предлога комисије, која се састоји из 1 официра, старешине детаља и једног бродског официра или најстаријег вође.

Ближе одредбе о томе које је претпостављени надлежан да одређује такве комисије и да предлаже казну за лишење чина, као и о поступку тих комисија при оцени кривице и давању мишљења, прописиваће Министар Војске и Морнарице.

Казну лишења чина капларског или морнара I класе на копну и на бродовима у домаћим водама изричу све претпостављене старешине, почев са оним који у тај чин производе, а на бродовима у страним водама командант брода.

Чл. 21 — Казна лишења чина примењује се за дисциплинске иступе већег значаја, као што су: злоупотреба службене власти према потчињенима; обмана и лаж у службеним од-

носима; неизвршење добивене заповести или наређења; позајмице од потчињених са преваром при томе; изнуђавање поклона или користи од потчињених; порочно опијање, коцкање и неморално владање; поступци који руше јединство у војсци или су штетни по морал, дух или дисциплину; стално понављање истоветних или сличних погрешака ма и мањег значаја.

Судска осуда преко три месеца строгог затвора или затвора повлачи за капларе или морнаре I класе лишење чина.

Чл. 22 — Питомци војних школа и завода кажњавају се казнама предвиђеним специјалним уредбама о школама односно заводима. Ако у овима казне нису предвиђене, онда се кажњавају према чину, а они који у опште не добивају чинове, кажњавају се казном прописаном за подофицире.

У име казне отпуштени и лишени чина питомци упућују се у труп на дослужење рока, према прописима о дотичној школи или заводу.

3 — За морнаре и редове

Чл. 23 — Редови и морнари II класе могу бити кажњени:

- а) притвором, и
- б) затвором.

Чл. 24 — Притвор може трајати од 1 до 30 дана.

За време трајања ове казне кажњени врши све службене дужности, но ван касарне, логора или установе, где је на служби, иде само на обуку.

По свршеном редовном занимању сви кажњени овом казном и под надзором дежурних могу се употребити на радове као замена оних, који нису кажњени. Кажњени овом казном ноћивају са осталим војницима.

Чл. 25 — Затвор може трајати у сувоземној војсци и у морнарици на копну од 1 до 30 дана, а на бродовима од 1 до 5 дана.

Издржава се у ћелији под кључем; а кад је трупа у логору, затвор се издржава код страже у нарочито ограниченом простору под ведрим небом, где може бити и више кажњених.

За време издржавања ове казне кажњени добија најменце једног дана само хлеб и воду, а другог дана храну као и остали војници; за све време не сме пити алкохолна пића, нити пушити; губи све новчане принадлежности у корист државне касе, и врши под стражом теже послове у кругу касарне, логора или гарнизона.

Где нема ћелија затвор се издржава у обичној соби под кључем.

Обезници (редови и морнари II класе) народне војске казну затвора, која им је изречена док су на војној дужности, издржава-

ће увек тек по отпусту са ове код своје команде војног округа, којој ће се ради тога и упућивати одмах по отпусту; али, ако су кажњени затвором на броду, издржаваће га одмах на броду. У мобилном или ратном стању издржаваће ову казну као и кадровци.

Војника и морнара, који у току служења рока у сталном кадру буде кажњен преко 30 дана затвора, претпостављени не сме пустити ни на какво друго осуство, сем тешких породичних случајева и случаја смрти у породици, већ само на 15 дана, колико је као најмање за њих предвиђено у Закону о Устројству Војске и Морнарице, ако то осуство већ раније није искористио.

4 — Дисциплинске казне за остала лица.

Чл. 26 — Казне предвиђене за официре, као и све одредбе за њих прописане у овој Уредби, важе и за војне чиновнике, свештенике и службенике у колико у појединим од тих одредаба није друкчије наређено.

Остала лица, побројана у чл. 4 ове Уредбе, претпостављени ће кажњавати казнама и по одредбама прописаним у овој Уредби за официре, војне чиновнике, подофицире и редове, према положају лица које се кажњава.

Ако која од тих врсти казна не би могла бити примењена на које од таквих лица, онда ће се казнити затвором, или према уговору новчаном казном.

V Поправне мере.

Чл. 27 — За омање грешке у служби и на вежбању, могу према подофицирима, капларима и морнарима I класе претпостављени употребљавати поправне мере; као што су: прекоредна служба, појединачна смотра оружја и спреме.

Такве поправне мере има права да примени на своје потчињене и то: наредник до једног, водни официр до три и командир до пет дана.

Чл. 28 — Према редовима и морнарима II класе за такве омање грешке могу претпостављени употребљавати као поправне мере: прекоредну службу, позивање на рапорт у одређеној спреми, смотру над телом, оружјем и спремом, разне прекоредне радове као: чишћење круга, рибање и прање одаја, ходника, степеница, нужника, послове у коњушницама, шупама, магацинима и другим местима, и у опште послове који се у трупи обављају.

Такве мере могу да примене на потчињене: каплар односно морнар I класе до 1 дана, подофицир до 5 дана, а водник односно старшина детаља до 7 дана.

Чл. 29 — О свакој примењеној поправној мери старешина, који је примењује, дужан је да одмах извести надлежним путем старешину дотичне основне јединице.

VI Надлежност у дисциплинском кажњавању.

Чл. 30 — Право и власт дисциплинског кажњавања по правилу припадају само претпостављенима.

Но, изузетно, то право и власт припадају и онима који нису претпостављени кад им је то за поједине случајеве и према појединим лицима овом Уредбом нарочито признато.

Чл. 31 — Надлежно и правилно дисциплинско кажњавање, у границама права и по прописима ове Уредбе, дужност је коју налажу интереси службе, реда и дисциплине и војске у опште, свакоме коме је то право признато овом Уредбом и невршење или неправилно вршење те дужности скопчано је са одговорношћу.

Чл. 32 — Виши претпостављени могу се користити надлежношћу својих потчињених у дисциплинском кажњавању.

Чл. 33 — Право, власт и дужност дисциплинског кажњавања старешине припада и оном који га заступа у дужности, за време заступања.

Чл. 34 — Млађи чином или рангом не може ни у ком случају казнити старијег, сем ако је Министар Војске и Морнарице или у страним водама командант самосталног брода односно састава бродова.

Чл. 35 — Поједини претпостављени имају право и власт дисциплинског кажњавања над потчињенима у границама означеним у приложеном прегледу, у коме убележени бројеви означавају бројеве дана трајања казне.

Остале старешине у сувоземној војсци и морнарици имају право и власт дисциплинског кажњавања оних претпостављених из приложеног прегледа, чијем положају одговара њихов положај према прописима о положајима, надлежностима и властима старешина у војсци и морнарици.

У мобилном и ратном стању Начелник Штаба Врховне команде и Командант Флоте имају право и власт кажњавања као и Министар Војске и Морнарице.

Власт кажњавања имају и чиновници над својим потчињенима, сем над официрима.

Чл. 36 — Претпостављени неће казнити потчињенога за кривице учињене у ванслужбеним односима према њему као приватној личности, већ се зато има обратити рапортом својом претпостављеном.

Кривице, које би потчињени учинио према претпостављеном лично, при подношењу жалбе или тужбе против њега или његових поступака, расправљаће онај претпостављени који је надлежан да и по самој поднетој жалби или тужби донесе одлуку.

Ове одредбе немају примене кад су у питању кривице учињене према Министру Војске и Морнарице.

Чл. 37 — Виши претпостављени може непосредно изрећи дисциплинску казну потчињенима:

а) ако је иступ учињен у његовом присуству;

б) ако је погрешка управљена против његовог службеног ауторитета;

в) ако је иступ учињен заједнички од лица разних родова војске или струка, или разних јединица, којима је он први претпостављени;

г) ако му је учињен иступ доставио нижи претпостављени налазећи да он прелази обим његове власти за расправу; и

д) у случајевима предвиђеним у чл. 36 ове Уредбе.

Чл. 38 — Команданти места, тврђава, касарни, логора и бродова, сваки у своје подручју, имају право и власт дисциплинског кажњавања и оних који им нису потчињени:

а) за све иступе против мира, реда и сигурности у гарнизону, тврђави и њеним деловима, логору, касарни, односно броду;

б) за све погрешке у стражарској и патролској служби на оним стражама и патролама, које они ређају;

в) за све погрешке и у свакој другој служби на коју они ређају;

г) за све погрешке против њихових наредаба и заповести;

д) над оним војним лицима чији претпостављени нису у месту, као и над свима официрима удаљеним од службе, у пензији и у

оставци, односно над свима лицима која се ма у ком својству налазе на броду;

ђ) у случајевима чл. 51 ове Уредбе.

Чл. 39 — Над прикомандованима имају право и власт дисциплинског кажњавања старешине оних команда и надлештава којима су прикомандовани.

Под прикомандованим се разуме сваки онај који је на служби у туђој јединици, команди или установи више од 24 часа.

Према откомандованим лицима и одељењима, кад су стављени само под надзор других старешина, ови су надлежни за дисциплинско кажњавање.

Чл. 40 — Старешине самосталних одељења, која су привремено ван састава своје јединице, имају право и власт дисциплинског кажњавања непосредно вишег претпостављеног, ако су од овога по месту или времену толико удаљени, да не могу примати његове заповести и наређења истога дана.

Чл. 41 — Ако млађи у присуству старијега наруши ред и дисциплину у служби, или ред и мир на јавном месту, или се непристојно понаша, старији има право да га на ред опомене, па, ако је, према тежини изгледа и његовом даљем понашању, потребно, и да га у име претходне мере привремено притвори.

У случају притварања старији је дужан, да одмах о томе и о кривици млађега писмено извести његовог претпостављеног односно команданта места, који одмах узима ствар у поступак.

Но, ако је, по оцени онога, који је претпостављени и старијему и притвореноме, притварање млађега било неумесно, старији ће за то бити одговоран.

Ако, у горњим случајевима, млађи не послуша опомену старијега, или се противи притварању, биће одговоран за повреду старешинства, неуважавањем старијега и казниће се по одредбама Војног Казненог Законика.

Чл. 42 — За све преступе, сем оних који повлаче губитак грађанске и војничке части, као и оних који се извиђају и суде искључиво и само на тужбу приватног лица — тужиоца, може се кривац, ако својим дотадањим владањем и вршењем службе заслужује, казнити дисциплински у место судске казне: ако је то корисно за дисциплину, а дисциплинска казна по својој врсти и величини приближно одговара судској казни.

Одлуку о томе доноси онај претпостављени, који је надлежан да кривца преда суду, односно командант армијске области и претпостављене старешине њему равнoг положаја.

VII Поступак при кажњавању.

Чл. 43 — При одређивању дисциплинске казне дужност је претпостављенога који казну изриче: да чува честољубље и понос пот-

чињенога и да га казни само по кројној потреби и једино у интересу службе и ради одржања реда и дисциплине, водећи при томе рачуна о потребној поступности у кажњавању и о дотадањим његовим казнама, владању и вршењу службе, па да му тек према томе, а по хладној и свестраној оцени погрешке и свих околности под којима је учињена, као и одбране његове у колико је умесна, одреди врсту и одмери величину казне.

Чл. 44 — Дисциплинска казна може се изрећи тек пошто се потчињени за учињени иступ сасулша било писмено било усмено.

Усмено саслушавање је редовно на рапорту, а изузетно на лицу места, када је иступ учињен на очиглед претпостављеног. У свима осталим случајевима, ако је потчињени официр, војни чиновник, свештеник или службеник, саслушавање је писмено, а протоколрно, у случају потребе, за сва остала лица.

Чл. 45 — Како дисциплинске казне службе искључиво одржању реда и дисциплине, а њихово дејство зависи првенствено од брзог изрицања и брзог извршења, њиховог, то је сваки претпостављени дужан да сваки иступ чим је учињен одмах, без икаквог одлагања, узме у поступак и у најкраћем року прибави и припреми све што је потребно за његову расправу, па одмах затим, а најдаље у року од 24 часа од кад је све прибављено, да и казну изрече односно да у том циљу

предмет достави вишем или врати нижем претпостављеном, који је такође дужан да, у року од 24 часа од пријема предмета, иступ расправи.

Свако одуговлачење расправе иступних кривица казниће се као лабаво вошење службе.

Чл. 46 — Једна дисциплинска погрешка повлачи само једну казну.

Кад се стеку више нерасправљених дисциплинских погрешака или иступа једног лица, изриче се за све такође само једна но строжа казна.

У случају стицаја војних иступа са невојним иступима, за све ће се изрицати строжија казна оне врсте краја је овом Уредбом одређена за невојне иступе.

Чл. 47 — Строжија или поштрена казна примениће се и онда, када се кажњени за време издржавања казне огрешу о дисциплину или о прописе о издржавању казне, или кад се за време издржавања казне сазна за другу, већу, ранију његову погрешку или иступ.

Мање раније погрешке или иступи у том случају не узимају се у обзир.

Кад се официр за време издржавања казне огрешу о прописе о издржавању казне, претпостављени неће казну поштрети, већ ће кривца оптужити Министру Војске и Морнарице, који ће одлучити или да се кривац стави под Војно-дисциплински Суд или ће га сам казнити без обзира на ранију казну.

Чл. 48 — Претпостављени може поштрети или повећати казну, коју је његов потчињени изрекао, без обзира да ли ју је кажњени сасвим или делимично већ издржао, или не. Но, при поштрењу казне једне врсте на казну друге врсте, односно при извршењу ове прва се мора узети у обзир ако је већ издржана; осем случаја кад се поштрава на казну лишења чина, или кад је првобитно изречена казна укор.

При поштравању казне узимати сразмеру како је предвиђена у чл. 11 и 13.

Чл. 49 — Предмет дисциплинске погрешке или иступа претпостављени шаље вишем претпостављеном само онда, кад погрешка или иступ, по својој природи и тежини, прелази његову власт дисциплинског кажњавања, и у случајевима чл. 36 ове Уредбе.

У таквим случајевима претпостављени то чини писменим рапортом, у коме јасно и исцрпно излаже кривицу, материјалну штету ако је кривицом причињена држави или коме другоме, доказе о кривици и штети, додаје казне кривца, одбрану његову, као и околности и побуде за начин расправе кривице.

Претпостављени, коме је такав рапорт достављен, може га, ако налази да је за расправу довољна и власт нижег претпостављенога, овоме вратити на расправу; у противном расправити сам, или, ако налази да је и његова власт недовољна, доставити вишем претпостављеном на расправу, са својим мишљењем о начину расправе.

Чл. 50 — Претпостављени, који је иступ узео у поступак, дужан је да га расправи односно достави вишем претпостављеном на расправу, без обзира да ли је кривац још у његовом подручју или је на ма који начин изашао из његовог подручја.

Тако изречена казна доставља се на извршење ономе који је у том времену надлежан за то према кажњеноме.

Ако се за иступ учињен у старој команди дозна тек после преласка кривца у подручје нове команде, за расправу је надлежан његов првопретпостављени старешина у новој команди.

Чл. 51 — Ако иступ учине заједнички лица, која потпадају под ову Уредбу, а из разних су команда, водова војске или струка, дисциплинско ислеђење врши и дело расправља њихов први општи претпостављени, ако је у месту; иначе то чини командант места, изузев кад је који од окривљених старији по чину или рангу, од команданта места, у ком случају овај шаље цео предмет на расправу свом вишем претпостављеном.

Чл. 52 — Кад војна лица учине какав иступ заједно са грађанским лицима, војна лица ће казнити војна, а грађане грађанска власт.

Чл. 53 — Иступе, које учине војна лица на осутству или привременом отпусту, ислеђиваће месне војне а у недостатку ових гра-

ђанске власти, па ће акта ислеђења достављати надлежним старешинама, који ће их расправити, ради чега могу по потреби кривце одмах и на службу позвати.

Чл. 54 — По иступима учињеним у грађанству, грађанске власти ће, ако су кривци ступили у стални кадар, изрицати казну, па, ако је то затвор, достављати надлежним властима на извршење, и то само у оним случајевима, где би изречена казна застарела пре отпуста кажњенога из војске.

Тако издржана казна затвора неће се кажњеноме рачунати у рок службе, а утрошену храну за то време кажњени је дужан накнадити држави.

Чл. 55 — О свакој дисциплинској казни официра, војног чиновника, свештеника, војног службеника и подофицира одмах се поступним путем извештава Министар Војске и Морнарице.

У извештају о казни мора се навести следеће:

а) Чин, звање, команда име и презиме са почетним словом очевог имена кажњеног лица.

б) Кратак али јасан опис кривице, нарочито време и место извршеног иступа и у чему се он састоји.

в) Из које је тачке члана 5 Уредбе учињена кривица.

г) Чиме се кривица доказује и шта се сваким доказом утврђује, на пр. шта се у-

тврђује рапортом, шта сведоцима, признањем и т. д.

д) Чиме се кажњени брани и да ли му је и у колико одбрана умесна.

ђ) Којом је наредбом и кога датума казна изречена.

е) Врста и мера изречене казне.

ж) Дан када ће извршење казне отпочети.

з) Обзири и околности које су утицале на одређивање врсте и одмеравање величине казне, као и каквог је владања, и како врши службе у опште; ако је учествовао у рату, како се у истом држао.

и) Све раније казне кажњеног у току исте године и број и датум њиховог извештаја.

За подофицире, поред изложенога, има се означити и број регистра на коме се кажњени код своје Инспекције води. За неуказно особље, поред горе изложенога, назначити и датум и број решења старешине који га је у службу примио.

Подношење извештаја о изреченој казни не утиче на њено извршење, већ се она има извршити по чл. 59 ове Уредбе ако је према тој одредби извршена.

Чл. 56 — Кад је иступном кривицом учињена и материјална штета било држави или коме другом, кривац је, сем казне, одговоран и за накнаду те штете.

Кад је штета потпуно доказана и њена величина начисто изведена, питање о накнади њеној расправљају, било приликом изрицања казне или после тога и то: до 500 динара старешина административног органа III сте-

пена; до 1000 динара старешина административног органа II степена; до 2000 динара Командант Армије односно старешина одговарајућег опложаја; а до 3000 динара Министар Војске и Морнарице.

Ако је дисциплинска кривица имала као последицу оштећење на пловној јединици (бродског тела, машина, оруђа, инвентара и тд.) питање о накнади штете може по предњем бити решено само на основу оцене стручне комисије, коју буде одредио Начелник Одељења за Морнарицу.

Решење о накнади штете извршује се тек пошто постане извршно тј. ако у року од 8 дана од дана саопштења ни кажњени ни оштећени не буду изјавили жалбу, или кад по изјављеној жалби решење буде надлежно одобрено.

У случају кад штета износи преко 3000 динара, или кад испод те суме није начисто изведена, надлежни старешина има оштећенога, па било то држава или приватно лице, за тражену накнаду штете упутити на грађанску парницу.

Чл. 57 — Ако је дело расправљено дисциплински, а требало га је судски расправити, дисциплинска казна неће искључити судску, али се мора при расправи узети у обзир у колико је извршена.

Чл. 58 — Кад је дело судски кажњиво, претпостављени, по извршеном ислеђењу, шаље предмет ислеђења надлежним путем о-

ном претпостављеном који је надлежан да кривца преда суду, подносићи му и олтужни рапорт, у коме се морају навести:

а) чин, звање, команда, и име и презиме окривљенога, место рођења, године старости, дан ступања у војску, занимање пре ступања у војску, школе које је учио, одличја, брачно и породично стање, вероисповест, и раније казне са назначењем за какве кривице (о чему предмету приложити и извод из „Књиге кажњених”);

б) кривична радња која сачињава дело за које се оптужује, као и све, како стварне, тако и личне околности под којима је дело учињено;

в) докази, како они који су против кривца, тако и они који његову кривицу олакшавају, умањују или извињују; ако има приватног тужиоца и сведока, онда и њихова имена, места пребивања и кратку суштину њихових исказа;

г) искази окривљенога: да ли кривицу признаје и чиме се брани; ако је не признаје, чим је и како обеснажава;

д) разлози, са којих је одбрана и у колико умесна или неумесна;

ђ) олакшавне и отежавне околности, које окривљеном треба признати односно ставити на терет;

е) величина материјалне штете причињене кривичним делом држави или коме другом, у чему се она састоји, докази о њеном постојању, и колика се накнада за штету тражи да од окривљенога буде наплаћена; и

ж) да ли је окривљени, и од кога дана, у притвору, или је у слободи, и где.

Ако претпостављени, који је надлежан за предавање кривца суду, нађе да кривица није судски кажњива, расправиће је дисциплински, или ће је вратити потчињеном на расправу.

VIII Извршење дисциплинских казни.

Чл. 59 — Свака изречена дисциплинска казна, осим казне одузимања плате и новчане казне, одмах је и извршна, и мора се приступити њеном извршењу у року од 24 часа од када је изречена односно од кад је примљена на извршење.

Само у случајевима предвиђеним у чл. 12, 17 и 25 ове Уредбе изречена казна затвора лицима која су на вежби, или су у опште привремено на војној дужности, неће се до отпуста њиховог са ове извршивати над њима, већ ће се кажњени по отпусту упућивати команди војног округа на издржавање затвора.

Чл. 60 — Казне одузимања плате и новчане извршују се тек пошто постану извршне тј. по истеку три дана од кад су изречене ако за то време жалба против казне не буде изјављена; у противном, у року од 24 часа од кад је по изјављеној жалби казна надлежно одобрена.

Чл. 61 — На случај трупне или домаће славе, свадбе, тешке болести или смрти у породици кажњенога, о Божићним и Ускршњим празницима, односно одговарајућим празницима нехришћанских вероисповести, или преке, а у мобилном и ратном стању ма какве, службене потребе, може се извршење изречене дисциплинске казне притвора, строгог притвора и затвора за најнужније време одложити или отпочето прекинути, с тим да се по престанку узрока одлагања у року од 24 часа одложено издржавање казне отпочне односно прекинуто настави.

О свему овоме доноси одлуку претпостављени који се стара о извршењу казне, о чему одмах извештава претпостављенога који је казну изрекао.

Исто се тако поступа и кад се кажњени у притвору, строгом притвору или затвору поболи, ако је прекидање казне по мишљењу трупног лекара потребно.

Чл. 62 — У свима случајевима повећања или поштрења првобитно изречене казне, ново-изречену казну кажњени ће издржати само онолико у колико је није већ издржао првобитно изреченом казном. При томе се првобитно изречена казна има урачунати у нову казну на следећи начин:

а) два дана притвора, као издржани дан строгог притвора или као дан затвора (но овај само у Морнарици на копну) и обратно дан строгог притвора или дан затвора (но овај само у Морнарици на копну), као два дана притвора;

б) сваки издржани дан строгог притвора као дан затвора (но овај само у Морнарици на копну) и обратно;

в) сваких издржаних шест дана притвора, или три дана строгог притвора, као један дан одузимања плате, — официрима, војним чиновницима, свештеницима и службеницима, — и обратно;

г) сваких издржаних два дана притвора, а дан строгог притвора или затвора (у Морнарици само на копну) као дан одузимања плате свима лицима и обратно; и

д) сваки издржани дан затвора на броду, као шест дана издржаног притвора, строгог притвора или затвора на копну, или као шест дана одузете плате, — и обратно.

По горњим размерама има се вршити и замењивање односно претварање једне врсте казне у другу, кад год се изречена казна једне врсте, било да је делимично извршена или не, ма из којих узрока не може било у опште или делимично да изврши над кажњеним, те је при извршењу треба заменити казном друге врсте.

У свима горњим случајевима замењивање првобитне казне новом казном наређиваће онај који поштрава првобитну казну, односно онај који је изрекао казну која се мора заменити другом.

Чл. 63 — При поштравању казне, првобитно изречена казна не узима се у обзир. Кад је првобитно изречена казна поштрена на лишење чина, лишење чина се из-

вршује без обзира на издржану првобитно изречену казну.

Чл. 64 — У колико казне притвора или строгог притвора изречене на броду не буду до искрцања на копно издржане, кажњени ће их издржати на копну по прописима ове Уредбе који важе за те казне на копну.

У колико, пак, казна бродског затвора не буде до искрцања на копно издржана, кажњени ће за сваки неиздржани на броду дан затвора издржати шест дана затвора на копну, и обратно; а ако тај кажњени не може по прописима ове Уредбе бити на копну кажњен затвором, онда ће му се за сваки неиздржан на броду дан затвора одузети плата за шест дана.

Чл. 65 — Дисциплинске казне притвора, строгог притвора и затвора извршиваће по пропису над кажњенима, који су на војној дужности, надлежни старешина јединице или установе у којој су на служби.

Али, ако је затвором кажњени само на вежби или у опште привремено на војној дужности, ту ће казну над њиме извршивати увек надлежни командант војног округа, коме ће се кажњени ради тога упућивати одмах по отпусту са војне дужности.

Казну затвора извршиваће надлежни командант војног округа и над кажњеним официрима удаљеним од службе, у пензији и у оставци и над свима осталима који су кажњени кад нису на војној дужности.

Кажњени ће казну затвора код команда војних округа издржавати увек о свом трошку, а ако су сиротног стања тај трошак пада на терет њихове општине.

Чл. 66 — Лица из реда резервних подофицира и каплари, морнари и редови народне (сувоземне и поморске) војске, могу казну затвора издржавати и код најближе команде или војне установе или грађанских власти кад им то, на њихову молбу, одобри надлежни командант дивизијске области.

Чл. 67 — Казну лишења чина претпостављени, који ју је изрекао, наредбом саопштава целом свом подручју а извршује је по пропису старешина јединице којој кажњени припада.

Чл. 68 — Казне одузимања плате, новчане казне и накнаде штете наплаћују се од новчаних припадности односно од новчаних примања кажњених код војних власти. Ако ових нема, извршење наплате се тражи од надлежних грађанских извршних власти.

Чл. 69 — Све дисциплинске казне саопштавају се на следећи начин:

а) Дисциплинске казне официра саопштавају се путем поверљиве наредбе свима официрима на истим и вишим положајима. Но

ако је кривица такве природе да би расправа исте могла корисно послужити за поуку и млађих, онда старешина који је казну изрекао може наредити, ако налази да то интереси реда и дисциплине у војсци захтевају, да се таква казна, без обзира на положај кажњенога, саопшти и лицима нижег положаја од положаја кажњенога.

б) Казне наредника-водника и вођа саопштавају се свима наредницима-водницима, вођама и официрима команде — установе чији је командант или старешина казну изрекао.

в) Казне наредника и поднаредника саопштавају се кажњеном на рапорту пред присутнима истога или старијега чина а у исто време и поверљивом наредбом подофицирима истога чина и старијим од кажњенога команде — установе чији је командант — старешина казну изрекао, и увек са нужном поуком.

г) Казне каплара и морнара I класе саопштавају се на рапорту пред присутнима истога или старијега чина а у исто време и наредбом која се саопштава само капларима и морнарима I класе и старијима.

Но ако је кривица кажњених лица означених под тач. б), в) и г) такве природе, да би расправа исте могла корисно послужити и за поуку млађих, онда старешина, који је казну изрекао, може наредити, ако налази да то интереси реда и дисциплине у војсци захтевају, да се таква казна саопшти и то: казна вођа, наредника-водника и наредника и свима подофицирима; казна поднаредника свима капларима, односно морнарима I класе, а казна каплара и морнара I класе свима

редовима и морнарима II класе његове команде — установе, и то увек са потребном поуком.

д) Казне редова и морнара II класе саопштавају им се на рапорту а по потреби и наредбом старешине, који је казну изрекао, целој јединици и то увек са потребном поуком.

IX Жалбе.

Чл. 70 — Против казне одузимања плате и новчане казне кажњени има право жалбе за три дана, од дана кад му је казна саопштена, и за то време те се казне не могу извршивати.

Благовремено тј. у току та три дана изјављена жалба задржава извршење тих казни до решења надлежног претпостављеног по њој.

Жалбе против осталих дисциплинских казни могу изјавити само официри, војни свештеници, чиновници, службеници и подофицири, и то само пошто казну издрже, а у року од три дана по издржаној казни.

Чл. 71 — Жалба против дисциплинске казне може бити усмена на рапорту, протоколарна у виду саслушања и писмена, а изјавити је може само кажњени лично.

Жалба против решења о накнади штете може се изјавити само писмено или протоколарно, а изјавити је има право како кажњени, тако и оштећени ако му решењем није призната накнада коју је тражио, сваки за себе лично.

Чл. 72 — Жалба се изјављује редовним путем првом вишем претпостављеном онога старешине који је казну изрекао, поштрио или изрицање казне наредио, односно решење о накнади штете донео.

Тај претпостављени разматра жалбу са целим предметом о изреченој казни и уништава изречену казну по свима њеним последицама кад је противна овој Уредби.

Решење о накнади штете надлежни претпостављени може по жалби поништити било ништећи у исто време и изречену дисциплинску казну, или и без тога, кад нађе да је противно закону и овој Уредби или да питање о постојању или величини штете није начисто изведено; а може га изменити и својим решењем заменити, ако нађе да је неправилно или ненадлежно донето.

Решење првог вишег претпостављеног по жалби мора увек бити писмено, и извршно је.

Чл. 73 — Против дисциплинске казне коју је изрекао Министар Војске и Морнарице, као и против решења о накнади штете које је донео, нема места жалби.

Чл. 74 — Свака жалба против дисциплинске казне, кад је изјављена противно одредбама ове Уредбе има се одбацити, а ако садржи неистину, повлачи и поштрење изречене или нову дисциплинску казну, ако не прелази у судски кажњиву кривицу.

Чл. 75 — Сваки претпостављени има право и дужност, да како по жалби тако и без жалбе кажњенога, дисциплинску казну, коју је његов потчињени изрекао, поништи било пре или за време или и после њеног извршења: кад је изречена од ненадлежног старешине, или кад у опште није било места казни, или кад је изречена казна, по свом начину извршења, величини или времену трајања или уопште противна одредбама ове Уредбе, или кад кривицу треба судски, а не дисциплински, расправити.

Х Застарелост.

Чл. 76 — Дисциплинска погрешка застарева: ако се за њу не сазна за три месеца од дана кад је учињена; или ако за толико времена није узета у поступак; или ако је започети по њој поступак био прекинут па за три месеца није настављен.

Чл. 77 — Изречена дисциплинска казна, такође, застарева ако се за три месеца, од дана када је постала извршна, не изврши ни т надлежним путем покуша извршити.

Чл. 78 — У случајевима из чл. 61 ове Уредбе, време од три месеца потребно за застарелост казне, почиње тећи и рачунати се од дана кад, према решењу о одлагању или прекидању издржавања казне, има да почне извршење одложене или да се настави извршење прекинуте казне.

Кад се казна има да изврши тек по отпусту кажњенога са војне дужности, време потребно за застарелост рачунаће се од дана отпуста кажњенога са војне дужности.

Чл. 79 — Ток застарелости дисциплинске погрешке и казне прекида се сваким неопходно потребним писменим радом у циљу изрицања односно извршења казне.

Чл. 80 — Али, ако је дисциплинска погрешка узета у поступак па казна није изречена ни за шест месеци од дана када је погрешка учињена, а за то није кривица окривљенога, сматраће се да је самим тим застарела, и ако започети поступак није у току тога времена никако био у прекиду за три месеца.

Исто тако, и изречена дисциплинска казна која се, без кривице кажњенога за то, не изврши ни за шест месеци од када је постала извршна, сматраће се да је самим тим застарела, без обзира на прекидања тока застарелости којих је за то време било.

Одредбе овога члана не односе се на иступе из Казненога законика и из других невојних прописа, нити на казне за такве иступе изречене.

Чл. 81 — Дисциплински иступи тежег значаја, за расправу којих је надлежан Војни Дисциплински Суд, као и сви они који су у стицају са злочинима и преступима, заста-

ревају у случајевима предвиђеним у чл. 76, за једну годину, а у случајевима из чл. 80 ове Уредбе за три године.

Чл. 82 — Застарела кривица не подлежи никаквој казни, а застарела казна не сме се извршити, брише се из „Књиге кажњених”, и сматра се да је није ни било.

Чл. 83 — Ко, без довољно оправдавајућих узрока, допусти да застари кривица његовог потчињеног или казна о чијем је извршењу дужан да се стара, биће дисциплински одговоран.

XI Књига кажњених.

Чл. 84 — У свакој команди, надлештву и установи води се, засебно за официре, војне чиновнике, свештенике и службенике, а засебно за сва остала војна лица, „Књига кажњених” по приложеном обрасцу.

У Министарству Војске и Морнарице водиће се по истом обрасцу „Главна књига кажњених” официра, војних чиновника и свештеника целе војске и морнарице.

За грађанско особље у Поморском Арсеналу и осталим сличним установама води се „Књига кажњених” при њиховим Управама.

Казне обвезника (сувоземне и поморске) војске уводе се у одговарајућу рубрику јединичног списка, ради чега су претпоставље-

ни који их казне, дужни да о изреченој казни одмах извести онога код кога се води јединични списак.

Види формулар „Књиге кажњених“ у прилогу.

Чл. 85 — Ако надлежни не уведе изречену казну у „Књигу кажњених“ или у јединични списак, односно не достави је оном који их води да је уведе, казниће се дисциплински.

XII Прелазна наређења.

Чл. 86 — Иступи, који не би били расправљени кад ова Уредба ступи у живот, распривиће се по њој.

Чл. 87 — Дисциплинске казне изречене пре ступања ове Уредбе у живот, које не би догле биле извршене, извршиће се по прописима досадање Уредбе о војној дисциплини.

Чл. 88 — Ова Уредба ступа у живот кад је Краљ потпише и добива обавезну силу од дана обнародовања, када престаје важити Уредба о Војној Дисциплини СОБр. 756 од 20 новембра 1913 године и све измене и допуне те Уредбе.

Дисциплинске казне у сувоземној војсци и морнарици на копну		Претпостављени на положају:						
		Командира чете, батерије, ескадр.	Команданта батаљона, дивизиона	Команданта пука	Команданта бригаде	Команданта дивизије	Команданта армије	Министра војске и морнарице
За редове и морнаре	Притвор	10	15	20	25	30	30	30
	Затвор	7	10	15	20	30	30	30
За све подофицире и све капларе	Притвор	7	10	15	20	25	30	30
	Затвор		7	15	20	25	30	30
	Одузимање плате	5	7	15	20	25	30	30
За све капларе	Лишење чина	Лишење чина капларског или морнаричког каплара на копну изричу све претпостављене старешине почев са оним који у тај чин производи						
За официре војне чиновнике, свештенике и службенике	Укор	Сваки претпостављени почев са командиром						
	Притвор	3	6	10	12	18	24	30
	Строги притв.	—	3	5	7	12	17	30
	Затвор	—	3	5	7	12	17	30
	Одузимање плате	—	1	3	4	6	8	10

Таблица 2

Дисциплинске казне на бродовима		Старшина детаља		I официр		Команд. брода		Командант речне или под- морничке флотиле		Командант ескадре или командант деташованог бродског састава		Командант морнарице		Министар војске и морнарице		
		На броду до 250 тона	На броду већем од 250 тона	До 250 тона	Већем од 250 тона	До 250 тона	Већем од 250 тона	До 250 тона	Већем од 250 тона	До 250 тона	Већем од 250 тона	До 250 тона	Већем од 250 тона	До 250 тона	Већем од 250 тона	
За морнаре и редове	Притвор	5	10	15	20	25	30	30	30	30	30	30	30	30	30	
	Затвор	—	2	2	3	3	4	4	5	5	5	5	5	5	5	
За све подофицире и све капларе	Притвор	5	7	10	15	18	20	25	30	30	30	30	30	30	30	
	Затвор	—	1	2	2	3	4	4	5	5	5	5	5	5	5	
	Одуз. плате	—	2	4	7	10	20	24	30	30	30	30	30	30	30	
	Лишење чина	За све подофицире на опремљеним бродовима у страним водама изриче: на самосталним бродовима командант брода, а на бродовима у саставу командант дотичног састава бродова само на основу протоколарног предлога комисије; за све капларе на бродовима у домаћим водама изричу све претпостављене старешине почев са оним који у тај чин производи, а на бродовима у страним водама командант брода.														
За официре, војне чинов- нике, свеште- нике, служ- бенике	Укор	Сваки претпостављени почев од команданта брода														
	Притвор	—	—	—	10	14	15	20	25	30	30	30	30	30	30	30
	Строги притв.	—	—	—	6	10	12	15	20	30	30	30	30	30	30	
	Затвор	—	—	—	6	10	12	15	20	30	30	30	30	30	30	
	Одуз. плате	—	—	—	1	2	4	5	8	10	10	10	10	10	10	

Кад су бродови деташовани, сви команданти бродова флотне листе имају права и надлежност дисциплинског кажњавања првог вишег старешине по овој табелици. Команданту брода или команданту деташованог бродског састава у страним водама припада право и надлежност дисциплинског кажњавања команданта ескадре.

Таблица II измењена Указом Ђ. Бр. 589 од 16-1-1935 год.

формулар „Књиге кажњених“

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ КАЖЊЕНОГА	Звање, Команда и чин кажњенога	Редни број	Звање, Команда и чин кажњенога	Дан и крајњи опис униформног поступка	Укор	Притвор	Строги притв.	Затвор	Одуз. плате	Удџ. од сл.	Лишење чина	Дан изрицања казне	Звање, команда чин, име и презиме који је казну изрекао	Де ли, од кога и како, казна по- штрена	Раније кривце и казне кажњенога	Раније кривце и казне кажњенога	
																	Укор
																	(Ако је раније кривац и казна истог лица записана у истој књизи, она ставица, а ако раније кривце и казне нису записане у истој књизи свих у ранијој или у књизи раније командне кажњенога, она ове об- авеза те раније кривце само назовом изречене казне и командант је кажњени тада ком звању и команди)